

Panevėžio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu galimybės

Tyrimo ataskaita

Tyrimą atliko ir ataskaitą parengė:

KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakulteto doc. dr. Nida Kvedaraitė, doc. dr. Brigita Stanikūnienė, doc. dr. Renata Žvirelienė

Panevėžys, 2021

Turinys

Ivadas	3
1. Panevėžio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu galimybių tyrimo metodika ir organizavimas.....	4
2. Tyrimo rezultatų analizė.....	8
2. 2. Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų ir verslo bendradarbiavimo galimybių identifikavimas	20
2. 3. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų verslui galimybės	43
3. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos SSGG analizė.....	52
4. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu kryptys ir gairės	54
Literatūra.....	59
PRIEDAI.....	60

Įvadas

Bibliotekų plėtros strateginių krypčių 2016–2022 m. prioritetai siejami su viešųjų bibliotekų funkcijų išplėtimu, kurios būtų orientuotos ne tik į žinių ir intelektualio potencialo stiprinimą, bet ir paslaugų mokslo bei verslo bendruomenėms plėtojimą bei sąlygų verslo, švietimo, mokslo ir kultūros integracijai užtikrinimą.

Šiandienos bibliotekoms keliamas didelis iššūkis – plėsti specialias erdves ir teikti unikalias paslaugas verslo bendruomenėms, o ypač naujai įsikūrusioms mažoms bendrijoms, smulkiojo verslo paslaugų bei įmonių smulkiesiems verslininkams. Bendros erdvės darbo vietų (angl. coworking space) kūrimas, verslo vystymui skirtų mokymų, seminarų, konferencijų, kursų organizavimas bendradarbiaujant su valstybinėmis institucijomis, unikalių paslaugų kūrimas, prieigos prie įvairaus turinio ir informacijos produktų užtikrinimas yra pagrindinės rekomenduojamos priemonės, kuriant naujas eksperimentų, naujovių ir verslumo skatinimo erdves bibliotekose (Bibliotekų plėtros strateginės kryptys 2016-2022 metams). Tai rodo, kad kiekviena viešoji biblioteka įsipareigoja stiprinti bendradarbiavimą ne tik su mokslo, kultūros, bet ir verslo bendruomenėmis, randant tam priimtiniausius būdus ir priemones.

Panevėžio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu galimybių tyrimas yra sąlygotas siekio identifikuoti Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų teikiamų informacinių ir infrastruktūrinių paslaugų poreikį Panevėžio verslo sektoriui bei nustatyti bendradarbiavimo galimybes.

Siekiant projekto tikslo, buvo atliktas Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos ir Panevėžyje veikiančių verslo įmonių bendradarbiavimo galimybių *kokybinis tyrimas*. Organizuojant kokybinį tyrimą parengta *tyrimo metodika* (pasirinkti kokybinio tyrimo duomenų rinkimo ir analizės metodai), sukonstruotas tyrimo klausimynas ir numatyta tyrimo imtis. Pusiaus struktūruoto interviu metodu apklausta virš 80 *Panevėžio mieste veikiančių pramonės, prekybos ir paslaugų verslo įmonių vadovaujančio lygmens darbuotojų*. Tyrime dalyvavo gerai žinomos Panevėžyje smulkiojo ir vidutinio verslo įmonės, tokios kaip UAB „IOCO Packaging“; AB „Pieno žvaigždės“ filialas Panevėžio pienas; UAB „Kalnapilio-Tauro grupė“; UAB „Devold“; UAB „Dominari“; AB „Utenos trikotažas“; Jaukurai, UAB; UAB „Bennet Distributors“; UAB „Techninis Projektas“; UAB „Dantų klinika“; UAB „Kalbų kursai“ ir kt. Siekiant išplėsti tyrimo imtį, pusiau struktūruotu interviu apklausti ir individualia veikla pagal pažymą arba verslo liudijimą užsiimančios asmenys. Interviu metu gauti duomenys apdoroti *content analizės metodu*.

Remiantis Panevėžio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu galimybių kokybinio tyrimo duomenimis, atlikta Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos SSGG analizė, kuri padėjo identifikuoti viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu kryptis ir gairės, orientuotas į Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų inovatyvius strateginius sprendimus ir galimai naujas paslaugas, patrauklias Panevėžio stambiam, vidutiniam, o ypač smulkiam verslui.

1. Panevėžio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu galimybių tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant ištirti Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu galimybes, remiantis smulkiojo ir vidutinio verslo įmonės atstovaujančių vadovaujančio lygmens darbuotojų požiūriu, atliktas kokybinis tyrimas, grindžiamas fenomenologine filosofija.

Fenomenologinis tyrimas ne tik atskleidžia reiškinių esmę, bet ir leidžia pažinti pažinimą, jo proceso subjektyvias reikšmes (Juodaitytė, 2003). Šio tyrimo pagrindas – fenomenologinis (interpretacinis) požiūris, sietinas su tam tikru žmogaus santykio su kitais žmonėmis ir socialine aplinka suvokimu, analizuojamo reiškinio pažinimu (Schwandt, 1997). Atliekant kokybinį tyrimą siekta išvelgti ryšį tarp teorinio fenomeno (viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu įgalinančių priemonių / formų) apibūdinimo ir jo raiškos socialinėje realybėje.

Kokybinio tyrimo instrumentai ir procedūros. Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu galimybių kokybiniame fenomenologiniame tyrime pritaikytas *pokalbis* (Mayring, 2000), leidžiantis geriausiai atskleisti individų patirtis bei pasirinktas *interview metodus*, sudarantis galimybę priartėti prie individų suvokimo, fenomeno reikšmių ir realybės konstravimo (Silverman, 2003; Creswell, 2007). Tyrimo dalyviai apklausti *pusiau struktūruoto interview būdu* „*akis - į - akį*“, t. y. jiems pokalbio metu individualiai pateikti atviri klausimai. Pastarojo metodo pranašumas yra tas, kad gaunami išsamūs, susisteminti duomenys, o pats interview lieka neformalus, vyksta pokalbio forma. Klausimų pateikimą kiekvieno konkretaus interview metu bei jų eiliškumą lėmė pokalbio eiga ir tyrimo dalyvių pareikšta nuomonė.

Tyrimą sudarė trys etapai:

- 1) pasirengimo etapas, kurio metu buvo sudarytas interview klausimų gairių instrumentas (žr. 1 priedas) ir numatyti dalyvių tikslinės atrankos kriterijai;
- 2) interview atlikimo etapas, kurio vykdymas rėmėsi anonimiškumo, savanoriškumo ir interview etikos principais;
- 3) tyrimo duomenų analizės ir interpretacijos etapas, kurį sudarė pokalbių medžiagos transkribavimas ir kategorijų bei subkategorijų išskyrimas ir struktūravimas.

Tyrimo imties atranka ir pagrindimas. Organizuojant Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu galimybių kokybinį tyrimą atsižvelgta į tyrimo imties reprezentatyvumą (Silverman, 2003; Bitinas, 2005). Imtis reprezentatyvi, jei ji teisingai atspindi tiriamo požymio galimų reikšmių proporcijas populiacijoje. Šiuo atveju, interview dalyvių imtis sudaryta remiantis tyrimo tikslu ir dalyviams numatytais kriterijais, t. y. *taikyta tikslinė arba kriterijumi grindžiama atranka*, pagal kurią tam tikros aplinkos, asmenys ar

įvykiai atrenkami apgalvotai, norint gauti svarbią informaciją, kuri negali būti prieinama kitokiu būdu (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008).

Tikslinės atrankos tipas – *maksimalių variantų atranka*, kuria siekta užtikrinti, kad išvados atspindėtų kuo platesnį viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu galimybių švietimo, kultūros ir verslo kontekstuose parametrų diapazoną. Todėl, organizuojant tyrimą, numatyti reikšmingiausi parametrai ir atrinkti asmenys, kurie galėtų apibūdinti šiuos parametrus.

Sudarant tyrimo imtį orientuotasi į tai, kad būtų:

- 1) apimtos kuo įvairesnės tiek, mažos, vidutinės, tiek didelės verslo įmonės, kurios veikia įvairiuose ūkio sektoriuose (paslaugos, prekyba, gamyba) ir šakose (buitinės pramonės, baldų, stiklo ir maisto pramonės ir kt. gamintojai; drabužių, avalynės, autodalių pardavėjai, internetinė prekyba, butikai ir kt.; švietimo, kalbų, vaizdo konferencijų, reklamos, įdarbinimo, grožio ir kosmetologijos, medicinos, logistikos, leidybos, transporto ir kt. paslaugų teikėjai);
- 2) siekiant išplėsti tyrimo imtį, pusiau struktūruotu interviu apklausti ir individualia veikla pagal pažymą arba verslo liudijimą užsiimančius asmenys (pvz., kuriantys internetinius tinklalapius užsakovams, prekiaujantys rankų darbo dirbiniais ir /ar papuošalais ir kt.);
- 3) tikslingai pasirinkti tiriamieji, galintys suteikti pakankamai informacijos apie tiriamą problemą.

Kokybinio tyrimo imtį sudaro tie stebėjimo subjektai, kurie yra pakankamai informatyvūs tyrimo atžvilgiu ir yra atstovai tos populiacijos, kuri atsakinga už konkrečią tyrimui aktualią veiklą (Bitinas, 2005). Tokiu atveju kalbama apie tyrimo tikslinę imtį, kurią šiame tyrime sudarė trys tikslinės grupės, suinteresuotos Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu stiprinimo problematika ir galimybėmis: pramonės [PRA], prekybos [PRE] ir paslaugų įmonių atstovai [PAS].

Pramonės įmonių atstovų tyrimo imtį sudarė 27, prekybos – 21 ir paslaugų – 38 mažų, vidutinių, didelių ir smulkių verslo įmonių įvairių ūkio šakų įmonių aukščiausio, vidurinio ir žemiausio lygio vadovai. Pusiau struktūruoto interviu metodu iš viso apklausta virš 80 Panevėžio mieste veikiančių pramonės, prekybos ir paslaugų verslo įmonių vadovaujančio lygmens darbuotojų.

Apdorojant duomenis, kiekvienam respondentui buvo suteiktas kodas, kuriame nurodyta tikslinė grupė ([PRA], [PRE] arba [PAS]) ir atvejo numeris, kuriame pateikiamas prasminio konteksto, t. y. teiginio pavyzdys.

Kokybinio tyrimo duomenų analizės metodai. Kokybiniam tyrimui labai svarbūs tyrimo kokybės požymiai – validumas ir patikimumas (Žydžiūnaitė, 2007).

Validumas, kuris yra skirstomas į vidinį ir išorinį, užtikrinamas duomenų rinkimo ir analizės metodais (Bitinas, 2005). Duomenų vidinis validumas apibūdinamas tyrėjo atskleistais

priežastiniais ryšiais, kurie yra pagrįsti, o padarytos išvados paremtos konkrečiais duomenimis. Vidinis validumas patvirtinamas naudojant mechanines duomenų įrašymo ir saugojimo priemones, užtikrinant duomenų reprezentatyvumą, taikant trianguliaciją, kuri reiškia duomenų apie tą patį objektą rinkimą iš kelių šaltinių (Silverman, 2003; Creswell, 2007). Siekiant užtikrinti tyrimo vidinį validumą, tyrime taikyta trianguliacija – duomenys rinkti iš skirtingų informacijos šaltinių: pramonės, prekybos ir paslaugų įmonių atstovų; naudoti įvairūs duomenų rinkimo būdai: vykstant pas informantus į darbo vietą, pasikviečiant pas save; duomenys buvo renkami skirtingomis sąlygomis: ryte, darbo pabaigoje; interviu buvo įrašomi į diktofoną ir saugomi skaitmeninėse laikmenose.

Išorinis duomenų validumas suprantamas kaip tyrėjo rezultatų apibendrinimas ir taikymas analogiškomis tiriamųjų grupėms, atvejams ar situacijoms (Bitinas, 2005). Siekiant užtikrinti išorinį duomenų validumą, pateiktas išsamus tyrimo aprašymas (ataskaita), kuriame pateikta visa informacija apie nagrinėjamą tyrimo problemą, metodą, tyrimo imtį ir pan.

Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu galimybių kokybinio tyrimo duomenims apdoroti taikyti kokybinio tyrimo duomenų analizės metodai: *fenomenologinė ir kokybinė content analizės*.

Remiantis *fenomenologine analize* (Kvale, 1996; Creswell, 2007), tyrimo duomenų analizės eigą sudarė:

- 1) daugkartinis duomenų skaitymas ir teksto suvokimas;
- 2) duomenų, susijusių su tiriamu fenomenu, išskyrimas;
- 3) prasminių kategorijų ir subkategorijų nustatymas;
- 4) ryšių tarp grupių išskyrimas, skirtumų nustatymas;
- 5) fenomeno prasmės konstravimas.

Taikant fenomenologinę analizę, ieškota atsakymų į klausimus apie kompleksinę fenomeno prigimtį, tuo tikslu aprašant, apibūdinant ir suvokiant fenomeną, remiantis tam tikrais požiūriais. Taigi, fenomenologija pasitarnavo ne vien kaip aprašymas, bet ir kaip su nagrinėjamu reiškiniu susijusių informantų patirčių interpretacija.

Tekstų apdorojimui ir tyrimo duomenų analizei pasirinktas *kokybinės content analizės metodas*. Kokybinės content analizės rezultatai neinterpretuojami kiekybiškai, nenaudojama statistinė analizė, nes šios analizės esmė – interpretacinio metodo taikymas (Mayring, 2000). Kitaip tariant, pagrindinis kokybinės content analizės tikslas – diagnozuoti, kaip fenomeną suvokia tiriamasis, kokie skirtumai yra tarp fenomeno apibūdinimo ir jo raiškos socialinėje realybėje (Žydzianaitė, 2007).

Tiriant tekstus, kokybinės content analizės metodo pagalba buvo išskirti tam tikri prasminiai empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai, atspindintys tiriamųjų patirtį ir požiūrius, susijusius su tyrimo klausimais, kurie buvo koduojami ir kategorizuojami, suskaičiuotas jų vartojimo

dažnis (n), įvertinti įvairių teksto elementų ryšiai tiek vieno su kitu, tiek su visa informacijos apimtimi.

2. Tyrimo rezultatų analizė

Globali, versli ir besimokanti visuomenė kelia nemenkus iššūkius bibliotekoms. Siekdamos išlikti gyvybingomis, patenkinti vartotojų poreikius ir lūkesčius, bibliotekos privalo keistis ir atrasti naujus vaidmenis visuomenės gyvenime, ieškoti naujų sprendimų verslui ir aktyviai įsitraukti į švietimo, verslo ir vietinės valdžios partnerystę.

Dar 2015 m. Amerikos bibliotekų asociacija pažymėjo, kad kiekviena biblioteka yra bendruomenės įtraukimo, inovacijų ir nuolatinio mokymosi centras (American Library Association Strategic Directions, 2015). Pastaraisiais metais ši suvoktis dar labiau plečiasi, formuluodama naują viziją šiuolaikinėms bibliotekoms – tapti daugiafunkce novatoriška įstaiga, socialinės sąveikos erdve ir pridėtinės vertės kūrėja, kuri glaudžiai bendradarbiauja su švietimo ir mokslo institucijomis bei verslo sektoriumi ir savo veiklą grindžia įvairių paslaugų lankstumu, įvairove ir apimtimis.

Panevėžio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslu galimybių tyrimu siekta identifikuoti Panevėžyje veikiančio verslo sektoriaus informacinių ir infrastruktūrinių paslaugų poreikį miesto viešosiose bibliotekose bei nustatyti Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo galimybes su Panevėžio miesto verslo sektoriumi. Pusiau struktūruoto interviu metodu apklausta virš 80 Panevėžio mieste veikiančių pramonės, prekybos ir paslaugų verslo įmonių, t. y. smulkiojo ir vidutinio verslo įmonės atstovaujančių vadovaujančio lygmens darbuotojų.

Kokybinio tyrimo rezultatų analizė atskleidžia vertingas informantų ne tik kaip įmonių atstovų, bet ir kaip fizinių bibliotekos vartotojų požiūrį ir nuomonę, kurios gali pasitarnauti bibliotekoms ieškant sprendimų netradicinių erdvių įrengimui bei naujų ir unikalių paslaugų kūrimui tiek Panevėžio miesto visuomenei, tiek verslo bendruomenei. Įvertinant tai, pirmiausia atskaitoje pristatomos tyrimo dalyvių asmeninės patirtys.

2. 1. Tyrimo dalyvių (verslo įmonių atstovų) patirtys

Šiuolaikinė informacinės pramonės rinka sąlygota sparčiai besiplečiančio informacinių technologijų sektoriaus, skaitmeninių medijų ir socialinių tinklų, virtualių bendruomenių bei visuomenės įsitraukimas į virtualų gyvenimą pastebimai mažina bibliotekų patrauklumą ir paklausą vartotojų tarpe. Pastaraisiais metais stebimos tendencijos Lietuvoje: vis daugiau bibliotekų uždaroma kaimiškose vietovėse, miestuose mažėja bibliotekų lankomumas, nes vartotojams jos atrodo nykios ir neįdomios.

Atliekant tyrimą ir gilinantis į informantų patirtis pirmiausia jų teirautasi: ***„Kaip dažnai tenka lankytis G. Petkevičaitės – Bitės viešojoje bibliotekoje?“ ir „Kokiomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis jūs naudojotės / naudojate?“***.

Tyrimo rezultatų analizė atskleidžia, kad informantų nuomonės šiais klausimais pasiskirstė nevienareikšmiškai, tačiau leido išvelgti tam tikras tendencijas ir vienokią ar kitokią informantų elgseną sąlygojančias priežastis.

Kokybinės content analizės pagrindu išskirtos kelios esminės subkategorijos, kontekstualizuojančios „**Fizinių asmenų lankymasis G. Petkevičaitės – Bitės viešojoje bibliotekoje**“ kategorijos turinį: *nesilanko / lankėsi seniai, labai retai / retai, 1-2 kartus metuose, 1-2 kartus per mėnesį* (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Fizinių asmenų lankymosi G. Petkevičaitės – Bitės viešojoje bibliotekoje turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Nesilanko / lankėsi seniai	„Bibliotekoje lankytis dažnai negaliu dėl laiko trūkumo“ [PAS1]; „Neteko būt nei karto“ [PAS2]; „Neprisimenu kada esu buvęs. Gal kai dar mokiausi, bet ir tai abejoju. Užtekdamo mokyklos bibliotekos“ [PAS6]; „Prieš porą metų buvau. Bet asmeniniais reikalais“ [PAS27]; „Oi, tikrai neprisimenu, kada paskutinį syk teko būti šioje bibliotekoje“ [PAS16]; „Bibliotekoje lankytis dažnai netenka“ [PAS9]; „<...> dabar jau senai teko minėtoje bibliotekoje lankytis“ [PAS15]; „Paskutinį kartą prieš daugiau nei 5 metus, tai ne itin...“ [PRA18].	17
Labai retai / retai	„Pastaraisiais metais čia lankausi itin retai. Esu iš tų žmonių, kurie patikusias knygas nusiperka patys, vėliau – kolekcionuoja jas savo asmeninėje bibliotekoje“ [PAS12]; „Labai retai“ [PRA14]; „Lankausi kartą į kokius tris metus, nes nėra poreikio“ [PRA19]; „I biblioteką einu retai“ [PRA21]; „Lankaus ne taip dažnai, kaip norėčiau <...> šių dienų bibliotekos galimybės daug platesnės, dėl informacijos stokos netenka jomis pasinaudoti“ [PRE4]; „Lankausi retai“ [PRE13]; „Tenka lankytis retai“ [PRA26].	14
1-2 kartus metuose	„Šioje bibliotekoje tenka apsilankyti gana retai, per metus tai būtų 1 ar 2 kartai <...>“ [PRA3]; „Labai retai, gal kartą per ketvirtį“ [PRA20]; „Vieną kartą metuose“ [PRA22]; „Bibliotekoje lankomės apie 5 kartus per metus“ [PRE7]; „2-3 kartus per metus“ [PAS21]; „Gal vieną kartą į 5 metus“ [PAS22]; „Retai – 1-2 kartus per metus“ [PAS29]; „Kartą į du tris mėnesius“ [PAS17]; „Na, viešojoje bibliotekoje tenka lankytis kokius 4 kartus per metus“ [PRE15]; „Asmeniškai kokį kartą per šešis mėnesius“ [PRA15]; „Kartą per 2-3 mėnesius“ [PRA13].	21
1-2 kartus per mėnesį	„1-2 per mėnesį, kartais būna ir dažniau“ [PRA7]; „Lankausi bent 1 kartą per mėnesį“ [PAS8]; „Apie kartą per du mėnesius“ [PRA9]; „Lankausi apie 6 kartus per metus“ [PRA10]; „I biblioteka nueinu kartą per mėnesį tai tikrai. Mėgstu skaityti, dievinu knygas, turiu pati nemažą namų biblioteka namuose“ [PAS18]; „2-3 kartus per mėnesį“ [PRE8]; „Bibliotekoje lankausi kiekvieną mėnesį“ [PAS23]; „Vieną / du kartus per mėnesį“ [PAS24]; „Kartą per mėnesį“ [PAS14].	11

Kokybinių subkategorijų „**Nesilanko / lankėsi seniai**“ (paminėta 17 kartų) ir „**Labai retai / retai**“ (10 prasminių kontekstų) turinys atskleidžia, kad daugelis dalyvavusių tyrime nesilanko bibliotekoje arba „*Tai buvo taip senai, kad tikrai nepamenu, kada paskutinį kartą lankiausi* –

tikriausiai mokyklos laikais“ [PRA4], „Paskutinį kartą tai buvo prieš 5 metus“ [PAS26] bei lankosi labai retai arba „Retkarčiais“ [PAS11], „Retai, tik esant poreikiui“ [PAS31]. Pastebėtina tai, kad šios grupės informantai neturi poreikio naudotis bibliotekos paslaugomis, o jos veiklą dažniausiai sieja su knygų pasiskolinimo paslauga ar knygų skaitymu („Asmeniškai aš labai mėgstu skaityti, tačiau rekomenduotas ar įdomias knygas dažniausiai perku ir taip pildome savo šeimos biblioteką arba pasiskolinu knygas iš draugų“ [PAS16]; „Tiesą pasakius esu retas svečias bibliotekoje, knygų neskaitau“ [PRE12]).

Reikšmingiausios subkategorijos „1-2 kartus metuose“ turinys, kuris atsiskleidžia daugiausia – 21 – amė prasminiame kontekste bei subkategorijos „1-2 kartus per mėnesį“ turinys, kurį pagrindžia mažiausiai prasminių kontekstų (paminėta 11 kartų), padėjo identifikuoti tyrimo dalyvių įsivaizduojamą šiuolaikinį bibliotekos vartotoją. Daugelis tyrimo informantų bibliotekos lankytoją įsivaizduoja kaip tam tikros srities specialistą, turintį poreikį specifinei literatūrai ar informacijai („Kadangi mūsų įmonė dirba užsienio rinkoje ir dirbame gana specifinėje srityje (aliuminio stiklo konstrukcijos) į biblioteką netenka užsukti labai dažnai gal kokį kartą per metus <...>“ [PRA5]; „<...> kai reikalinga kažkokia metodinė informacija kažkokių nestandartinių konstrukcijų projektavimui. Kaip vieną iš paskutinių naudotų galiu paminėti LSTR skiltis apie medinių konstrukcijų projektavimą“ [PRA5]) ar šiuo metu formaliai besimokantį asmenį, kuriam aktualūs yra mokslo leidiniai ir šaltiniai („Kadangi studijuojau, naudojuosi skaityklos paslaugomis <...>“ [PRE3]; „Studijoms reikalingi atvirosios prieigos ištekliai <...>“ [PAS23]).

Analizuojant informantų atsakymus į antrąjį klausimą („Kokiomis G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis jūs naudojotės / naudojatės?“), išryškėjo šios kokybinės kategorijos – „Fizinių asmenų naudojimas G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis“ turinį kontekstualizuojančios subkategorijos: *knygų pasiėmimas į namus, dalyvavimas renginiuose / susitikimuose, dalyvavimas organizuojamose parodose, naudojimas bibliotekos skaitykla, patalpų nuoma ir kt.* (žr. 2 lentelę), kurios padėjo identifikuoti fizinių asmenų naudojimosi bibliotekos paslaugomis formas ir išryškino tas bibliotekos teikiamas paslaugas, kurios yra reikalingos ir paklausios vartotojų tarpe.

2 lentelė. Fizinių asmenų naudojimosi G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Knygų pasiėmimas į namus	„Esu ėmęs knygų vaikystėje, vėliau kažkada teko ieškoti skelbimų laikraščiuose“ [PRA2]; „<...> mokykloje imdavau knygas, kurias liepdavo per vasarą perskaityti <...>, na studijų laikais, knygas kurios būdavo reikalingos studijoms“ [PAS2]; „Hm.... Knygų išdavimu <...>“ [PAS4]; „Tikriausiai esu sau pasiėmęs knygą“ [PAS6]; „Knygos, kurias reikėdavo perskaityti lietuvių kalbos pamokose“ [PRA4]; „Prieš 20 metų bibliotekoje lankydavausi dėl studijų metu reikalingų knygų“ [PRA6]; „Kai šalyje nebuvo epideminės situacijos mėgdavau knygas pasirinkti vietoje“	49

	<i>[PRA7]; „Populiariausia naudojama paslauga bibliotekoje <...> tekdavo pasinaudoti ir įvairių žodynų pagalba“ [PRA16]; „Bibliotekos knygomis naudojausi, kai reikėjo rašyti universitete baigiamuosius darbus <...>“ [PRA19]; „Kai kada pasiimu grožinės literatūros knygą“ [PAS33]; „Reikėjo knygos. Tik nepamenu kokios“ [PAS27]; „Asmeniškai visada buvau dažna bibliotekos lankytoja – mėgstu skaityti tiek grožinės literatūros knygas, tiek domėtis grožio industrijos knygomis“ [PAS30].</i>	
Dalyvavimas renginiuose / susitikimuose	<i>„Dalyvauju <...> vykstančiuose renginiuose“ [PRE1]; „<...> konferencijų sale renginių metu, nes ten aš nu dažnai, pavyzdžiui, nueinu į renginius <...> rugsėjį buvau dviejuose renginiuose. Va, rugpjūtį buvau renginy <...>“ [PAS4]; „<...> esu buvusi ten keletą kartų įvairių renginių metu“ [PAS9]; „Į renginius ten nueinu gan dažnai“ [PAS6]; „<...> susitikimai su įdomiais asmenimis“ [PAS17]; „<...> verslo susitikimui“ [PRE7]; „kai būna kokio mėgstamo autoriaus knygos pristatymas“ [PAS28].</i>	16
Dalyvavimas organizuojamose parodose	<i>„<...> pirmosios rašytinės knygos autoriaus parodą, žodžiu, jie kaip ir pristatė, tai va – buvau kaip ir parodoj. Po to, rugpjūtį kardelių paroda būna <...>“ [PAS4]; „Buvau parodoje“ [PRA12]; „Esu dalyvavusi gėlių „Kardelių“ parodoje“ [PAS18]; „<...> į parodą nueinu“ [PRE6]; „<...> keletą kartų lankiausi, kuomet bibliotekoje vyko man įdomios parodos“ [PRE12]; „Jei turiu pakankamai laisvo laiko, aplankau ten vykstančias parodas – paskutinį sykį lankiausi vasaros gale vykusioje kardelių parodoje, mėgstu estetiką ir gėles, tad likau sužavėta šiuo renginiu“ [PAS30].</i>	7
Naudojimasis bibliotekos skaitykla	<i>„<...> tada – skaitykla <...>“ [PAS4]; „<...> kartais ir skaitykloje pasiieškau medžiagos <...>“ [PAS5]; „<...> žurnalų skaitymas skaitykloje“ [PAS8]; „Kuomet studijavau, naudojausi skaityklos paslaugomis <...>“ [PAS12].</i>	6
Patalpų nuoma	<i>„Patalpų nuoma renginių vedimui“ [PAS27]; „Naudojausi bibliotekos patalpomis, kai pristatinėjau savo paveikslų parodą“ [PAS28].</i>	2
Knygų užsakymas iš saugyklos	<i>„<...> tada knygų iš saugyklos išdavimu <...>“ [PAS4].</i>	1
Dalyvavimas edukacinėje veikloje	<i>„Edukaciniai užsiėmimai vaikams <...>“ [PAS21].</i>	1
Leidinių užsakymas internetu	<i>„Išankstinio leidinių užsisakymo internetu paslauga <...>“ [PRA7].</i>	1
Naudojimasis bibliotekos erdve	<i>„<...> kaip vieta darbui su savo kompiuteriu“ [PRA18].</i>	1
Naudojimasis internetu	<i>„Kartais interneto, bet dažniausiai tai renkuosi sau knygas“ [PRA15].</i>	1
Dokumentų kopijavimas	<i>„<...> teko naudotis dokumentų spausdinimo ir kopijavimo paslaugomis“ [PRE14].</i>	1

Kokybinės analizės pagrindu išryškintos subkategorijos – **„Knygų pasiėmimas į namus“** (49 prasmieniai kontekstai) – turinys atskleidžia, jog atsiradus internetui ir lengvam informacijos pasiekiamumui, kuomet kiekvienas internetu gali laisvai varijuoti milžiniškais informacijos

kiekiais savo mobiliajame telefone, parsisiųsti elektroninę knygą ar skaityti savo asmeniniame kompiuteryje, keičiasi ir bibliotekos skaitytojų elgsena. Daugumos informantų pasisakymuose teigiama, kad anksčiau jie yra naudojęsi populiariausia ir tradicine bibliotekos teikiama knygų išdavimo ar skolinimo paslauga: „*Turbūt kaip ir daugelis žmonių, į biblioteką eidavau pasiimti knygų, naujų žurnalų bei leidinių*“ [PAS15]; „*Bibliotekas atsimenu tik iš vaikystės ir studijų laikų, kai reikėjo skaityti knygas mokykloje ir kai reikėjo įvairios literatūros studijuojant*“ [PAS19]. Keletas pokalbyje dalyvavusių paminėjo, kad dabar tebesinaudoja knygų skolinimosi paslauga: „*Kartais turėdama laiko iš bibliotekas imu knygas <...>*“ [PAS1]. Tik vienintelis informantas pasidžiaugė, kad „*<...> bibliotekoje vis daugiau galima rasti kokybiškų knygų, susijusių su grožio terapijos paslaugomis <...>*“ [PAS30]. Pastarieji fragmentai leidžia daryti prielaidą, kad bibliotekos vaidmuo vartotojų požiūriu vis dar lieka tradicinis, nes dauguma jų mini aktualias ir praktinę naudą orientuotas bibliotekos teikiamas informacines paslaugas (knygos, periodiniai leidiniai, viešojo interneto prieiga).

Tai, kad biblioteka šiandien po truputį plečia savo vaidmenų spektrą, tampa socialinės erdvės ir kultūringo laisvalaikio praleidimo vieta, iliustruoja subkategorijų „**Dalyvavimas renginiuose / susitikimuose**“ (paminėta 16 kartų) ir „**Dalyvavimas organizuojamose parodose**“ (7 prasminiai kontekstai) turinys. Tyrimo dalyvių pasisakymuose nuskambėjo mintys: „*<...> teko dalyvauti ne viename pranešime, knygos pristatyme*“ [PAS18]; „*<...> seminarai*“ [PAS21]; „*<...> renginiuose tai dažnai*“ [PAS4]; „*<...> paskaitos*“ [PAS11]; „*<...> susitikimai su įdomiais asmenimis, pavyzdžiui verslo atstovais ar socialinių medijų žvaigždėmis*“ [PRE3]. Be to, interviu metu informantai pasidžiaugė, kad lankosi bibliotekos organizuojamose parodose, kurios pritraukia lankytojus pagal jų interesų sritis: „*Aplankiau bibliotekoje gėlių „Kardelių“ parodą*“ [PER11]; „*Po studijų baigimo kartais ateidavau pasižiūrėti naujų paveikslų parodose*“ [PAS12].

Remiantis pastaraisiais informantų pasisakymais galima numanyti, jog nors daugelis tyrimo dalyvių dažniausiai naudojasi bibliotekos teikiamomis knygų išdavimo / skolinimo paslaugomis, šiandien biblioteka ne tik užtikrina kokybiškos informacijos ir literatūros, knygų prieinamumą vartotojams, bet ir tampa žinių, kultūros ir patyrimo skleidėja, svarbia bendruomenei susibūrimų, susirinkimų vieta, prieinama erdvė bendrauti ir burtis, susitikti su įdomiais žmonėmis, apžiūrėti įvairias parodas. Siekdamos išlikti bendruomenės kultūros žindiniu, tapti „gyvos“ socialinės komunikacijos erdve, bibliotekos turi ieškoti novatoriškų sprendimų bei būdų įvairių socialinių grupių, poreikių ir lūkesčių vartotojų pritraukimui ir pridėtinės vertės jiems kūrimui. Šių vaidmenų veiksmingumas, išpildymas ir plėtojimas yra neatsiejamas ne tik nuo bibliotekos bendradarbiavimo su vietos bendruomene, kitomis veikiančiomis institucijomis, bet ir ryšių palaikymo su verslo atstovais.

Siekiant išsiaiškinti verslo įmonių dalyvavimą bibliotekos gyvenime ir naudojimąsi jos teikiamomis paslaugomis, tyrimo dalyviams buvo užduotas klausimas: „**Kokiomis G.**

Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis naudojasi / naudojami jūsų įmonė?“. Informantų atsakymų kokybinė content analizė leido išskirti 7 subkategorijas, kurios pateiktos 3 lentelėje.

3 lentelė. Juridinių asmenų naudojimosi G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Paslaugomis nesinaudoja	„Šiuo metu tikrai nesinaudojame jokiais paslaugomis – nėra poreikio, o gal trūksta informacijos, kokias paslaugas gali teikti bibliotekos verslui“ [PRA4]; „Įmonė neturi poreikio naudotis šiomis paslaugomis“ [PRA14]; „<...> kol kas įmonė nesinaudojo viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis, paprasčiausiai nebuvo tam poreikio, o ir nelabai žinau, kokias paslaugas teikia viešoji biblioteka. Reikiamos informacijos įmonės veiklai ieškau ir randu internete, kaip sakoma, google visagalis“ [PAS19].	49
Informacijos ištekliai	„<...> internetinė užsakovų <...> paieška <...>“ [PAS10]; „Kai Panevėžyje buvo įkurta norvegų įmonė, buvo daug rašyta apie šį įvykį. Po kurio laiko įmonės projektų vadovė bibliotekoje rinko informaciją iš spaudos leidinių apie įmonę, kuo ji svarbi miestui. <...> naudojosi spaudinių archyvu“ [PRA15]; „<...> aktualios spaudos skolinimuisi <...>“ [PAS17]; „Kadangi turiu drabužių ir aksesuarų parduotuvę (butiką), esu užsukusi pasivartyti žurnalų apie madų tendencijas ir stilių. „Burda“, „Vogue“, „Moteris“, „Cosmopolitan“, <...> nemažai naujienų randu žurnale „Tatler“ [PRE4]; „Specifinės informacijos ieškant <...>“ [PAS26]; „Dokumentų rezervacija ir jų užsakymu <...>“ [PAS31]; „Dažniausiai naudojame arba knygas, arba internete patalpintas knygas“ [PRA5]; „<...> knygų išsinešimui į namus. Patys žmonės užsisako <...>“ [PRA22].	8
Salės ir kitų patalpų nuoma	„Teko naudotis salės nuoma renginiams“ [PRA10]; „Esame naudojęsi bibliotekos patalpomis“ [PAS9]; „<...> teko mums išsinuomoti bibliotekos patalpas renginiams“ [PAS18]; „Patalpų nuoma renginių vedimui <...>“ [PAS27]; „Įmonė naudojasi patalpų fotosesijoms nuoma“ [PRE9]; „<...> kompiuterių klase su įranga, kai reikia apmokyti naujus darbuotojus“ [PRE9]; „Kadangi Panevėžys nėra itin didelis miestas ir nėra labai daug vietų, kur teikiamos tokios paslaugos, <...> teko pasidomėti ne tik privačias nuomos paslaugas teikiančiomis bendrovėmis, bet ir prisiminti biblioteką“ [PRE10].	6
Dalyvavimas renginiuose	„Dalyvaudavome poezijos vakaruose“ [PRA11]; „Verslo susitikimas <...>“ [PRE7]; „Porą kartų esame dalyvavę bibliotekoje organizuotuose renginiuose jaunimui“ [PAS33].	3
Bendrų renginių organizavimas	„<...> mes tai bendradarbiaujam dėl <...> jubiliejų šventimo. Tai, tarkim, Lietuvoj paskelbta <...> Zikaro metai, <...> kiti metai bus Petkevičaitės-Bitės metai, <...> mes ruošiam irgi programą <...> kartu <...>“ [PAS4]; „<...> su biblioteka esame bendradarbiavę įvairių renginių ir akcijų metu“ [PAS9]; „<...>	3

	<i>rengiame edukacinius renginius vaikams, mamoms, senjorams, susijusius su burnos ertmės ir dantų priežiūra, ligų prevencija“ [PAS32].</i>	
Mokymai	<i>„Kompiuterio raštingumo mokymai <...>“ [PAS17]; „<...> esame pirkę edukacines programas. Viena iš paskutiniųjų edukacinė programa „Ar pažįsti Lietuvos gyvūnus?“. Jos metu supažindino vaikus su Lietuvos miškuose, laukuose ir pievose, vandens telkiniuose gyvenančių gyvūnų ir paukščių įvairove“ [PAS18].</i>	3
Švietėjiškos paskaitos	<i>„Mano organizacijos darbuotojai, tėveliai noriai dalyvauja bibliotekos surengtuose pranešimuose apie ugdymą, vaikų raidą, mitybą, emocinį intelektą, kūrybiškumą ir panašiai“ [PAS18].</i>	2

Interviu kokybinė content analizė atskleidė, kad daugeliu atveju informantų atstovaujamos verslo įmonės nesinaudoja G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos paslaugomis. Tai rodo reikšmingiausia subkategorija – **„Paslaugomis nesinaudoja“**, kuri atsiskleidė 49-iouose prasminiuose teiginiuose. Daugelis informantų teigia, kad reikalingą informaciją susiranda patys internete. Kiti tyrimo dalyviai tvirtina, kad neturi informacijos apie verslui prieinamas bibliotekos paslaugas, biblioteka per mažai viešinasi, todėl įmonės paprasčiausiai nežino ir net nesusimąsto apie bibliotekos potencialą bendradarbiauti. Tyrime dalyvavusi prekybos įmonės savininkė, atstovaujanti smulkųjį verslą teigia, kad jos įmonė rinkoje yra naujokė, dar tik pradėdanti veiklą, tačiau apie bendradarbiavimą su biblioteka *„net nebuvo pagalvojusi“* [PRE12].

Antroji kokybinė subkategorija **„Informacijos ištekliai“** atskleidžia, kad įmonės, nors ir retokai, tačiau bibliotekoje ieško joms reikalingų informacinių leidinių, spaudos, knygų, rezervuoja dokumentus ir kitus spaudinius. Atsakymai rodo, kad daugeliu atveju tai yra specializuoti informaciniai ištekliai. Galima konstatuoti, kad net tradicinėmis bibliotekos siūlomomis paslaugomis naudojasi palyginus nedidelis skaičius įmonių.

Trečiąją kokybinę subkategoriją – **„Salės ir kitų patalpų nuoma“** taip pat sudaro nedidelis skaičius prasminių teiginių. Informantai pažymi, kad jų įmonės naudojosi konferencijų sale, kompiuterių klase su įranga bei bibliotekos „Atviroje jaunimo erdvėje“ įrengta foto studija. Pažymėtini šie bibliotekos patalpų nuomos privalumai: *„<...> prieinamos kainos, patogi vieta bei lanksčiai derinamas bibliotekos (ir įmonės) <...> užimtumas“* [PRE14]. Bibliotekos patalpų nuoma naudojosi tiek didelės įmonės, kurios organizavo renginius, tiek nedidelės įmonės, kurios stokoja savo biuruose erdvės.

Labai nedidelį ir vienodą skaičių prasminių teiginių surinko net trys subkategorijos: **„Dalyvavimas renginiuose“**, **„Bendrų renginių organizavimas“**, **„Mokymai“**. Teigtina, kad verslo įmonės nėra aktyvios šiose veiklose, bet vertėtų gilintis į priežastis, kodėl taip yra. Iš informantų pateiktų atsakymų matyti, kad šių veiklų pobūdis nėra susijęs su tiesioginiais verslo poreikiais. Iš pastarųjų tik vieną kartą paminėtas verslo susitikimas ir du kartus – kompiuterinio

raštingumo mokymai: „<...> žmogiškųjų išteklių padalinys buvo išmėginęs galimybę „Microsoft Office“ paketo mokymus darbuotojams, kurie yra teikiami šioje bibliotekoje“ [PRA27]. Bet ir šiuo konkrečiu atveju informantas perteikia ne savo tiesioginę patirtį, o teigia, kad apie tai jam teko girdėti iš kitų verslo įmonių kolegų. Taigi, šiose subkategorijose pateikti teiginiai rodo, kad daugeliu atveju kalbama apie renginius ir mokymus, kurie skirti ne verslo įmonių darbuotojams, vadovams ar klientams, bet įvairioms kitoms visuomenės grupėms: vaikams, jaunimui, mamoms, senjorams. Tą patvirtina ir paskutinė, du prasminius teiginius turinti subkategorija „**Švietėjiškos paskaitos**“, kuri akcentuoja įmonių darbuotojus kaip tikslinę auditoriją, bet tematika yra siejama ne su verslo aktualijomis.

Analizuojant verslo įmonių atstovų dalyvavusių tyrime patirtis naudojantis bibliotekos teikiamomis paslaugomis, fiksuotos labai specifinės veiklos, kurios nėra priskirtinos nei vienai aukščiau minėtai subkategorijai, todėl aptiriamos atskirai. Keletas informantų mini, kad jų atstovaujamos įmonės teko naudotis spausdinimo, kopijavimo ir laminavimo paslaugomis: „<...> esame ten spausdinę ir laminavę salono kainoraščius ir reklamas“ [PAS30]; „<...> kartais tenka pasinaudoti dokumentų spausdinimo ir kopijavimo paslaugomis“ [PRE14]. Paslaugų įmonės atstovas teigia, kad „biblioteka savo patalpose suteikė vietą <...> įmonės reklamai“ [PAS28]. Paminėtas ir dar vienas bendradarbiavimo su biblioteka atvejis, kai įmonė konsultuojasi „<...> dėl knygų rišimo, brošiūrų gaminimo, lankstinukų gaminimo“ [PAS10] ir toks bendradarbiavimas vyksta nuolat.

Daugelio viešųjų ryšių ir rinkodaros specialistų bei konsultantų nuomone, vienas svarbiausių būdų ir priemonių pritraukti potencialius vartotojus ir sukurti bendrystės santykius su jais – kuo daugiau viešinti ir pateikti informaciją apie įmonės teikiamas paslaugas tiesiogiai esamiems ir, žinoma, potencialiems vartotojams, pasitelkiant įvairius informacijos ir elektroninių paslaugų viešinimo kanalus ir priemones. Analizuojant gautus kokybinio tyrimo rezultatus pastebėta, kad net kelis kartus verslo įmonių atstovai dalyvavę tyrime atsakydami į skirtingus klausimus savo pasisakymuose akcentavo informacijos apie G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamas paslaugas, tame tarpe ir verslui, stoką arba pripažino, kad nežino, kokiais informavimo kanalais ir kokiose informacinėse priemonėse jos ieškoti. Todėl siekiant identifikuoti informacinius / informavimo kanalus ir priemones, kuriais bibliotekai būtų tinkamiausia informuoti (potencialius) vartotojus (verslo bendruomenę) apie jos teikiamas paslaugas, sekančiu klausimu tyrimo dalyvių teirautasi: „**Kokiais informacijos kanalais ir priemonėmis jų atstovaujama įmonė sužinojo apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslui?**“.

Informantų pasisakymų kokybinė content analizė nagrinėjamu klausimu padėjo išskirti kelias esmines subkategorijas, kontekstualizuojančias kategorijas „**G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamų paslaugų verslui informaciniai / informavimo šaltiniai, kanalai ir priemonės**“ turinį: *neturi informacijos / per maža informacijos sklaida, asmeniniai kontaktai, internetas, bibliotekos internetinis puslapis, socialiniai tinklai, spauda, elektroninis paštas, į biblioteką kreipėsi patys* (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamų paslaugų verslui informacinių / informavimo šaltinių, kanalų bei priemonių turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Neturi informacijos / per maža informacijos sklaida	„Ne, kol kas nežinau, tai man naujiena“ [PAS2]; „Mes nežinome apie bibliotekoje teikiamas paslaugas verslui“ [PRA6]; „Įmonė neturi informacijos apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslui“ [PAS8]; „Asmeniškai nieko nežinome apie verslui teikiamas bibliotekos paslaugas. Ta tema labai trūksta visuomenės informavimo, galimybių viešinimo“ [PAS16]; „Iš esmės tokios informacijos kaip bibliotekos paslaugų teikimas mūsų įmonė žinių neturi“ [PRE3]; „Ne, konkrečių paslaugų nežinau, nes mano verslui kol kas to nereikėjo, bet būtų įdomu sužinoti galimų paslaugų pritaikymą mano versle“ [PRE4]; „Nežinau apie jokiais bibliotekos teikiamas paslaugas, tik apie bendras bibliotekų teikiamas paslaugas Lietuvoje iš žiniasklaidos. Tačiau tai nesusiję su mano įmonės verslu“ [PRA24]; „Apie bibliotekos teikiamas paslaugas išskirtinai verslui nesu girdėjusi“ [PAS29].	27
Asmeniniai kontaktai	„Na, kadangi tekdavo apsilankyti bibliotekoje mokslo tikslais, tokiu būdu ir sužinojau, jog tam tikra pagalba egzistuoja ir įmonėms“ [PRA16]; „<...> iš pažįstamų“ [PAS17]; „Kad biblioteka teikia įvairias paslaugas sužinojau pati į ją užsukusi ir pamačiusi, kad vyksta ekskursija po patalpas. Tada pasiklausiau ir buvo papasakota, kad teikia įvairaus pobūdžio paslaugas“ [PRA21]; „Dėl patalpų nuomos iš pažįstamo asmens sužinojau <...>“ [PAS27]; „Bibliotekai reikėjo mūsų paslaugų, tai bibliotekos atstovas pirmiausia kreipėsi į mus. Mainais už suteiktą paslaugą, pasiūlė pareklamuoti mūsų įmonę“ [PAS28]; „Mano kolegė dažnai ten lankosi, dažnai papasakoja, jog bibliotekos pasiūla nebeapsiriboja vien knygomis kaip seniau“ [PRE12].	12
Internetas	„Sužinojom internetu“ [PRA10]; „<...> internetinė erdvė, kurioje labai lengva susirasti informaciją <...>“ [PAS10]; „Randu internete“ [PAS17]; „G. Petkevičaitės - Bitės viešojoje bibliotekos teikiamos paslaugos skelbiamos internete, o šios bibliotekos žinomumo pristatinėti nereikia“ [PAS23]; „Ne kartą esu pastebėjusi internetinėse platformose, jog ši biblioteka būna įvairių renginių ar projektų rėmėja ar organizatorė“ [PAS30]; „Taip pat yra Panevėžio savivaldybės puslapis, kur suplaukia visi miesto renginiai, ir jie turi savo naujienlaiškį“ [PAS4].	10
Bibliotekos internetinis puslapis	„<...> tarkim, internetinis puslapis bibliotekos pačios“ [PAS4]; „Kartais pati užsuku į bibliotekos tinklapį, pasidomiu, kokie renginiai vyksta“ [PRA21]; „<...> oficialios bibliotekos svetainės“ [PAS31]; „Pati užsuku į bibliotekos internetinę svetainę“ [PAS18]; „Internetinėje svetainėje nėra skilties, kurioje būtų išvardintos paslaugos būtent verslui. Panaršius giliau yra matoma galimybė išnuomoti tam tikras patalpas, tam tikram laikui. Spausdinių kopijavimas – neaktualu, garso įrašo kopijos – neaktualu, darbo vietų kompiuterių klasė su įranga ir t. t.“	9

	[PRE3].	
Socialiniai tinklai	„<...> iš viešosios erdvės. Gal taip dažniausiai. Viešoj – tai socialiniai tinklai“ [PAS4]; „Socialiniuose tinkluose“ [PRA10]; „Per socialinius tinklus skelbiama informacija“ [PAS31].	4
Spauda	„<...> iš reklamos spaudoje“ [PRE7]; „Ne kartą esu pastebėjusi įvairiuose plakatuose <...>, jog ši biblioteka būna įvairių renginių ar projektų rėmėja ar organizatorė“ [PAS30].	2
Elektroninis paštas	„Mes gaunam ir elektroninius... <...> elektroninio pašto naujienlaiškus“ [PAS4]; „Apie teikiamas paslaugas sužinojom per el. paštą“ [PRA26].	2
Į biblioteką kreipėsi patys	„Į biblioteką kreipėmės patys, ieškodami erdvės įgyvendinti savo įmonės socialinį projektą“ [PAS32].	1

Analizuojant tyrimo duomenis pastebėta, kad vienas iš dažniausių tyrimo dalyvių pateikiamų atsakymų nagrinėjamu klausimu buvo „**Neturi informacijos / per maža informacijos sklaida**“. Šios subkategorijos turinys atsiskleidžia 27 – iuose prasminiuose kontekstuose, kuriuose informantai pripažįsta, kad „Įmonė nesinaudoja bibliotekos paslaugomis, todėl nežinome kokias paslaugas verslui biblioteka galėtų pasiūlyti“ [PRA7], „Apie tokias paslaugas mes neturime informacijos“ [PRA13], „Nieko nežinau apie tokias paslaugas“ [PAS6]. Tai leidžia daryti prielaidą, kad verslo įmonės nesinaudoja G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamomis paslaugomis, nes neturi informacijos ir nežino, ką biblioteka galėtų pasiūlyti verslui. Pozityvu tai, kad nors pora informantų, dalyvavusių šiame tyrime ir sužinoję, kad biblioteka gali pasiūlyti verslui patrauklias paslaugas, susidomėjo jomis ir ketina tuo pasidomėti, išvelgdami bendradarbiavimo galimybes ateityje: „Kazkokiomis papildomomis priemonėmis skirtomis verslui mes nesinaudojame ir nėra tekę apie jas girdėti. Bet manau reiks paieškoti informacijos gal galėsime kažkur jas panaudoti“ [PRA5], „Aktualu pirma būtų sužinoti, kokias paslaugas biblioteka teikia verslui ir kaip verslas galėtų bendradarbiauti su ja“ [PRA19]. Sekantys informantų pasisakymai išryškina dar vieną reikšmingą niuansą – „Mano manymu, per mažai yra informacijos, per mažai publikuojama tiek privačiame sektoriuje, tiek viešojoje erdvėje apie teikiamas paslaugas verslui“ [PRA3]. Remiantis tyrimo dalyvių nuomonėmis, galima identifikuoti vieną iš bibliotekos silpnybių – nepakankamą verslui teikiamų paslaugų viešinimą ir verslo įmonių apie jas informavimą. Galima daryti prielaidą, kad pasirinkusi tikslingus ir verslo įmonėms priimtinausius informacijos šaltinius ar priemones, biblioteka turėtų galimybę tiesiogiai pristatyti savo siūlomas paslaugas verslui ir, tikėtina, taip užmegzti kontaktus, plėsdama savo verslo vartotojų ratą, kurie mato bendradarbiavimo galimybes perspektyvoje.

Kokybinės content analizės pagrindu identifikuotos sekančios kokybinės subkategorijos atskleidžia vertingiausius informacinius / informavimo šaltinius, kanalus ir priemones, kuriomis bibliotekos teikiama informacija apie siūlomas paslaugas verslui pasiekia vartotojus. Antros pagal reikšmingumą ir svarbą subkategorijos – „**Asmeniniai kontaktai**“ – turinys atskleidžia, kad nors šiais laikais esti daugybė internetinių ir skaitmeninių priemonių, kuriomis įmonės gali pasinaudoti teikdamos informaciją savo vartojamas, visgi bibliotekos esamų vartotojų tarpe dar

vis reikšmingiausia yra „iš lūpų į lūpas“ reklama arba kitaip vadinama asmeninių kontaktų reklama. Paklausti, kokiais informacijos kanalais ir priemonėmis informantų atstovaujamos įmonės sužinojo apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslui, daugelis jų tvirtina, kad „Iš pažįstamų dirbančių bibliotekoje sužinojom“ [PRA11]; „Iš pokalbių su pažįstamais žmonėmis <...>“ [PAS11] arba „Apsilankę bibliotekoje mūsų įmonės darbuotojai sužino, kokia informacija yra skelbiama, jei sudomina tai bandome susiderinti“ [PAS18]. Viena pašnekovė detalčiau dalinasi savo gerąja patirtimi: „<...> turiu pažįstamų, kurie sėkmingai organizuoja renginius išsinuomoję bibliotekos erdves, biblioteka yra moderni ir jos lokacija puiki, todėl pritraukti klientų į ją, padaryti savo verslo ir jo paslaugų ar produktų reklamą, gaunasi abipusė nauda. <...> manau stambiausia šios vietos reklama yra žmonių kalbėjimas iš lūpų į lūpas“ [PAS30]. Tai rodo, kad verslo atstovai gali sėkmingai atlikti socialinių bibliotekos ambasadorių vaidmenį, kurie savo noru skleidžia informaciją bei rekomenduoja kitoms įmonėms bibliotekos teikiamas paslaugas. Todėl, bibliotekai vertėtų labiau pasinaudoti šiuo nemokamu informacijos sklaidos kanalu, kurio dėka vis daugiau verslo įmonių sužinotų apie bibliotekos siūlomas paslaugas ir, tikėtina, susidomėtų jomis. Juolab, kad panašų siūlymą pateikia ir viena iš tyrimo dalyvių – „Iš mūsų kolegės studentės sužinojom. Tikrai sudomino, ir atsirado noras sužinoti, ką gali dar pasiūlyti biblioteka. Nes asociacija apie biblioteką tik viena – pasiimti knygą skaitymui ir truputėli informacijos apie senjorams teikiamus kompiuterinių žinių mokslus“ [PRA4]. Tam puikiai pasitarnautų pvz., keletas renginių verslui, kuriuose biblioteka galėtų pasidžiaugti bendradarbiavimo su verslu sėkmės istorijomis ir pristatyti potencialias paslaugas verslo įmonėms.

Reklama internete – procesas, kuriuo siekiama pasiekti ir sudominti tikslinius paslaugos vartotojus, pasitelkiant specialias technikas ir įrankius populiariausioje žmonių susirinkimo vietoje – internete. Internetas – pigesnė terpė nei kitos informavimo priemonės, nes užtikrinamas momentinis grįžtamasis ryšys su vartotojais ir užsakovais. Šiuo skaitmenizacijos laikotarpiu iš tiesų visiškai nepriklauso, kokias paslaugas teikia įmonė, dauguma klientų jos teikiamų paslaugų ieško internete, nes čia yra itin greitas ir patogus informacijos pasiekiamumas. Pastarąją tendenciją liudija ir gauti tyrimo rezultatai. Panašų skaičių prasminių teiginių surinkusių dviejų subkategorijų – „**Internetas**“ (paminėta 10 kartų) ir „**Bibliotekos internetinis puslapis**“ (paminėta 9 kartus) – turinys atskleidžia, jog didelė dalis tyrime dalyvavusių verslo atstovų pripažįsta – „Visagalis internetas. Jo dėka labai daug ką sužinome“ [PAS18]; „Viską randame internete“ [PAS3]. Ne išimtis ir informacija apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslui: „Apie bibliotekos teikiamas paslaugas mes žinome iš interneto“ [PAS14]. Kiti interviu dalyviai pateikia konkretesnius atsakymus į užduotą klausimą ir tvirtina, kad apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslo įmonėms sužinojo „Iš bibliotekos tinklalapio“ [PRE7]; „Iš bibliotekos puslapio internete“ [PRE8]. Pora informantų netgi pateikia savo įžvalgas ir tarsi kritiškai vertina bibliotekos internetinę svetainę: „Internetinėje svetainėje nėra skilties, kurioje būtų išvardintos paslaugos būtent verslui“ [PRE3]; „Internetinės svetainės paslaugų sritis yra nepilnai pritaikyta naudotis mobiliais telefonais. Nesimato dalies teksto“ [PRE3]. Šie tyrimo dalyvių pastebėjimai

nors yra kritiški, tačiau vertingi bibliotekai kaip jos internetinio tinklalapio tobulinti aspektai, kuriuos pateikia vartotojai, besidomintys jos teikiamomis paslaugomis.

Panašų ir gan nedidelį prasminių teiginių skaičių surinko net keturios subkategorijos: „*Socialiniai tinklai*“, „*Spauda*“, „*Elektroninis paštas*“, „*I biblioteką kreipėsi patys*“, kurių turinys atskleidžia, kad šiais informaciniais / informavimo šaltiniais, kanalais ir priemonėmis informacija apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslo įmones pasiekia vangiausiai. Nors pastaruoju metu vienas iš labiausiai augančių reklamos kanalų yra socialiniai tinklai, kokybinio tyrimo rezultatai rodo, kad tik keturi informantai tokiu būdu sužinojo apie G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamas paslaugas verslui. „Facebook“, „Google+“, „LinkedIn“, „Instagram“, „Twitter“ ir kiti socialiniai tinklai suteikia galimybę įmonėms tiesiogiai komunikuoti su klientais: esamais ir potencialiais, o neabejotinas socialinių tinklų lyderis lietuvių tarpe – Facebook. Tai paliudija ir vienas iš informantų, kuris pateikia konkretų atsakymą į nagrinėjamą klausimą (kiti informantai tik bendrai įvardijo socialinius tinklus): „*Dažnai pamatome planuojamus bibliotekos renginius socialinėje bendravimo erdvėje Facebook*“ [PAS18]. Po du tyrime dalyvavusius verslo įmonių atstovus pažymėjo, kad jie informaciją apie bibliotekos teikiamas paslaugas aptiko spaudoje („*Ne kartą esu pastebėjusi įvairiuose plakatuose <...>, jog ši biblioteka būna įvairių renginių ar projektų rėmėja ar organizatorė*“ [PAS30]) arba gavo bibliotekos naujienlaiškius į elektorinį paštą. Pasak vieno informanto, „*I biblioteką kreipėmės patys, ieškodami erdvės įgyvendinti savo įmonės socialinį projektą*“ [PAS32].

Galima daryti prielaidą, kad visgi verslo įmonės nėra suinteresuotos bendradarbiavimo su biblioteka paieškoms, todėl visą šios iniciatyvos „naštą“ tenka prisiimti pačiai bibliotekai. Tai tik patvirtina, kad tikslingų informacinių / informavimo šaltinių, kanalų ir priemonių, kuriais informacija apie bibliotekos teikiamas paslaugas pasiektų verslo įmones, paieškos yra reikšmingas ir svarbus procesas. Tokiu būdu biblioteka turėtų galimybę ne tik supažindinti potencialius vartotojus su siūlomomis paslaugomis, bet ir užmegzti glaudesnius ryšius su verslu, kurie pasitarnautų informacijos sklaidai tarp įmonių ir bendradarbiavimo stiprinimui su verslo įmonėmis.

2. 2. Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų ir verslo bendradarbiavimo galimybių identifikavimas

Šiandien bibliotekos, būdamos ne pelno siekiančios viešojo sektoriaus organizacijos, veikia sudėtingoje dinamiškoje aplinkoje, kuri skatina bibliotekų veiklos pokyčius: biblioteka tampa ne tik knygų saugojimo ir išdavimo vieta, bet ir nepriklausoma švietimo, bendravimo ir laisvalaikio praleidimo erdve, neformaliojo švietimo ir mokymosi visą gyvenimą paslaugų teikėja bendruomenėms bei mokslo ir verslo organizacijoms.

Dokumente „Bibliotekų plėtros strateginės kryptys 2016-2022 metams“ pažymima, jog viena iš nūdienos bibliotekų strateginių kryptų yra bibliotekų bendruomenių stiprinimas, nes bendradarbiaudamos su švietimo ir mokslo institucijomis bei verslo sektoriumi, bibliotekos tampa pagrindinėmis mokslo informacijos ir žinių perdavimo proceso dalyvėmis. Visgi, remiantis „Lietuvos inovacijų 2010-2020 metų strategija“, šiuo metu tarptautinis, tarpinstitucinis ir tarpsektorinis bendradarbiavimas yra plėtojamas menkai, todėl sudėtinga tampa kurti ir perduoti žinias. Tai rodo, kad šiandienos bibliotekoms vis dar keliamas iššūkis – plėsti specialias erdves ir teikti unikalias paslaugas verslo bendruomenėms, o ypač naujai įsikūrusioms mažoms bendrijoms, smulkiojo verslo paslaugų bei įmonių smulkiesiems verslininkams. Bendros erdvės darbo vietų kūrimas, verslo vystymui skirtų mokymų, seminarų, konferencijų, kursų organizavimas bendradarbiaujant su valstybinėmis institucijomis, unikalių paslaugų kūrimas, prieigos prie įvairaus turinio ir informacijos produktų užtikrinimas yra pagrindinės rekomenduojamos priemonės, kuriant naujas eksperimentų, naujovių ir verslumo skatinimo erdves bibliotekose (Bibliotekų plėtros strateginės kryptys 2016-2022 metams).

Organizuojant kokybinį tyrimą, antra tyrimo instrumente klausimų grupė buvo orientuota į Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su verslo organizacijomis patirties ir galimybių identifikavimą. Pirmiausia tyrimo dalyvių teirautasi ***„Ar jūsų atstovaujama įmonė bendradarbiauja / bendradarbiavo su G. Petkevičaitės – Bitės viešąja biblioteka?“***.

Interviu kokybinė content analizė padėjo išskirti kokybinę kategoriją ***„Verslo ir bibliotekos bendradarbiavimo patirtis“***, kuri atspindi verslo įmonių ir bibliotekos bendradarbiavimo formas. Pasitelkiant interviu teiginių kategorizavimo metodą, verslo ir bibliotekos bendradarbiavimo patirtis yra kontekstualizuojama pagal keturias kokybines subkategorijas: *renginiai, mokymai, projektai ir patalpų suteikimas* (žr. 5 lentelę.).

Analizuojant tyrimo duomenis pastebėta, jog tik labai maža dalis verslo atstovų, dalyvavusių pokalbyje, pripažįsta, kad jų įmonė bendradarbiauja / bendradarbiavo su G. Petkevičaitės – Bitės viešąja biblioteka.

Tyrimo rezultatų pagrindu identifikuotos reikšmingiausios subkategorijos – ***„Renginiai“*** – turinys grindžiamas 12 prasminių teiginių ir išryškina labiausiai paplitusią tiek pramonės, tiek prekybos, tiek ir paslaugų sektoriaus įmonių bendradarbiavimo su biblioteka formą. Vienas interviu dalyvis pabrėžia, jog *„<...> bendradarbiavimas su biblioteka, mums tai labai padeda,*

kadangi per renginius, per buvimą kartu kaip ir mažėja ta socialinė atskirtis <...>“ [PAS10]. Kiti informantai bendradarbiavimą su biblioteka įvardina kaip jų dalyvavimą bibliotekos organizuojamuose kultūriniuose („<...> teko bendrauti ir susitikti įvairių renginių, tokių kaip knygų pristatymai, Knygų mugės renginių metu, bendradarbiaujame dovanodami knygas akcijos „Knygų Kalėdos“ metu <...>“ [PAS9]) ir verslo renginiuose: „Vyko verslo paskaita apie nekilnojamąjį turtą su įžymiu verslininku“ [PAS31]. Pastarosios informantų mintys rodo, kad G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka verslo atstovų požiūriu šiandien matoma kaip socialinė erdvė, kuri prisideda prie visuomenės kultūrinės – socialinės integracijos, švietimo, saviugdos, sveikatingumo ir gerovės.

5 lentelė. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos ir verslo bendradarbiavimo formų turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Renginiai	<i>„<...> dar bendradarbiaujam ir miesto bendruose renginiuose. Tai dalyvaujam kaip įstaigos. Tai visą laiką kartu susitinkam“ [PAS4]; „Girdėjau, kad įmonė paremdavo kai kuriuos pristatymus, renginius“ [PRA12]; „<...> dalyvavome Austėjos Landsbergienės paskaitoje“ [PAS17]; „<...> dalyvavome minint vaikų bibliotekos jubiliejų <...> pristatėme savo įmonę <...>“ [PAS18]; „Mūsų įmonė periodiškai bendradarbiauja su biblioteka, ten rengia savo parduodamos produkcijos fotosesijas <...>“ [PRE9]; „Bendradarbiavimu galėčiau įvardinti bibliotekoje vykusių renginių viešinimą“ [PAS19]; „Iki pandemijos bendradarbiavome su biblioteka rengdami edukacinių paskaitų ciklą vaikams, būsimoms ir esamoms mamoms, senjorams <...>“ [PAS32]; „Esame pristatę anglų kalbos kursus jaunimui tobulinti šnekamąją anglų kalbą“ [PAS33].</i>	12
Mokymai	<i>„<...> keli iš darbuotojų naudojos kompiuterinio raštingumo pamokomis <...>“ [PAS17].</i>	4
Projektai	<i>„<...> mes kadangi turim bendrąsias.... planus, kadangi rašom projektus ir atstovaujam, tarkim, tam, kam jau Lietuva nusprendė dažniausiai atstovauti, tai va mes kartu <...>“ [PAS4]; „<...> jų įgyvendinamam projektui buvo reikalinga erdvė <...> mūsų vidiniame kiemelyje vyko renginys, parūpinome kėdes žiūrovams“ [PAS24].</i>	2
Patalpų nuoma	<i>„<...> įmonė organizavo pianistų koncertus, biblioteka suteikė patalpas [PRA11]; „<...> mes kaip įmonė gavome vietą bibliotekoje savo reklaminiam stendui“ [PAS28].</i>	2

„Mokymai“ yra antra subkategorija, kurios turinys apima 4 teiginius ir išryškina interviu dalyvių nuomonę, jog bendradarbiavimas su biblioteka vyksta / vyko tuomet, kuomet „<...> kompiuterių klasėje buvo vykdomi mokymai darbuotojams <...>“ [PRE9]. Galima daryti prielaidą, kad verslo bendruomenei yra reikalinga tokia bendradarbiavimo forma, o jos poreikis atskleidžia, jog šiuolaikinis bibliotekos darbuotojas turi gebėti atlikti „kompleksinio bibliotekininko“ (angl.

„*blended librarian*“) vaidmenį. Be „tradicinių“ gebėjimų, tokių kaip šaltinių katalogavimas ir žinių klasifikavimas, šios profesijos atstovai turi turėti informacinių technologinių žinių ir įgūdžių, kas leistų pasiekti didesnę vartotojų auditoriją jiems suteikiant skaitmeninio ir kompiuterinio raštingumo paslaugas. Šioje subkategorijoje išryškėjo ir dar vienas reikšmingas niuansas, jog bibliotekoje kviečiami lektoriai skaityti paskaitas aktualiomis visuomenei temomis: „*mūsų darbuotojai <...> veda užsakomąsias paskaitas*“ [PAS23]. Tai patvirtina, kad biblioteka atlieka neformalaus ugdymo vaidmenį ir yra orientuota į verslo bendruomenės narių mokymosi visą gyvenimą skatinimą ir mokslo potencialo stiprinimą.

Dar viena iš bibliotekos ir verslo įmonių bendradarbiavimų formų – „**Projektai**“. Bibliotekose vykdoma projektinė veikla, kuri dažnai neįmanoma be partnerių – verslo ar visuomeninių institucijų, suteikia galimybes bibliotekoms plėsti paslaugų paketą bei didinti savo potencialą rinkos ekonomikoje. Nepaisant projektų naudos visuomenei ir verslui, tik keli informantai paminėjo, jog juos su biblioteka sieja bendri projektai: „*<...> jų įgyvendinamam projektui buvo reikalinga erdvė <...> mūsų vidiniame kiemelyje vyko renginys, parūpinome kėdes žiūrovams*“ [PAS24]. Įvertinant tai, galima daryti prielaidą, jog bibliotekos bendradarbiavimas su verslu projektinėje veikloje kol kas yra gana fragmentiškas.

Interviu metu identifikuota dar viena bibliotekos ir verslo atstovų bendradarbiavimo forma – bibliotekos „**Patalpų nuoma**“. Kad biblioteka yra erdvė, kurioje malonu būti, leisti laisvalaikį patvirtino ir informanto išreikšta mintis: „*<...> įmonė organizavo pianistų koncertus, biblioteka suteikė patalpas*“ [PRA11]. Taigi bibliotekų bendradarbiavimo su verslo bendruomene galimybes didina ne tik renginių, parodų organizavimas, neformali ugdymo veikla, bet ir bibliotekos patalpų skolinimas įvairiems renginiams, mokymams ar susitikimams, kas suteikia pridėtinę vertę ne tik visuomenei, verslui, bet ir pačiai bibliotekai.

Analizuojant informantų pasisakymus nagrinėjamu klausimu būtina pabrėžti, jog nors didžioji dalis verslo įmonių atstovų teigia, kad niekada nebendradarbiavo su G. Petkevičaitės – Bitės viešąja biblioteka, visgi išvelgia šios iniciatyvos galimybes ateityje: „*<...> bendradarbiavimas su biblioteka galėtų atnešti naudos verslui*“ [PAS1], „*<...> galbūt čia galima kalbėti apie abipusius mainus. Tarkim, verslas gali paremti bibliotekas ir taip užsitarnautų socialiai atsakingo verslo vardą. Tokia reklama juk irgi neblogai?*“ [PAS9]. Kita vertus, nemaža dalis informantų pateikia priešingas nuomones šiuo klausimu: „*nematau jokios naudos, manau, kad bibliotekos atgyvenęs dalykas*“ [PAS6], „*nematau galimybių bendradarbiauti. Aš nemažai bendrauju su įvairiais kultūros žmonėmis <...> visi yra verčiami tapti kažkokiais multifunkciniais centrais. Rašydami projektus, bandydami pritraukti kuo daugiau žmonių, jie nutolsta nuo tiesioginės savo veiklos*“ [PAS5], „*su bendradarbiavimu sunkiai... Mano verslas labai dinamiškas ir inovatyvus, biblioteka su tuo visai nesiderina*“ [PAS7], „*Kadangi jau turime patirties teikiant paramą vaikų renginiams ir matant tik vienpusę naudą bibliotekai, nematau vizijos, kuo bendravimas su biblioteka galėtų būti naudingas mūsų įmonei. Nes vien tik duoti – nėra joks gėris*“ [PRE3]. Pateiktos informantų nuomonės ir pamastymai nagrinėjamu klausimu yra labai priešaringi, todėl tai yra pagrindas dar labiau gilintis, kokiose veiklose / iniciatyvose

viešoji biblioteka galėtų stiprinti partnerystę su verslo institucijomis, kas suteiktų papildomą vertę tiek bibliotekai, tiek verslui ateityje.

Atsižvelgiant į tai, sekantys tyrimo instrumente klausimai buvo orientuoti į skirtingų bibliotekos ir verslo bendruomenės bendradarbiavimo galimybių bei formų paiešką. Pirmiausia informantų teirautasi: **„Gal biblioteka galėtų suteikti Panevėžio verslo įmonėms informacines paslaugas? Kas būtų aktualiausia?“**.

Informacinių ir komunikacinių technologijų plėtra keičia ne tik bibliotekos lankytojų elgseną, bet ir formuoja naujus uždavinius bibliotekai, susijusius su tradicinių išteklių ir informacinių technologijų suderinimu, siekiant išlikti viešąja prieiga prie žinių ir informacijos skirtingoms auditorijoms. Informacinės technologijos suteikia bibliotekoms naujas galimybes tvarkyti, saugoti ir pateikti vartotojams įvairių formatų dokumentus ir kitus informacijos išteklius (pvz., el. knygas, el. žurnalus, virtualias edukacines programas ir t. t.). Bibliotekos turinio perkėlimas į virtualią erdvę kuria naują bibliotekos ir vartotojo santykį: biblioteka „išeina“ už tradicinės bibliotekos ribų, tapdama technologijų centru, kur sudaromos sąlygos naudotis informacinėmis technologijomis visiems visuomenės nariams, tuo pačiu ir verslo institucijoms. Nepaisant tai, jog šiuolaikinė biblioteka yra interpretuojama kaip patikimų žinių šaltinis vartotojams informacijos paieškos, prieigos ir jos suradimui įvairiais formatais, būtina analizuoti skirtingų vartotojų grupių poreikius ir lūkesčius, idant jiems pasiūlyti aktualias informacines paslaugas.

Kokybinės content analizės pagrindu išskirtos kelios esminės subkategorijos, kontekstualizuojančios **„Informacinių paslaugų poreikis verslo įmonėms“** kategorijos turinį: *priejimas prie skirtingų duomenų bazių, informacijos pateikimas su bibliotekininko pagalba, e-paraiškų projektams pildymas, informacijos pateikimas apie viešuosius pirkimus verslo įmonėms, e-leidinių užsakymas ir pristatymas, e. pagalba gyvai, verslo įmonių veiklos viešinimas per bibliotekos e-platformą, duomenų bazė naujai susikūrusiam verslui* (žr. 6 lentelę).

Analizuojant tyrimo duomenis pastebėta, jog informantų pasisakymuose išryškėja įvairialypės nuomonės. Dalis tiek pramonės, tiek prekybos ir paslaugų sektoriaus atstovų G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamų informacinių paslaugų poreikio verslui neįžvelgia: *„nemanau, kad biblioteka galėtų teikti informacines paslaugas. Tai visai nereikalinga. Visą informaciją ir duomenis, kurių reikia galima susirasti ir be tarpininkų. Kas dabar nemoka užsisakyti e-leidinių? Gal kokie pensininkai ir nežino kaip pildyti projektus, bet jiems to ir nereikia. Tikrai nematau prasmės kažkur eiti ir ieškoti informacijos, kuri visada po ranka „debesyse“ [PAS6], „ne, tikrai ne. Viską puikiai galima rasti ir be bibliotekininkų. Labai abejoju, ar jie žino daugiau nei mano darbuotojai“ [PAS7], „šiuos darbus mes atliekame patys“ [PRA13], „neaktualios paslaugos“ [PRE7], „mūsų įmonė turi prieigą prie visų informacinių sistemų ir duomenų bazių, tad ši paslauga nėra aktuali“ [PAS29]. Pastebėtina ir tai, kad dalis informantų abejoja ir tokių paslaugų veiksmingumu: „tokių paslaugų teikėjų yra labai daug, visus juos galima rasti internete“ [PRA25], „visi išvardinti pavyzdžiai mano manymu tinka. Tik svarbu pripažinti, kad didelę dalį informacijos šiomis dienomis galima rasti internete“ [PRA7].*

Visgi, nors dalyvavusių pokalbyje nuomonės šiuo klausimu išsiskiria, daugelis jų išvelgia informacinių paslaugų, kurias galėtų teikti biblioteka, poreikį ir naudą verslui: „<...> tai ir ta pati pagalba, bandant pateikti kažkokius projektus ar prieinant prie tam tikrų išteklių būtų naudinga mūsų įmonei“ [PAS15].

6 lentelė. Informacinių paslaugų poreikio verslo įmonėms turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Priėjimas prie skirtingų duomenų bazių	„Internetu sunku pasikliauti skelbiama informacija, todėl domintų patikimi šaltiniai, duomenų bazės“ [PRA1]; „Supažindinti su internetinėmis svetainėmis galėtų, kurios aktualios verslui“ [PRA2]; „Būtų aktuali paslauga – elektroninė prieiga prie visų galiojančių Lietuvoje įstatymų. Nes jie pastoviai keičiasi <...>“ [PRE3].	5
Informacijos pateikimas su bibliotekininko pagalba	„<...> bibliotekos darbuotojai galėtų supažindinti įmonių darbuotojus su nuolat besikeičiančiais įstatymais – ir naujais, ir jų pakeitimais“ [PRA15]; „Aktualu būtų naujų klientų pritraukimas, todėl aktualu būtų sistema, kurioje būtų sukonkretinta įmonės informacija“ [PAS17]; „<...> galbūt internetiniame bibliotekos tinklalapyje būtų aktuali tokia paieškos skiltis, kuri įvedus norimą tematiką, išmestų eilę bibliotekoje esamų knygų. Toks savotiškas knygų registro sąrašas“ [PAS20]; „Aktualiausia būtų gauti susistemintą naujausią informaciją, susijusią su pasikeitusiais teisės aktais sveikatos paslaugų teikimo srityje <...>“ [PAS32].	12
E-paraiškų projektams pildymas	„Projektų rašyme smulkesniems verslininkams irgi sunkiau, galėtų padėti tikrai prie projektų paraiškų teikimo ir rašymo“ [PRA2]; „Elektroninių paraiškų projektams pildymas tikrai galėtų būti <...>“ [PAS2]; „Mūsų įmonei aktualus paraiškų susijusių su Europos Sąjunga pildymas <...>“ [PRA7]; „E-paraiškų projektams pildymas labai palengvintų darbus <...>“ [PAS18]; „E-paraiškų projektams pildymas atrodo viliojančiai. Būtų galima išmėginti šią paslaugą“ [PRA21]; „<...> tokio tipo bendradarbiavimas būtų naudingas ir įmonei, ir pačiai bibliotekai plečiant partnerių ratą“ [PRE12].	16
Informacijos pateikimas apie viešuosius pirkimus verslo įmonėms	„<...> galėtų pagelbėti įmonėms dalyvaujančioms Lietuvoje viešuosiuose pirkimuose. Galėtų padėti nukreipti įmones teisinga linkme, surinkti dokumentus, kurie yra reikalingi šiuose konkursuose dalyvauti“ [PRA5].	1
E-leidinių užsakymas ir pristatymas	„Nauji e-leidinių užsakymai visoms įmonėms ir jų darbuotojams įdomi idėja“ [PAS1]; „Elektroninių leidinių užsakymas ir pristatymas, na jeigu aktualu, kodėl gi ne“ [PAS2].	8
Verslo įmonių veiklos viešinimas per bibliotekos e-platformą	„<...> kiekvienam verslui yra būtinybė reklamuotis ir mokėti tai daryti geriau ir originaliau už kitus, tad manau būtų aktualiausia, kad tokia viešinimo platforma arba bent jau to idėjų generatorius vyktų naudojantis bibliotekos e-ištekliais“ [PAS30].	1

Išsamiausias yra subkategorijos **„E-paraiškų projektams pildymas“** turinys (16 prasminių kontekstų), išryškinantis šios paslaugos poreikį verslui. Informantų pasisakymai atskleidžia, jog verslo įmonės vykdo projektinę veiklą įvairiose srityse ir pildo e-paraiškas projektams (*„didžiąjai daliai verslo aktualu, manau, projektų e-paraiškų pateikimo klausimai <...>. Tai būtų tikrai naudinga“ [PAS27]*), todėl tokia G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiama paslauga verslo bendruomenei tikrai būtų vertinga (*„ypač didelė pagalba būtų pildant paraiškas projektams, o ypač toms organizacijoms, kurios dar tik pradeda ar neseniai pradėjo savo veiklą“ [PRA16]*). Informantų patirtis rodo, kad *„<...> tai yra nemenkas iššūkis ir ne visi vadovaujantys, ir dirbantys įmonėje nusimano apie šiuos reikalus <...>“ [PRE12]* ir tai iliustruoja, jog projektų paraiškų pildymo procedūros esti sudėtingos, reikalauja didelio pasiruošimo ir įsigilinimo. Keleto informantų pasisakymuose išryškėja vienas reikšmingas aspektas teikiant tokio pobūdžio paslaugas – bibliotekos darbuotojų kompetencija: *„<...> pirmiausia, iškyla klausimas ar turi reikiamas žinias apie projektų paraiškų pildymą bibliotekos darbuotojai <...>“ [PRA4]*, *„tai sutaupyti mūsų laiko, jei tai atliktų specialistai, tikrai išmanantys, tai ką daro“ [PAS18]*, *„<...> paraiškas padėti pildyti turėtų agentūros, besispecializuojančios verslo rėmimo srityje. Biblioteka yra biudžetinė kultūros įstaiga, išlaikoma mokesčių mokėtojų, ir dar padėti verslui savo sąskaita uždirbti pinigus tikrai ne jų veiklos sritis ir kompetencija“ [PAS24]*. Tai liudija, jog pagalba verslo įmonėms teikiant projektų paraiškų pildymo paslaugas pirmiausia reikalauja iš bibliotekos darbuotojų specifinių žinių ir patirties: įsigilinimo į skirtingas paramos programas, jų prioritetus, programinius dokumentus, verslo kliento poreikius ir situaciją.

„Informacijos pateikimas su bibliotekininko pagalba“ yra antra pagal reikšmingumą ir svarbą subkategorija (12 prasminių kontekstų), kurios turinys padėjo identifikuoti dar vieną aktualią verslo bendruomenei bibliotekos specialistų teikiamą paslaugą – pagalbą verslo įmonėms siekiančioms surasti duomenis, juos susisteminti ir gauti vertingą informaciją aktualiais verslo ir kt. klausimais. Atlikus tyrimo dalyvių interviu analizę pastebėta, kad dalis informantų įžvelgia bibliotekininko teikiamos pagalbos poreikį ieškant reikiamos informacijos: *„<...> duomenų paieškoje šimtą procentų galėtų padėti. Informacijos paieškos, duomenų paieškos susiaurinant, kokios konkrečiai ieškai informacijos <...>“ [PAS2]*. Tačiau tyrime dalyvavusių pasisakymuose tarsi formuluojamas reikalavimas, jog ši pagalba turi būti profesionali, ją turi suteikti kvalifikuoti bibliotekos darbuotojai: *„bibliotekoje yra daug naudingų duomenų, tik reikia kompetentingo asmens, padedančio surasti informaciją ir ją susisteminti“ [PRA7]*, nes sisteminami duomenys atsižvelgiant į verslo įmonių veiklą yra specifiniai ir skiriasi savo turiniu: *„<...> šiuo metu būtų labai aktuali susisteminta informacija dėl COVID19 pandemijos iš LR sveikatos ministerijos ir NSVC“ [PAS32]*, *„mano atstovaujamai įmonei šiuo metu būtų aktuali bendrinė ir ganėtinai plati informacija apie SDL (saugos duomenų lapas)“ [PRA3]*. Taigi, viena iš bibliotekos veiklos sričių – dokumentų kaupimas, tvarkymas, sisteminimas ir saugojimas galėtų būti aktuali ir naudinga paslauga verslo bendruomenei, kurią atliktų kompetentingi bibliotekos darbuotojai (*„<...> duomenų susisteminimas su bibliotekininko pagalba šimtu procentų būtų naudingas“*

[PAS2], „<...> taip pat padėtų įmonėms plėstis, ieškoti naujų investuotojų bei bendradarbiaujančių įmonių naujoms idėjoms“ [PAS1]).

Subkategorijos „**E-leidinių užsakymas ir pristatymas**“ turinys, kuris atsiskleidžia 8 – iuose prasminiuose kontekstuose, išryškina pramonės, prekybos ir paslaugų įmonių atstovų pamąstymus apie e-leidinių užsakymą bibliotekoje, kurį galima atlikti per elektroninį katalogą internetu arba bibliotekos vietos tinkle. Informantų nuomonės šiuo klausimu pasiskirstė taip pat gan skirtingai. Dauguma jų teigia, kad „tai visai nereikalinga. Visą informaciją ir duomenis, kurių reikia galima susirasti ir be tarpininkų. Kas dabar nemoka užsisakyti e-leidinių? Nebent kažkas, ko nėra internete“ [PAS26]. Tik nedidelė dalis informantų pažymi šios paslaugos poreikį: „mano verslui manau būtų naudingas e-leidinių užsakymas, nebereikėtų kartas nuo karto eiti į biblioteką sužinoti mados naujienų, visa tai galėčiau laisvu laiku pasižiūrėti elektroninėje erdvėje“ [PRE4], „mums aktualu viskas, kas susiję su žmonių laiko taupymu, <...> juk patogu <...> gauti korespondenciją, kurią užsisakai e. būdu, ar gauti kokius naudingus skaitinius el. paštu, neišeinant iš darbo vietos“ [PRE9]. Nagrinėjant informantų pasisakymus išryškėja gan negatyvus aspektas – nors bibliotekos internetiniame puslapyje skelbiama informacija, jog bibliotekos leidinius galima užsisakyti internetu, tačiau dalis pokalbyje dalyvavusių verslo įmonių atstovų pažymi, kad „biblioteka galėtų siūlyti e-leidinių užsakymo ir kt. paslaugas“ [PRA11]. Tai leidžia daryti prielaidą, kad biblioteka galimai per mažai dėmesio skiria savo veiklos viešinimui, pasitelkiant įvairias komunikavimo priemones, ką iliustruoja ir informantų pasisakymai: „<...> pasigendu aktyvesnio naujienų siūlymo arba bent jau naujienlaiškio į e-mailą, kad va mūsų fondai pasipildė naujais leidiniais. Šito tikrai pasigendu <...>“ [PAS5], „gal biblioteka turėtų bent suteikti įmonėms informaciją apie savo paslaugas. Manau labai daug įmonių net nežino kokias paslaugas biblioteka teikia, apart knygų pasiėmimo skaitymui“ [PAS16].

Duomenų bazės yra informacijos saugyklos, kuriose saugomi įvairių tipų dokumentai, susisteminti tam tikra tvarka, o šios paslaugos turinys, remiantis kokybinės content analizės duomenimis, atsiskleidžia identifikuotos subkategorijos – „**Priėjimas prie skirtingų duomenų bazių**“ 5 – iuose informantų teiginiuose. Biblioteka duomenų bazes prenumeruoja tam tikram laikotarpiui ir prieiga yra suteikiama bibliotekoje ar naudojantis slaptažodžiais nuotoliniu būdu ir kaip pažymi informantai „<...> tai itin aktualu jauniems verslams“ [PRA19], o taip pat „<...> trūksta nemokamo priėjimo prie mokslinių duomenų bazių – dauguma sertifikuotų ir originalių bazių yra prieinamos tik už nario mokesčio <...>“ [PAS30]. Interviu metu taip pat pastebėta, kad naujai įsikūrusioms verslo įmonėms būtų aktuali duomenų bazė, kurioje būtų susisteminta informacija: „<...> darbo žurnalai, darbo saugos dokumentai, priešgaisrinės darbų saugos dokumentai ir kt.“ [PRE2]. Visgi, reikia dar kartą konstatuoti jau anksčiau minėtą problemą, kurią pažymi dauguma informantų išsakydami savo pastebėjimus ir dėl šios subkategorijos, kad bibliotekos ir jos teikiamų paslaugų informacijos „sklaida nepakankama arba aš jos nematau“ [PRA22], todėl „<...> galėtų būti paruošta informacinė medžiaga, kurią el. paštu galima būtų išplatinti įmonės darbuotojams“ [PRA20], „<...> kol kas biblioteka atrodo labai tolima, ir

priėjimas prie jos iki galo neaiškus“ [PAS17]. Vienas informantas teikia siūlymą ar rekomendaciją bibliotekai siekiant tobulinti priėjimo prie skirtingų duomenų bazių paslaugą: „<...> būtų gana patogu turėti e. pagalbą gyvai el. puslapyje, kuri nukreiptų informacijos ieškotoją reikiama linkme“ [PRA5].

Taigi remiantis tyrime dalyvavusių verslo įmonių atstovų nuomonėmis, e-paraiškų projektams pildymas, informacijos pateikimas su bibliotekininko pagalba bei e-leidinių užsakymas ir pristatymas yra vertinamos kaip vienos aktualiausių G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamų paslaugų verslo bendruomenei ir kuriančių pridėtinę vertę verslo įmonėms.

Ieškant G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos ir verslo įmonių bendradarbiavimo potencialo perspektyvoje, tyrimo dalyviams buvo užduotas sekantis klausimas: **„Kaip galėtų Panevėžio verslas išnaudoti bibliotekos infrastruktūrą?“**.

Kokybinės content analizės pagrindu išskirta keletas subkategorijų, kontekstualizuojančių **„Bibliotekos infrastruktūros panaudojimo poreikis verslo įmonėms“** kategorijos turinį: *patalpų nuoma, darbo vietos suteikimas (laikinas ofisas), specialios erdvės mokymams, reprezentaciniai renginiai*. Kaip atskira subkategorija išskirta *„Kitos bibliotekos patalpų panaudojimo idėjos“*, kurią sudaro išskirtiniai, tik kelių respondentų paminėti prasminiai kontekstai (žr. 7 lentelę). Šios subkategorijos turinys pateikia įdomias idėjas, kurios galėtų būti vystomos toliau, aiškinantis verslo poreikius bendradarbiauti su biblioteka infrastruktūros klausimais.

7 lentelė. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos infrastruktūros panaudojimo poreikio verslo įmonėms turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Patalpų nuoma renginiams	„<...> gali tekti pasinaudoti konferencijų sale. Biblioteka nauja, patalpos gražiai įrengtos. Ne gėda ir svečių pasikviesti <...>“ [PRE1]; „<...> būtų galima pasinaudoti bibliotekos erdvėmis, išsinuomoti patalpas verslo renginiui, didesniai sambūriui“ [PRA7]; „<...> naudotis jų konferencijos salėmis <...>“ [PRA13]; „<...> žmonėms, kurie turi individualias veiklas, vykdo mažas veiklas, būtų naudinga ir reikalinga, trumpalaikė patalpų nuoma, kur jie jas galėtų išnaudoti darbui, susitikimams“ [PRE14]; „<...> kadangi biblioteka yra miesto centre, būtų galima daryti konferencijas, kartu su verslo klientais atvykusiais iš užsienio“ [PRA27]; „<...> įmonės kurios organizuoja konferencijas, galėtų pasinaudoti bibliotekos erdvėmis“ [PAS19]; „<...> būtų galima įkurti verslininkų susitikimus, organizuoti diskusijas, mokytis vieni iš kitų“ [PRA1]; „<...> susitikimai su verslo svečiais taip pat galėtų būti organizuojami bibliotekoje, centre, graži aplinka, privatu, estetiška“ [PAS18]; „<...> praverstų privati erdvė susitikimams su tiekėjais ar verslo partneriais, ypač atvykstančiais iš kitų miestų“ [PRE4]; „<...> galėtų vesti „Verslo pusryčius“. Tai yra kviesti iš įvairių įmonių vadovus ar jų atstovus. „<...> gali būti naujų idėjų pristatymas	61

	<i><...>“ [PAS27]; „Manau būtų naudinga Panevėžio verslo įmonėms sukurti verslo klubą, kad įmonių vadovai, atstovai, galėtų pasidalinti savo patirtimi su ne tiek daug išmanančiais apie verslą verslininkais“ [PRA27].</i>	
Specialios erdvės mokymams	<i>„<...> bendradarbiaujant mokyti esamus darbuotojus kompiuterinių žinių – kursai, mokymai, seminarai“ [PRA4]; „<...> organizuoti įvairius mokymus tiek žaidimų forma vairavimo, tiek testų sprendimo konkursus ar šiaip užsiėmimus“ [PAS19]; „<...> workshopo paslauga būtų itin aktuali <...>“ [PRE13]; „<...> organizuoti tam tikrus mokymus ir, jeigu įmonėje yra gana mažas kiekis darbuotojų, tuos mokymus <...> paskelbti kaip viešus ir į juos pakviesti darbuotojus iš kitų įmonių, kurioms tai būtų aktualu“ [PRA5]; „<...> aktualu būtų, informacinių paslaugų mokymai, kaip taisyklingai pildyti deklaracijas, tam tikras ataskaitas, susijusias su verslu“ [PRE14]; „Anglų kalbos kursams vesti <...>“ [PAS33]; „Galėtų vykti darbų saugos ar kitokie mokymai“ [PAS14]; „<...> nuotoliniai mokymai tam tikros įmonės darbuotojams <...>“ [PAS12].</i>	20
Darbo vietos suteikimas (laikinas ofisas)	<i>„<...> atskiros patalpos, kuriose būtų galimybė darbui komandiruotės metu – puiki mintis“ [PRA4]; „<...> atvykstančių svečių darbo erdvė <...>“ [PAS8]; „<...> kai darbas vyksta nuotoliniu būdu, tai galėtų būti nuomojamos darbo vietos asmenims, neturintiems biuro, techninių priemonių dirbti bibliotekoje <...> dirbantiems laisvu grafiku, kuriems nereikia nuolat darbo vietos <...>“ [PAS18]; „<...> laikinų darbo ofisų nuoma <...>“ [PRE5]; „<...> populiarėjant nuotoliniam darbui, ne visi geba dirbti namuose ar net neturi galimybės <...>“ [PRE6]; „Privati erdvė darbui, įmonės svečiui, taip pat pritaikant tą darbo vietą konferencijai/susitikimui su didesne grupe žmonių būtų naudinga“ [PRE7]; „<...> turėtų būti padarytos mini erdvės žmonėms, kurie vienas kitam netrukdytų ir būtų saugūs nuo covido <...>“ [PRE15]; „<...> daugeliui žmonių pabosta dirbti namuose ir nepakeitus aplinkos jiems darosi sunku. Bibliotekoje žmogus turėtų savo erdvę, savo kompiuterį, savo darbo vietą <...>“ [PRE15].</i>	18
Reprezentaciniai renginiai	<i>„<...> rengti verslo įmonės pristatymus, jų metu supažindinant su įmonės veikla, projektais. Tai pritrauktų naujų klientų bei bendraminčių“ [PRA1]; „<...> pačių prekių pristatymui <...>“ [PAS4]; „<...> bibliotekoje galėtų vykti naujų kolekcijų visuomenei pristatymai. Su produkcija galėtų supažindinti RYO ir Babilono parduotuvių savininkus ir t. t.“ [PRA15]; „<...> naujų projektų pristatymams <...>“ [PAS22]; „<...> viešinti verslą ir prisijaukinti naujus klientus bei reklamuoti savo produktus ir pan. <...> organizuojant atvirus renginius visiems miesto žmonėms, arba tikslinei jų grupei (vaikams, senjorams, žmonėms su negalia ir t. t.), <...> uždaras konferencijas kartu su kitais partneriais. [PAS30]; „<...> gaminių pristatymui <...>“ [PRA8].</i>	7
Kitos bibliotekos	<i>„<...> galima naudoti kaip kūrybinių dirbtuvių erdves ar net</i>	10

patalpų panaudojimo idėjos	<i>gamybines patalpas <...>“ [PAS13]; „<...> socialinėms iniciatyvoms pristatyti ir suburti“ [PRA17]; „Galėtų įrengti „meno dirbtuvių“ kambarį. Visos sienos nudažytos dažais, su molbertais, laisvė kūrybai <...> jei būtų įrengtas toks specialus kambarys, gal sulauktumėte menininkų ieškančių mūzos nuotoliniam darbui“ [PAS20]; „<...> ne tik verslui, bet ir miesto savivaldybei būtų vertinga išnaudoti bibliotekos erdves susitikimams su verslo, politikos, miesto svečių atstovais“ [PAS32]; „Verslo bendruomenei būtų labai naudinga erdvė, vienijant projektus, rengiant susitikimus, kuriuose galima aptarti verslo subtilybes bei naujoves“ [PAS21]; „<...> informacinių centrų steigimas bibliotekose yra tikrai gera niša plėstis <...>“ [PAS33]; „<...> reikėtų didelių modernių patalpų su gerai įrengtais technologijų prietaisais, darbuotojų susitikimams <...>“ [PAS1].</i>	
----------------------------	---	--

Derėtų paminėti, kad subkategorijoms suteikti pavadinimai ne visiškai tiksliai atliepia infrastruktūros terminą, dažnu atveju informantai G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos infrastruktūros panaudojimą įvardina kaip konkrečios veiklos ar renginio atributą.

Išsamiausias subkategorijos „**Patalpų nuoma**“ turinys (61 prasminis kontekstas) atskleidžia, kad verslo atstovai noriai nuomotųsi bibliotekos patalpas įvairiems tikslams: „*nuomotis patalpas renginiams, paskaitoms vesti yra labai sveikintina*“ [PAS33], „*išsinuomoti patalpas verslo renginiui, didesniai sambūriui*“ [PRA7], „*daryti konferencijas, kartu su verslo klientais atvykusiais iš užsienio*“ [PRA27], „*organizuoti diskusijas, mokytis vieni iš kitų*“ [PRA1]. Daugelis informantų pabrėžia, kad labiausiai juos domina bibliotekos konferencijų salė, t. y. jiems svarbu, kad patalpos būtų erdvios („*reikalingos didesnės patalpos (nei turi įmonė)*“ [PRA7]) ir šiuolaikiškos. Akcentuojama, kad bibliotekos personalas galėtų „*padėti organizuojant konferencijas bei renginius*“ [PAS1] arba „*įmonės, kurios organizuoja konferencijas galėtų pasinaudoti bibliotekos erdvėmis*“ [PAS19]. Minimasi ir kitos priežastys: G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka yra miesto centre, o tai labai patrauklu svečiams atvykusiems iš užsienio, kurie paprastai apsistoja miesto centro viešbučiuose; bibliotekos patalpų nuoma praverstų, kai įmonėje planuojama „*atlikti dalį numatomo remonto darbų*“ [PAS3]. Naudotis bibliotekos patalpomis yra savotiškas prestižas, nes „*biblioteka nauja, patalpos gražiai įrengtos. Ne gėda ir svečių pasikviesti*“ [PRE1], „*graži aplinka, privatu, estetiška*“ [PAS18]. Informantai siūlo pagalvoti apie trumpalaikę ir ilgalaikę patalpų nuomą. Dažniausiai minimas trumpalaikės nuomos pavyzdys – tai verslo susitikimai ir kontaktų užmezgimo renginiai. Tyrime dalyvavę verslo įmonių atstovai planuotų susitikimus su partneriais, tiekėjais, verslo svečiais. Taip pat patalpas naudotų naujų verslo partnerysčių (kontaktų) užmezgimui, idėjų pristatymui. Vienas informantas išsakė labai konkrečią idėją – organizuoti „Verslo pusryčių“ renginį, kurio metu galėtų būti pakviesti įvairių įmonių vadovai ar jų atstovai „*<...> pristato savo įmonę, kompaniją. Keičiasi vizitinėmis kortelėmis. Taip užmezgami nauji kontaktai <...>*“ [PAS27]. Dėmesio verta ir Panevėžio verslo įmonių verslo klubo idėja, kur „*įmonių vadovai, atstovai, galėtų pasidalinti savo patirtimi su ne tiek daug išmanančiais apie verslą verslininkais*“ [PRA27].

Peržvelgus 20-yje teiginių atsiskleidusią subkategoriją „**Specialios erdvės mokymams**“ turinį, galima teigti, kad informantai matytų galimybę naudotis G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos patalpomis, jei jos būtų kompiuterizuotos, t. y. įrengtos kaip kompiuterių klasės, siekiant „*mokyti esamus darbuotojus kompiuterinių žinių – kursai, mokymai, seminarai*“ [PRA4]. Neabejojama, kad tam „*reikėtų specialiai pasiruošti, kadangi reikia sudiegti į kompiuterius programas ir t. t.*“ [PRA5]. Tyrimo dalyviai siūlo tokius mokymus bibliotekai reklamuoti ir į tokius informacinio raštingumo kursus kviešti ne vienos verslo įmonės darbuotojus. Tai ypač aktualu mažoms įmonėms, kurios į mokymus gali išleisti 1-2 darbuotojus. Šalia darbo su kompiuteriu gebėjimų ugdymo informantai mini ir kitas mokymo galimybes, kurioms taip pat reikalinga kompiuterinė įranga: „*informacinių paslaugų mokymai, kaip taisyklingai pildyti deklaracijas, tam tikras ataskaitas, susijusias su verslu*“ [PRE14]; vairavimo testų atlikimas, darbų saugos arba anglų kalbos kursai. Kai kurie informantai nedetalizuoja mokymų tematikos, tiesiog įvardina, kad aktualūs įvairūs užsiėmimai, ir pamini „workshop“ užsiėmimų formą, ką reikštų, kad reikalingi tam tikri praktiniai, o ne teoriniai užsiėmimai. Vienas informantas įsitikinęs, kad praverstų ir „*nuotoliniai mokymai tam tikros įmonės darbuotojams*“ [PAS12]. Tam tikrų prasminių kontekstų analizė atskleidžia, kad informantai norėtų matyti bibliotekos darbuotojus, kaip pagrindinius mokymo renginių organizatorius, o ne tik kaip patalpų nuomotojus.

Panaši tyrime dalyvavusių įmonių atstovų pateiktų atsakymų tendencija atsiskleidžia ir kitoje subkategorijoje – „**Reprezentaciniai renginiai**“ (paminėta 7 kartus). Informantai tikisi, kad G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka galėtų jiems padėti organizuoti jų verslą ir teikiamas paslaugas ar produkciją reklamuojančius renginius – pristatymus. Vieni renginiai galėtų būti vieši ir skirti „*visiems miesto žmonėms, arba tikslinei jų grupei (vaikams, senjorams, žmonėms su negalia ir t. t.)*“ [PAS30]; kiti gi – uždari ir orientuoti į specifinius verslo partnerius. Pavyzdžiui, pristatant naujas kolekcijas (turima omenyje drabužiai ir avalynė), būtų kviečiami prekybos tinklų, tokių kaip RYO ar Babilonas, parduotuvių savininkai. Svarbu ir tai, kad „*netrukėtų įrangos reikalingos darbui, kad ir lentos, rašiklio ant lentos rašyti, projektoriaus, garso sistemos, kompiuterio su geru internetu ryšiu*“ [PRA21].

Kokybinė content analizė atskleidžia, kad panašų potencialą informantai mato ir bibliotekos patalpų, kaip laikinos darbo vietos (laikino ofiso), panaudojime savo darbuotojams arba atvykstantiems verslo svečiams. „**Darbo vietos suteikimas**“ yra trečia pagal reikšmingumą ir svarbą subkategorija (18 prasminių teiginių), kurios turinys identifikuoja dar vieną galimą bibliotekos infrastruktūros panaudojimo verslui paskirtį. Daugelis informantų sutinka, kad tokia paslauga praverstų, kai pas juos į įmonę atvyksta komandiruoti specialistai ir įmonė negali pasiūlyti jiems kompiuterizuotos darbo vietos arba kai darbuotojas dirba laisvu grafiku ir dažnai nuotoliniu režimu. Tokia darbo vieta bibliotekoje būtų patraukli „*kaip atvykstančių verslo svečių privati erdvė darbui*“ [PRA23] arba kai yra sezoniškumo veiksnys, pavyzdžiui, „*du kartus per metus kada mes ieškom darbuotojų, <...> ofisuose ne visą laiką užtenka kompiuterių, tai priėmus papildomą žmogų, darbuotoją, mes su problema susidurtume <...>*“ [PAS2]. Tokia praktika yra

populiari užsienyje, kai žmonės dirba nuotoliu, bet sąlygų dirbti namuose neturi, todėl naudojasi laikino biuro paslaugomis. Vienas iš informantų teigia, kad tokia praktika populiarėja ir Vilniuje. Informantai pažymi, kad kai kuriais atvejais tokia laikina darbo vieta turėtų būti privati, t. y. atskira nuo kitų besinaudojančių šia paslauga ir pritaikyta susitikimams ar konferencijoms su „*didesne grupe žmonių*“ [PRE7] ar „*nuotoliniam darbui, ofisiniam darbui*“ [PRA23]. Prasminiai subkategorijos kontekstai atskleidžia, kad tokios darbo vietos turėtų būti pilnai kompiuterizuotos, su pagrindinėmis biuro ir techninėmis priemonėmis: „*įrengti mini ofisiukai, su rašomu stalu, kompiuteriu bei spausdintuvu ar kitomis reikmėmis*“ [PRE15]. Be to, šiuo laikotarpiu aktualu, kad būtų „*padarytos mini erdvės žmonėms, kurie vienas kitam netrukdytų ir būtų saugūs nuo covido*“ [PRE15], užtikrinamas dezinfekavimas.

Paskutinė subkategorija – „*Kitos bibliotekos patalpų panaudojimo idėjos*“ talpina prasminius kontekstus, kuriuose atsiskleidžia unikalūs verslo poreikius atspindinčios idėjos. Pirmiausia, bent keli informantai matytų biblioteką kaip vietą rengti darbuotojų susirinkimus. Tikėtina, kad turima omenyje visuotiniai, didelį skaičių dalyvių turintys susirinkimai, kuriems reikalingos erdvios patalpos. Vienas informantas, kuris tik tam tikro sezono metu samdo daugiau darbuotojų, tikslina, kad tokių susirinkimų metu jis pasakotų „*apie būsimą darbą, apie dokumentus, galbūt vaizdinę medžiagą*“ [PAS2] parodytų. Kitas informantas įsitikinęs, kad galima organizuoti ir tokius renginius, kuriuose susitinka verslo bendruomenė, o ne vienos įmonės atstovai, ir aptariamą „*verslo subtilybės bei naujovės*“ [PAS21]. Samprotaujama, kad ne tik verslas susitinka uždaramame rate, bet kartu dalyvauja ir miesto savivaldybė, politikos atstovai ir miesto svečiai. Dar vienas tyrimo dalyvis įžvelgia unikalią bibliotekos ir verslo bendradarbiavimo idėją, nukreiptą į jaunąją kartą – bibliotekoje galėtų būti organizuojamos įmonės produktų (šiuo konkrečiu atveju, pieno produktų) degustacijos vaikams ir vyresnių klasių mokiniams bei paskaitų ciklai apie tai, koks galimas karjeros kelias maisto pramonėje. Šioje subkategorijoje aptinkamos ir kitos idėjos, tiesiogiai nesusijusios su verslo veiklomis. Verslo atstovai dalyvavę tyrime taip pat siūlo bibliotekai organizuoti įvairius kūrybinius užsiėmimus: įrengti „*kūrybinių dirbtuvių erdves ar net gamybines patalpas*“ [PAS13], „*meno dirbtuvių*“ kambarį. Visos sienos nutašytos dažais, su molbertais <...>. Namuose ne visada norisi išbandyti visas tapymo technologijas, dažymas su aliejiniais dažais namuose nekelia žavesio, nutašytos grindys ir kvapas, o jei būtų įrengtas toks specialus kambarys, gal sulauktumėte menininkų ieškančių mūzos nuotoliniam darbui“ [PAS20]. Plačiau nedetalizuotos, bet minimos ir kitos įdomios bibliotekos infrastruktūros panaudojimo idėjos: „*socialinėms iniciatyvoms pristatyti ir suburti*“ [PRA17], „*<...>informacinių centrų steigimas bibliotekose yra tikrai gera niša plėstis <...>*“ [PAS33].

Tyrimo duomenų apie bibliotekos infrastruktūros panaudojimą verslo poreikiams analizė atskleidė pakankamai dažnai verslo atstovų keliamą klausimą: ar biblioteka galėtų pasiūlyti tinkamas kavos pertraukėlių ir maitinimo paslaugas, jei joje būtų organizuojami ilgesni seminarai: „*organizuojant seminarus, kurie vyksta ilgiau nei kelios valandos, dažniausiai būna poreikis ir maitinimo – ką galėtų pasiūlyti šiuo klausimu biblioteka?*“ [PRA4], „*Kad galėtume*

rengti didesnius renginius, pristatymus partneriams, būtų patogiu, kad būtų išvystyta maisto tiekimo infrastruktūra, kokybiška kava, užkandžiai pertraukų metu“ [PAS32], „Nuomojantis erdves verslo susitikimams, būtina gera kava ar geras kavos aparatas“ [PRA21]. Informantai pateikia pageidavimus, kad būtų galimybė užsisakyti užkandžius, kad „nereikėtų galvoti, kur vesti svečio“ [PAS26]. Panašiai galvoja ir informantai, kurie pritaria laikinos darbo vietos bibliotekos erdvėje idėjai. Jų teigimu, darbo vietoje būtinas kavos aparatas „gerai kokybiškai kavai, šiuo metu be jos sunku įsivaizduoti savo dieną“ [PAS18].

Apibendrinant galima teigti, kad verslo bendruomenę domintų bibliotekos infrastruktūros panaudojimo galimybės įvairiems tikslams – tiesioginiam darbui, edukacinei veiklai, verslo susitikimams ir renginiams, tačiau jiems yra svarbios techninės ir saugos sąlygos, galimybė gauti maitinimo paslaugas bei bibliotekos darbuotojų organizacinę pagalbą. Daugelis informantų pripažįsta, kad pati G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka yra patogi, moderni, atnaujinta, įdomi ir patraukli vieta verslo susitikimams. Neretai tam tikro renginio organizavimo veiklas verslo atstovai perleistų pačiai bibliotekai.

„Bibliotekų plėtros strateginės kryptys 2016-2022 metams“ apraše pažymima, kad viena iš esminių šiuolaikinės bibliotekos vertybių – bendruomeniškumas puoselėjant draugišką aplinką ir tradicijas, kuriant šiltus santykius su įvairiomis vartotojų grupėmis, suteikiant joms saviraiškos priemonių ir galimybių bei sudarant sąlygas patenkinti vartotojų kultūrinius, socialinius, mokymosi, informacinius poreikius. Tai atskleidžia, kad biblioteka kaip viešai prieinama erdvė bendrauti ir burtis bendruomenei atlieka bendruomeninį vaidmenį suteikdama jos lankytojams erdvę edukacijoms, susitikimams, kūrybinėms ir mokslinėms idėjoms realizuoti. Kad įvairios renginių formos, tokios kaip susitikimai su verslininkais bei su žymiais žmonėmis, neprarastų aktualumo, būtina organizuoti konferencijas, seminarus, pranešimus, kūrybos pristatymus ir vakarus, parodas, protų kovas, diskusijas ar mokymus visuomenei aktualiomis ir įdomiomis temomis, kas leistų pritraukti didesnę bibliotekos potencialių lankytojų dėmesį, ne išimtis – verslo atstovų. Įvertinant tai, tyrimo dalyviams atstovaujantiems verslo įmonės buvo užduotas sekantis klausimas: **„Kaip jūs galvojate, ar verslo bendruomenei būtų įdomūs / patrauklūs susitikimai su žymiais Lietuvos / užsienio žmonėmis? Ką dar šioje srityje matytumėte svarbaus ar vertingo savo įmonei?“**.

Interviu kokybinė content analizė padėjo išskirti kokybinės kategorijos **„Susitikimų su žymiais Lietuvos / užsienio žmonėmis poreikis verslo įmonėms“** turinio prasmės atspindinčias subkategorijas: *susitikimai su verslininkais, susitikimai su žymiais žmonėmis* (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Susitikimų su žymiais Lietuvos / užsienio žmonėmis poreikio verslo įmonėms turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
----------------	---	---

Susitikimai su verslininkais	„<...> tai galbūt tada būtų specializuoti, na sakykim kokio sėkmingo verslo pavyzdžio susitikimai <...>“ [PAS5]; „Tokie susitikimai suteiktų papildomos informacijos, kur reikėtų kreipti verslą, išsiaiškinti poreikius ir ko dar trūksta, norint patenkinti savo klientų poreikius“ [PRA4]; „<...> reikėtų atrinkti tam tikras temáticas, kad būtų įdomu ir aktualu“ [PAS9].	5
Susitikimai su žymiais žmonėmis	„<...> būtų įdomūs seminarai <...> kurie galėtų suteikti mūsų įmonei naujų idėjų, inovacijos, naujos energijos, elektros ir to postūmio į priekį“ [PAS2]; „<...> seminaras ar susitikimas su sveikos gyvensenos propaguotojais, manau būtų labai įdomus ir naudingas“ [PRA3]; „<...> įžymus žmogus turi būti įžymus ne dėl savo pavardės, jis eidamas į visuomenę, šviesdamas visuomenę, būtinai turi pasakyti kažką tokio, kas tarkin užvestų ir kabintų jaunimą <...>“ [PAS10]; „Man įdomus būtų susitikimas su Dakaro ralio dalyviais <...> Kiekvienas toks susitikimas – tai naujų patirčių sužinojimas, o tai praplečia akiratį, o tuo pačiu ir prablaško nuo kasdieninių rūpesčių“ [PAS19]; „<...> mano verslui būtų naudingi susitikimai su mados ir grožio industrijos guru“ [PRE4]; „Domintų <...> pranešėjai gali būti bet kokie. Tarkin man yra tekę būti, vieną kartą buvo atvykusi Aušra Maldeikienė“ [PRA22].	13

Kokybinė subkategorija „**Susitikimai su žymiais žmonėmis**“ identifikuota kaip patraukliausias (paminėta 13 kartų) bibliotekos organizuojamas renginys. Verslo įmonių atstovų nuomone, „būtų labai įdomu su įdomiais garsiais žmonėmis pabendrauti, pasiklausti jų, jaukesnėje auditorijoje <...>“ [PRA2], „tikiu, kad žymūs žmonės tikrai turėtų ką pasakyti ir pasidalinti savo patirtimi“ [PRA16], „aš nekalbu apie tuos, kurie žinomi dėl to, kad yra TV ekranuose. <...> tai gali būti sportininkai, verslininkai, sukūrę sėkmingus verslus ir noriai pasidalinantys savo sėkmės formulėmis, o ne sėdintys ofisuose ir neturintys ryšio su išoriniu pasauliu“ [PRA19], „<...> ne tai, kad paklausti įžymaus žmogaus, kaip jam kažkas sekasi, bet, kad jis galbūt perduotų savo patirtį, kurią mes galėtume pritaikyti versle“ [PRE5]. Analizuojant prasminius kontekstus, išryškėja ir tokia informanto pozicija: „<...> šiais laikais žmonės sunku sudominti, tad siūlyčiau tokių renginių metu įtraukti ir publiką, t. y. suorganizuoti degustaciją, surengti loteriją ir pan.“ [PRA10]. Loterijos, degustacijos, kuponai – tai marketingo priemonės, kuriomis siekiama greitai sukelti vartotojo susidomėjimą siūloma paslauga. Todėl atsižvelgiant į renginio tematiką orientuotą į verslo įmones, derėtų apgalvoti, kokias marketingo priemones biblioteka galėtų pasitelkti, kad jos ne tik sudomintų ir pritrauktų verslo įmonių atstovus į organizuojamus susitikimus, bet ir sukurtų papildomą vertę.

„**Susitikimai su verslininkais**“ yra antra subkategorija, kurios turinys atsiskleidžia 5 prasminiuose teiginiuose ir išryškina nevienareikšmišką interviu dalyvių nuomonę šiuo aspektu. Pirmoji informantų grupė įžvelgia papildomą šios veiklos vertę verslui: „<...> susitikimai su užsienio verslininkais, jų paskaitos, padėtų praplėsti verslo vystymo žinias, galbūt padėtų rasti bendraminčių ir plėsti pažinčių ratą“ [PRA1], tačiau „<...> reikėtų atrinkti tam tikras temáticas, kad būtų įdomu ir aktualu“ [PAS9], „<...> būtų smagu, jei galėtume pristatyti ir savo įmonę, visada yra aktualu plėsti klientų ratą“ [PAS28]. Visgi, kokybinė content analizė

išryškino ir kitokį verslo atstovų dalyvavusių tyrime požiūrį į šią bibliotekos veiklą: „*kuo tai susiję su biblioteka? Manau, kad susitikimai būtų įdomūs, bet ne bibliotekoje. Supraskite tikri verslininkai gali nebent sušelpiti biblioteką iš nostalgijos jaunoms dienoms, bet sieti su ja verslą būtų savižudybė*“ [PAS6], „*ta prasme? Naivuoliai... Biblioteka yra per maža erdvė pritraukti svarbius, pasaulyje žymius verslo atstovus, kad jie dalintųsi savo patirtimi su maža auditorija, nes jie iš savo žinių irgi plėtoja verslą. O į jų paskaitas pakliūti kainuoja šimtus eurų. Ir tai tokiose erdvėse, kur telpa šimtai žmonių*“ [PRE3], „*iš esmės gal ir įdomu tokie susitikimai, bet kviesčiau tuos žmones į kokią sodybą, ar jei norėčiau oficialiau, tai į konferencijų salę. Suprantu, kad lenkiate prie susitikimo bibliotekoje, bet nenorėčiau, kad mano darbuotojai sėdėtų tarp dulkių. Cha cha cha. <...> žinojote, kad bibliotekoje dirbti labai kenksminga? Ne ne, ne dėl dulkių. Dėl pačių knygų. <...> kažkur skaičiau, kad senos knygos siurbia iš jūsų energiją*“ [PAS7].

Taigi, galima teigti, kad bibliotekos organizuojamų susitikimų su žymiais žmonėmis aktualumą ir naudą verslui suponuoja pačių verslo atstovų požiūris: „*priklauso nuo įmonės vadovo ir jo asmeninio požiūrio. Jei motyvuoja tik pinigai, vargu ar tokie dalykai būtų kam įdomūs*“ [PAS11]. Kita vertus, „*sėkmės istorijos galėtų savotiškai motyvuoti darbuotojus – galbūt kiltų noras realizuoti savo potencialą, augti ir tobulėti kaip asmenybei*“ [PAS29].

Kaip pažymi Kulikauskienė (2019), siekdamas atliepti visuomenės poreikius, viešosios bibliotekos plečia savo vaidmenų spektrą – iš aprūpinimo knygomis vietų jos tampa bendruomenės centrais, kuriuose vykdomos mokymosi visą gyvenimą veiklos, suteikiama prieiga prie informacijos šaltinių, organizuojami kultūriniai ir informaciniai renginiai, žmonės jose leidžia laisvalaikį ir bendrauja tarpusavyje. Analizuojant verslo atstovų dalyvavusių tyrime nuomonę apie bibliotekos galimybes pasiūlyti verslui įvairius renginius, interviu metu buvo užduotas klausimas: „*Ar domintų verslo bendruomenę tokios bibliotekos teikiamos paslaugos, kaip renginių organizavimas ir vedimas? Ką dar šioje srityje matytumėte svarbaus ar vertingo savo įmonei?*“.

Kokybinio tyrimo rezultatai leido pastebėti, kad dalis informantų įvardina ir mato tokių renginių vertę konkrečiai verslo įmonėms, kiti gi pateikia daugiau bendro pobūdžio pasisakymus apie įvairias iniciatyvas, kurios būtų įdomios ne tik verslui, bet ir plačiajai visuomenei. Interviu kokybinė content analizė padėjo išskirti šias kokybinės kategorijos „**Renginių poreikis verslo įmonėms**“ turinio prasmes atspindinčias subkategorijas: *pažintinės ekskursijos verslo svečiams, mokymai verslui, edukacinės išvykos, bendri projektai, renginių organizavimo paslaugos, vasaros stovyklos, renginiai vaikams ir renginiai internete* (9 lentelę).

9 lentelė. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos organizuojamų renginių poreikio verslo įmonėms turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
----------------	---	---

Pažintinės ekskursijos (po Panevėžį, jo regioną) verslo svečiams	„<...> aprodyti miestą, rajoną, papasakoti įdomiau kažką „<...> edukaciją kokią įdomesnę praveisti <...>“ [PRA2]; „<...> išvykos po Lietuvą, „<...> žinoma galima ypač verslo svečiams <...>“ [PAS2]; „Pasisakyčiau už pažintines ekskursijas po Anykščių rajoną“ [PAS3]; „<...> būna ir iš užsienio klientų, kuriems reikia pristatyti Panevėžį, reikia jį parodyti <...>“ [PAS4]; „<...> verslo klientų pažintinės kelionės. Susiduriame su problema, kai atvyksta verslo partneriai ir norisi pristatyti miestą, bet trūksta informacijos ir žinių“ [PRA4]; „<...> atvykusiems būna įdomu susipažinti su mūsų kraštu“ [PRA6]; „<...> pažintinės ekskursijos po Panevėžį verslo svečiams“ [PAS11]; „<...> labai aktualu trumpos išvykos po Panevėžį atvykstantiems svečiams iš užsienio anglų kalba“ [PAS17]; „<...> į kitus miestus netoliese galimos ekskursijos ir verslo svečiams, pvz. Anykščiai ir kt. miestą“ [PAS26].	24
Mokymai verslui	„Mokymai gamybinėms įmonėms aktualūs būtų. Pvz., inžinerinių programų mokymai gamybininkams, žinant tai, kad Panevėžys yra pramonės miestas ir susiduriame su kvalifikuotų specialistų stoka“ [PRA19]; „<...> paskaitos apie darbuotojų raštingumo tobulinimą, <...> dažnesni mokymai darbuotojams, kaip pavyzdžiui naudoti Excel programą, <...> kalbų pradmenų paskaitos“ [PAS17]; „<...> teikti nuotolinius mokymus, konferencijas, dėl verslo plėtojimo, <...> mokesčių sistemos pasikeitimų“ [PRE4]; „<...> mokymai, psichologo patarimai kaip geriau išgirsti ir suprasti klientą, jo norus. Kaip valdyti kartais kylančias konfliktines situacijas“ [PRE4]; „<...> privatiems koučingo vakarams su kviestiniais svečiais“ [PAS20]; „Būtu aktualu kalbų kursai. Tokios kaip anglų, norvegų ir šiuolaikiniam jaunimui reikia rusų kalbos, nes gauname specifinių prekių iš gamintojų. Tai reikalingos šios kalbos apsaugos, parkavimo sistemoms programavimui ir montavimui“ [PAS26]; „<...> naudingi mokymai <...> ypač iš inžinerinės pusės. Kaip pavyzdžiui, 6S, LEAN ir kiti, pasikviečiant kviestinius lektorius“ [PRA27]; „<...> motyvaciniai-komandiniai žaidimai darbuotojams <...>“ [PRA8]; „Team buildingai <...> kaip suburti komandą, kaip kartu spręsti kilusius sunkumus, užduotis, kaip palaikyti komandos nuotaiką ir motyvaciją <...>“ [PRA19]; „<...> saviugdų edukacijos <...>, meno terapiniai seansai“ [PRA21]; „<...> bibliotekoje vyktų specializuoti mokymai verslui aktualiais klausimais: pardavimų, derybų, konfliktų valdymas“ [PRE5].	21
Edukacinės išvykos	„Jei būtų organizuojami edukaciniai renginiai, gal irgi atrastumėme laiko sudalyvauti juose“ [PRA6]; „Domintų: edukacinės kelionės, išvykos po Lietuvą <...>“ [PAS11]; „<...> mielai prisijungtume prie edukacinių kelionių. Tai būtų, manau, naudinga visoms įmonėms plečiant savo pažinčių ratą, atrandant naujų kontaktų, gal ir bendradarbiavimo galimybių“ [PAS16]; „Laisvalaikio užimtumo veiklų organizavimas / koordinavimas <...> Suorganizuot, susitart su kitom įstaigom edukacines keliones <...>“ [PAS2].	12

Bendri projektai	„Galėtume turėti bendrą projektą su biblioteka. Pavyzdžiui, rengti meno kūrinių parodą“ [PRA21]; „<...> organizuoti mokymus miesto žmonėms tekstilės klausimais, supažindinti žmones su audiniais, jų struktūra, galbūt išmokyti siūti tiek rankiniu, tiek mechaniniu būdu, išmokyti žmones šio amato pasisiūti drabužius, pasirinkti tinkamą sau avalynę. Tokiu būdu galėtume viešinti savo įmonės veiklą, prekiaujamais savo ženklo drabužiais ir avalyne, siuvimo paslaugomis“ [PRE12]; „Neatmetame ir bendrų projektų galimybes“ [PAS23]; „Būtų patrauklios įvairių sričių projektų inicijavimo ir bendradarbiavimo galimybes“ [PAS29]; „<...>. būtų galima bibliotekoje organizuoti kasmenesinę grožio savaitę – kiekvieną dieną supažindinti su grožio tendencijomis, organizuoti bendras veiklas, tokiu būdu reklamuoti specifinės grožio terapijos knygas, kitus leidinius, šviesti estetikos klausimais, labai svarbu mokyti žmonės rasti patikimų informacijos šaltinių šia problematika, o biblioteka – labai stambi šios informacijos sklaidos bazė“ [PAS30]; „<...> padaryti bendrą projektą – susitikimą, skirtą mamoms“ [PRE14]; „<...> rengti bendras edukacines paskaitas burnos ertmės ir dantų priežiūros temomis“ [PAS32]; „Galėtume prisijungti prie bibliotekoje vykdomų projektų jaunimui, pavyzdžiui, vykdant įvairius kompetencijų gerinimo projektus, siūlyčiau įtraukti ir anglų kalbos kursus, debatus anglų kalba ir pan.“ [PAS33]; „<...> inicijuojami projektai su ekologija, miesto įvaizdžiu“ [PAS21]; „<...> bendrus kultūrinius projektus, <...> keitimasis erdvėmis renginiams. Informavimas apie vieni kitų renginius ir pan.“ (pastaba: bendradarbiavimas su kultūros įstaiga) [PAS24].	11
Renginių organizavimo paslaugos	„Galėtų ir mums bibliotekų atstovai padėti suorganizuoti savo renginį, patarti, gal net praveisti“ [PRA2]; „Renginių organizavimas būtų aktualus <...>“ [PRA7]; „Prieš kelerius metus į Panevėžį buvo pakviesta filialų vadovai iš 70 šalių ir jiems renginį organizavo vilniečių firma. <...> kažką panašaus galėtų pasiūlyti ir mūsų biblioteka“ [PRA15]; „Konkrečiai UAB „IOCO Packaging“ būtų galima suorganizuoti specializuotą paskaitą, edukacinę veiklą“ [PRA7]; „<...> organizuoti bendrus renginius kolektyvams, kaip pvz., bendro tikslo siekimas – 15 000 žingsnių ėjimas. Gal keliautojai organizuotų žygius kolektyvams, kur visi dalyviai rengtųsi „Devold“ drabužiais ir įvertintų, ar jie tikrai tokie patogūs, šilti ir t. t.“ [PRA15]; „<...> susitikimai su žymiais žmonėmis visada buvo įdomūs ir lankomi mūsų organizacijoje dirbančių žmonių. Palaikome šią gražią idėją ir pritariame, kad ir toliau G. Petkevičaitės – Bitės organizuojami renginiai plėstų Panevėžio miesto gyventojų akiratį, prisidėtų prie kultūrinio miesto gyvenimo. Siūlome įtraukti susitikimus pvz., su patraukliausiais Lietuvos darbdaviais“ [PAS23]; „Komandos klimato gerinimo vakarėliams organizuoti <...> Manau, kad ir mūsų įmonė tokia galimybe pasinaudotų, jei ji būtų siūloma“ [PRE9]; „Biblioteka mums galėtų būti ta erdvė, ta niša, kurioje mūsų nauji leidiniai galėtų būti pristatomi pačių autorių, būtų bendraujama su skaitytojais, kuriamas gyvas ir abipusis ryšys.“	10

	<i>Šiuo atveju leidykla ir biblioteka galbūt būtų labiau kaip tarpininkai tarp rašytojo ir skaitytojo“ [PAS9].</i>	
Vasaros stovyklos	<i>„Stovyklos darbuotojų vaikams <...>“ [PRA8]; „Tėvams auginantiems vaikus būtų puiki proga vaikams suteikti įdomų laiką atostogų metu“ [PRA10]; „Tokia idėja tikrai skamba įdomiai, ji taip pat gali būti pasiūlyta ir kaip bonusas darbuotojų vaikams <...>“ [PRA17]; „Specializuotos vasaros stovyklos, manau, aktualios visiems tėvams, kurie nori, kad vaikai praleistų turiningai ir prasmingai savo laisvalaikį“ [PAS19].</i>	10
Renginiai vaikams	<i>„Įmonė gali dalyvauti vaikams skirtuose, edukacijos renginiuose“ [PRA11]; „<...> verslams bendradarbiaujant su švietimo įstaigomis būtų įtraukiamas jaunimas, o ypač vaikai. Skubančiame mūsų pasaulyje, mažamečių užimtumas yra būtinas. Tad tikrai būtų puiku, jog būtų sukuriamos įvairios lavinimo, švietimo programos, kurias remtų verslas, o tuo tarpu švietimo įstaigos bei biblioteka padėtų tai įgyvendinti“ [PRA16]; „<...> tikrai su biblioteka galime glaudžiai bendradarbiauti organizuojant renginius, stovyklas, seminarus tėvams ir kitas tokio pobūdžio veiklas“ [PAS21]; „<...> biblioteka turėtų labiau fokusuotis į mūsų vaikus, t. y. jaunesnę kartą. Rengti intelektualius būrelius, mokyti vaikus įvairių dalykų, ko nemoko mokykloje“ [PRE16].</i>	7
Renginiai internete	<i>„Bibliotekose vykstančius susitikimus, knygų pristatymus galima perkelti į internetinę erdvę, taip pritraukiant daugiau suinteresuotų žmonių, nes ne visi turi galimybę atvykti“ [PAS1]; „<...> aktualu rengti vaizdo konferencijas, jei biblioteka turi tam tinkamą įrangą“ [PAS8]; „<...> paskaitas ir renginius virtualioje erdvėje“ [PAS31].</i>	3

Kokybinė subkategorija **„Pažintinės ekskursijos verslo svečiams“** identifiikuota kaip reikšmingiausia (paminėta 24 kartus) iniciatyva, kurią G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka galėtų pasiūlyti verslui. Informantai gana vieningai sutaria, kad patys stokoja tokios patirties ir neturi *„informacijos bei žinių“*, kaip *„papasakoti ką nors įdomiau“*. Neapsiribojama vien tik Panevėžio miestu, bet minimi ir kiti maršrutai – Panevėžio rajonas, Anykščių rajonas bei kiti Lietuvos miestai. Aktualu ir tai, kad tokios pažintinės ekskursijos būtų siūlomos ir anglų kalba ar kitomis kalbomis, atvykusiems užsienio svečiams. Šios ekskursijos galėtų būti derinamos ir su tam tikra edukacija. Tikėtina, kad bibliotekai būtų pakankamai sudėtinga vienai organizuoti tokias pažintines ekskursijas. Tą išvelgia ir informantai. Vienas jų labai konkrečiai įvardina potencialų partnerį – kelionių agentūrą Panevėžyje „Autrega“, kuri siūlo nemažai maršrutų ir už patrauklią kainą. Pasak informanto, G. Petkevičaitės – Bitės viešajai bibliotekai *„<...> reikėtų su jais susisiekti ir gal už reklamą ar klientų pritraukimą būtų galima bendradarbiavimo sutartį pasirašyti. <...> sudaromi maršrutai, visos dienos programa, lankytinos vietos ir gana nebrangiai“ [PAS18].*

Subkategorijos „**Mokymai verslui**“ turinys, kuris atsiskleidžia 21 – amės prasminių kontekstų, išryškina verslo ir kitų organizacijų atstovų apmąstymus apie G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos galimybes organizuoti teminius mokymus. Viena svarbi tematika – tai specializuoti mokymai ir seminarai savo įmonių darbuotojams apie gamybą arba inžineriją, t. y. tas sritis, kurios itin aktualios Panevėžio miestui ir regionui savo strategijoje atliepiančiam Pramonės 4 tendencijas: „*Mokymai gamybinėms įmonėms aktualūs <...>, inžinerinių programų mokymai gamybininkams*“ [PRA19]; „*<...> mokymai <...> iš inžinerinės pusės. Kaip pavyzdžiui, 6S, LEAN ir kiti, pasikviečiant kviestinius lektorius*“ [PRA27]. Antra, gana dažnai minima tematika – tai kompetencijų, reikalingų vadovo veikloje dirbant su žmonėmis ir paslaugų sferoje, ugdymas. Verslo atstovai dalyvavę tyrime pageidautų mokymų (minima ir nuotolinė forma) apie pardavimus, derybas ir konfliktų valdymą. Mokymus turėtų vesti specialistai, pavyzdžiui psichologas, kuris pasidalintų patarimais, „*<...> kaip geriau išgirsti ir suprasti klientą, jo norus. Kaip valdyti kartais kylančias konfliktines situacijas*“ [PRE4]. Keletas informantų iš gamybinių įmonių savo pasisakymuose įvardina, kad mokymai būtų aktualūs konkrečiai įmonei ar kolektyvui, t. y. „*motyvaciniai-komandiniai žaidimai darbuotojams <...>*“ [PRA8]; „*<...> kaip suburti komandą, kaip kartu spręsti kilusius sunkumus, užduotis, kaip palaikyti komandos nuotaiką ir motyvaciją <...>*“ [PRA19]. Informantas iš pramonės įmonės teigia, kad naudingi būtų ir „*saviugdos edukacijos*“ bei „*<...> meno terapiniai seansai*“ [PRA21]. Šalia perkeliamųjų gebėjimų ugdymo minimos ir labai konkrečios temos, tokios kaip, informacinio raštingumo ugdymas („*<...> mokymai darbuotojams, kaip pavyzdžiui naudoti Excel programą <...>*“ [PAS17]); kalbų mokymas („*<...> anglų, norvegų ir šiuolaikiniam jaunimui reikia rusų kalbos. Nes gauname specifinių prekių iš gamintojų. Tai reikalingos šios kalbos apsaugos, parkavimo sistemoms programavimui ir montavimui*“ [PAS26]); verslo plėtros ir kitų verslo aktualijų mokymai (pavyzdžiui, apie mokesčių sistemos pokyčius).

Nors dalis apklaustųjų neįvardina konkrečios mokymų tematikos, jie pateikia kitų naudingų įžvalgų. Jų teigimu, G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos infrastruktūra, ypač erdvės, yra tinkamos mokymams organizuoti. Tokie mokymai galėtų vykti ir mažoms darbuotojų grupėms. Be to, didesnę vertę turėtų mokymai, kurie būtų tęstiniai, organizuojami ciklais. Paslaugų įmonės atstovas pastebi, kad mokymus galėtų vesti ir mūsų miesto specialistai, apie kuriuos Panevėžyje mažai kas žino, tačiau „*<...> juos puikiai atpažįsta kitų Lietuvos ir ne tik Lietuvos auditorijų klausytojai. Šie žmonės gyvena Panevėžyje ir sėkmingai yra kviečiami kitų miestų organizacijų*“ [PAS16]. Šioje subkategorijoje minima idėja bendradarbiauti su biblioteka organizuojant mokymus darbuotojams, tačiau platesnės bendrų projektų galimybės išryškinamos kitoje subkategorijoje „Bendri projektai“.

Trečioji pagal reikšmingumą subkategorija yra „**Edukacinės išvykos**“ (12 prasminių teiginių). Nors pastaroji subkategorija yra šiek tiek analogiška subkategorijai „Pažintinės ekskursijos verslo svečiams“, tačiau čia išryškėja keli kitokie prasminiai niuansai. Pirma, tokios edukacinės išvykos yra daugiau skirtos pačių įmonių darbuotojams, o ne verslo svečiams. Antra, tokios edukacinės išvykos galėtų būti skirtos ne tik vienos įmonės darbuotojams, o apjungtų kelias

įmones ir tokiu būdu padėtų įmonėms užmegzti kontaktus, susipažinti, plėsti „<...> savo pažinčių ratą, atrandant naujų kontaktų, gal ir bendradarbiavimo galimybių“ [PAS16]. Informantai pripažįsta, kad biblioteka galėtų atlikti organizacinį vaidmenį, koordinuojant ir susitarant su kitomis įstaigomis dėl tokių edukacinių išvykų. Pasiūlytos bendradarbiavimo su Turizmo informaciniu centru ir Kraštotyros muziejumi idėjos, tačiau savo pasisakymuose informantai nedetalizuoja, kaip jie suprastų „edukaciją“, kokių konkrečių tematikų jie pageidautų. Visgi, pozityvu tai, kad verslo atstovai dalyvavę tyrime šias edukacines išvykas sieja su įmonės darbuotojų skatinimo priemonėmis. Jų teigimu, jei biblioteka pasiūlytų gerų idėjų renginiams ir išvykoms, „<...> kodėl nepasinaudojus darbuotojų motyvaciniais renginiais“ [PRE6]. „Dažnai šventiniu laikotarpiu įmonės darbuotojai eina į teatrus, vadovai nuperka bilietus į spektaklį, kodėl gi negalėtų palepinti savo darbuotojų ir suorganizuoti kažką kito, pavyzdžiui dalyvavimas bibliotekos edukacinėje programoje arba suorganizuotoje ekskursijoje“ [PRA12].

Panašų skaičių prasminių teiginių (11) apima ir kita subkategorija „**Bendri projektai**“, kurioje pateikiamos tyrimo dalyvių gana konkrečiai detalizuotos įmonių bendradarbiavimo su G. Petkevičaitės – Bitės viešąja biblioteka idėjos. Pastarųjų spektras labai platus, nes įmonės orientuojasi į savo veiklos specifiką arba į turimas specifines kompetencijas ir „know-how“ praktines žinias, kurių pagrindu vystytų bendrus projektus su biblioteka. Tokių bendrų projektų veiklos pavyzdžiai rodo, kad įmonės orientuotųsi ne tik į plačiąją visuomenę, bet ir į labai įvairias tikslines grupes – jaunimą, senjorus, jaunas mamas. Pavyzdžiui, tekstilės gaminių pardavimo ir siuvimo paslaugas teikianti įmonė matytų galimybę „organizuoti mokymus miesto žmonėms tekstilės klausimais, supažindinti žmones su audiniais, jų struktūra, galbūt išmokyti siūti tiek rankiniu, tiek mechaniniu būdu, išmokyti žmones šio amato pasisiūti drabužius <...>“ [PRE12]. Renginiai, susiję su mada, remiantis verslo įmonių atstovais, būtų aktualūs jaunimui. Tačiau ir senjorams, kurie skaito ir lankosi bibliotekoje, galbūt būtų aktualios konsultacijos šiuolaikinio stiliaus klausimais, todėl minėta įmonė „galėtų pakonsultuoti, parinkti derinius tiek laisvalaikiui, tiek konkrečioms progoms“. Antai, odontologines paslaugas teikianti įmonė įvardina bendrus su biblioteka edukacinius švietėjiškus projektus burnos ertmės ir dantų priežiūros temomis. Kita įmonė siūlo bibliotekoje organizuoti kasmėnesinę grožio savaitę, „<...> supažindinti su grožio tendencijomis, organizuoti bendras veiklas, tokiu būdu reklamuoti specifines grožio terapijos knygas, kitus leidinius, šviesti estetikos klausimais“ [PAS30]. Leidybos įmonė galėtų pasiūlyti ir savo natūropatą specialistą, kuris turi sukaupęs didžiulę patirtį sveikos gyvensenos srityje, o tokia projekto tematika, pasak informantų, būtų tikrai patraukli verslo įmonių darbuotojams.

Bent keletas informantų įvardino bendrus kultūrinio pobūdžio projektus. Pavyzdžiui, galerija – parduotuvė siūlo rengti meno kūrinių parodą, kur „<...> pardavinėjami paveikslai galėtų būti eksponuojami, taip skatinant jais ne tik pasigrožėti, bet ir įsigyti“ [PRA21]. Kita kultūros įstaiga matytų bendradarbiavimo galimybę keičiantis erdvėmis renginiams ar informuojant apie vieni kitų renginius. Dar kiti – matytų galimybę prisijungti prie „<...> bibliotekoje vykdomų projektų

jaunimui, pavyzdžiui, vykdant įvairius kompetencijų gerinimo projektus <...>, anglų kalbos kursus, debatus anglų kalba ir pan.“ [PAS33], dalyvauti projektuose, susijusiuose su „ekologija, miesto įvaizdžiu“ [PAS21].

Pažymėtina tai, kad bendrų projektų veiklose informantai mato abipusę naudą tiek įmonėms, tiek pačiai bibliotekai. Ypač smulkaus verslo atstovai pabrėžia, kad dalyvaudami tokiuose projektuose didintų savo žinomumą, paslaugas bei produktus, plėstų savo socialinių ryšių ratą, miestas pritrauktų naujus verslus, o biblioteka didintų savo žinomumą, patrauklumą ir lankytojų skaičių. Jauna verslininkė apibendrina, kad komunikacija „<...> *įtraukiant edukacines programas populiarėja, nes tokiu būdu galima įrodyti, jog miestas yra patraukli vieta verslininkams, čia gyvena norintys naujovių žmonės, yra motyvuoto jaunimo*“ [PRE12].

Įvertinus 10-yje teiginių atsiskleidusį subkategorijos „**Renginių organizavimo paslaugos**“ turinį, galima teigti, kad įmonių atstovai dalyvavę apklausoje mielai dalyvautų pačios bibliotekos organizuojamuose įvairiuose renginiuose arba patiktų jiems aktualaus renginio organizavimą ir pravedimą. Minimoms renginių tematikoms yra pačios įvairiausios: nuo knygų ir kitų naujų leidinių pristatymo, susitikimų su įžymiais žmonėmis, su patraukliausiais Lietuvos darbdaviais, kontaktų vakaro, kuriame susitinka verslo atstovai, komandos klimato gerinimo vakarėlių iki sportinės veiklos, tokios kaip žingsnių ėjimas. Pastaroji veikla tyrimo dalyvių atstovaujančių verslo įmones nėra traktuojama kaip tiesiog laisvalaikio praleidimas, tačiau siejama su aktualiais verslo tikslais: „*Įmonė gamina sportinius drabužius, todėl būtų įdomu susitikti renginiuose žymius alpinistus, keliautojus, sportininkus, kurie nešioja įmonės produkciją. Galėtų su jais organizuoti bendrus renginius kolektyvams, kaip pvz., bendro tikslo siekimas – 15 000 žingsnių ėjimas*“, „<...> *visi dalyviai rengtųsi „Devold“ drabužiais ir įvertintų, ar jie tikrai tokie patogūs, šilti ir t. t.*“ [PRA15]. Pozityvu tai, kad išreikštas pasitikėjimas bibliotekos darbuotojų kompetencija bendrauti ir kurti gyvą ryšį su klientais, jų įvaizdis siejamas su „<...> *labai apsiskaičiusiu ir viską žinančiu žmogumi* <...>“ [PRA4].

Subkategorijos „**Vasaros stovyklos**“ turinį pagrindžiantys prasminiai teiginiai rodo, kad daugeliui informantų ši veikla išskirtinai asocijuojasi tik su vaikams skirtais renginiais, o ne tiesiogiai su verslo poreikiais. Kita vertus, jų pasisakymai leidžia daryti prielaidą, kad tai gali būti siūloma ir verslo organizacijoms, nes vasaros stovyklos būtų skirtos darbuotojų vaikams. Tai ypač aktualu kai tėvai dirba, o jų vaikams reikalingas įdomus, prasmingas ir edukacine prasme vertingas užimtumas. Vienas iš informantų siūlo, kad tokios stovyklos galėtų būti taikomos darbuotojams, turintiems vaikų, kaip skatinamoji priemonė: „*Tokia idėja tikrai skamba įdomiai, ji taip pat gali būti pasiūlyta ir kaip bonusas darbuotojų vaikams* <...>“ [PRA17]. Įvardinama ir specializuotų vasaros stovyklų idėja, tačiau plačiau nekommentuojama, kokia turėtų būti tokių vasaros stovyklų tematika.

Turinio prasme panaši sekanti subkategorija – „**Renginiai vaikams**“, kurią iliustruoja 7 prasminiai kontekstai. Informantai, paminėję šias veiklas, pritaria, kad tokių renginių iniciatoriumi turėtų būti biblioteka, o verslo įmonės galėtų remti ir aktyviai dalyvauti. Daugeliu

atveju tokie renginiai siejami su vaikų ugdymu: „<...> skatinti vaikus mylėti knygas yra labai gražus poelgis, mielai prie to prisidėtume“ [PAS18], „edukaciniai užsiėmimai vaikams, švietimas“ [PAS21], „<...> rengti intelektualius būrelius, mokyti vaikus įvairių dalykų, ko nemoko mokykloje“ [PRE16]. Ne tik biblioteka raginama bendradarbiauti su kitomis švietimo institucijomis, bet prasminga, kad ir verslo organizacijos prisidėtų prie šio bendradarbiavimo. Vienos įmonės atstovas dalyvavęs pokalbyje pateikia išsamų pavyzdį, kaip organizuojant renginį vaikams / jaunimui galima paskatinti juos domėtis karjeros galimybėmis konkrečioje verslo srityje: „<...> surengti kokią degustaciją (pastaba: pieno produktų) ar paskaitų ciklą vyresnių klasių mokiniams, koks darbas gali būti pieno pramonėje ir kodėl rinktis šį kelią“ [PRA12].

Mažiausią skaičių prasminių teiginių turinti subkategorija „**Renginiai internete**“ (3 prasminiai kontekstai) pažymi svarstytiną ir gana modernią perspektyvią galimybę bibliotekoms perkelti ir siūlyti tam tikrus renginius virtualioje erdvėje. Tyrimo duomenų content analizė atskleidžia, kad nemaža dalis informantų gana tradiciškai suvokia bibliotekos vaidmenį ir nesiūlo inovatyvių paslaugų ar bendradarbiavimo su verslo organizacijomis galimybių, nemaža dalis tyrimo dalyvių iš vis nesinaudoja bibliotekos paslaugomis, todėl tikėtina, kad toks naujas renginių formatas, kaip tiesioginė transliacija internetu, nuotoliniai seminarai, virtualūs turai ar net įrašyti knygų pristatymai su žymių žmonių rekomendacijomis kaip trumpametražiniai filmukai, atvertų naujas bibliotekos paslaugų naudojimo galimybes ir palengvintų jos teikiamų paslaugų pasiekiamumą / prieinamumą, praplėstų jos vartotojų, tame tarpe ir verslo, skaičių ir didintų jos prestižą.

Analizuojant G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos paslaugų poreikį verslui, tikslinga apžvelgti ir kitas, pavienes, į subkategorijas nepapuočiusias idėjas bei jų turinį. Pastarųjų idėjų detalesnė analizė ir tolimesnis vystymas galėtų tapti inovatyvių sprendimų pagrindu. Vienas iš informantų įsitikinęs, kad biblioteka yra pakankamai kompetentinga sukurti interaktyvią programėlę, skirtą ekskursijoms: „<...> programėlė, kur ką rasti ir aprašas apie tai <...>“ [PRA12]. Panašią mintį apie ekskursijas svečiams mieste siūlo ir kitas informantas: „<...> miesto svečiams suruoštas paketas. Su lankytinomis vietomis, kur skaniai pavalgyti kiekvienam pagal skonį „<...> informaciją, pagal klientą, kad pasiūlyti kur nueiti pavalgyti, galėtų siūlyti tokias paslaugas (pvz., vegetarams) ar arčiau gamtos, kas mėgsta“ [PAS27]. Interaktyvių paslaugų spektrą galėtų papildyti ir sukurta elektroninė platforma, kurioje įmonės supažindintų jaunimą su savo veikla, reklamuotų darbo vietas ir galimas karjeros perspektyvas, talpintų darbuotojų paieškos skelbimus ir tokiu būdu, anot informanto, „<...> paskatintų jaunuolius studijuoti KTU ir ateiti dirbti į įmonę <...>“ [PAS14]. Taip pat minimas ir tokios duomenų bazės sukūrimas, kurioje visą verslui reikalingą informaciją galėtų rasti ir naujai verslą įkūrę asmenys. Tačiau pripažįstama, kad vien informacijos išteklių nepakaktų, šalia reikalingas ir kompetentingas specialistas, kuris „<...> galėtų sutvarkyti įmonės dokumentaciją (darbo žurnalai, darbo saugos dokumentai, priešgaisrinės darbų saugos dokumentai)“ [PRE2].

2. 3. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų verslui galimybės

Globali, dinamiška ir kūrybiška besimokančios visuomenės aplinka lemia naujus informacijos vartotojų poreikius bei skatina informacijos ir atminties saugojimo institucijas ieškoti inovatyvių formų ir būdų juos patenkinti bei neišvengiamai kurti naujas paslaugas skirtingoms bendruomenėms. Institucija, nekurianti inovacijų arba bent jau jų nedieganti savo veikloje, kaip pažymi Stasėnaitė, Orlakaitė (2018), yra greitai išstumiamą iš rinkos, todėl inovacijos tampa būtinybe, nuo kurių priklauso įstaigos sėkmė. Ne išimtis ir viešosios bibliotekos, kurios gali teikti informaciją steigiant verslą, plėtoti informacines konsultacijas; be to bendradarbiaudamos su kitomis organizacijomis, gali įgyvendinti verslumo ugdymo programas (Manžuch, Macevičiūtė, Adomavičius, 2014). Tai patvirtina ir vienas iš tyrimo dalyvių, atstovaujančių paslaugas teikiančią įmonę: „<...> greitai besikeičiančiame pasaulyje, kartu paskui vartotoją turi keistis ir verslas, ir ugdymo įstaigos, ir, žinoma, biblioteka“ [PAS32].

Mintį, kad viešosios bibliotekos pokyčių kontekstas asocijuojasi su inovacijomis ir efektyvumu, patvirtina ir nacionaliniai dokumentai. Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategijos tikslas ir prioritetai iš esmės siejasi su bibliotekų funkcijomis stiprinti žinių ir intelektualinį potencialą, prisidedant prie kūrybingos visuomenės kūrimo ir sąlygų verslumui ir inovacijoms plėtojimo (Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija). Bibliotekų plėtros strateginėse kryptyse 2016–2022 metams taip pat akcentuojamas bibliotekų socialinės erdvės plėtojimas, atkreipiamas dėmesys į bibliotekų indėlį į visuomenės socialinę ekonominę gerovę stiprinant bibliotekų bendruomenes, panaudojant įveiklintą bibliotekų infrastruktūrą ir kuriant naujas elektronines paslaugas, skatinančias žiniomis, verslumu ir inovacijomis grindžiamą socialinę ekonominę raidą.

Atliekant kokybinį tyrimą ir organizuojant interviu su verslo įmonių atstovais, taip pat siekta identifikuoti G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų verslui galimybes, todėl informantų paprašyta pateikti bent vieną inovatyvią idėją – **„Ką biblioteka galėtų pasiūlyti verslui inovatyvaus? Kokia tai būtų paslauga?“**.

Analizuojant interviu duomenis pavyko aptikti gan įvairias informantų pozicijas šiuo klausimu. Vieni tyrime dalyvavę verslo įmonių atstovai gan skeptiškai pažvelgė į šį klausimą, teigdami, kad „Manau, kad dabar vyksta natūrali atranka ir bibliotekos „išmirs“ ateityje. Nematau prasmės jų gaivinti ir siūlyti inovatyvių idėjų. Tai būtų kaip gyvybės palaikymo aparatas, kurį anksčiau ar vėliau reiktų atjungti. Geriausiai būtų perorganizuoti bibliotekų tinklą ir patalpas išnaudoti tikrai inovatyviems sprendimams“ [PAS6], „Biblioteka jau savaime nėra inovatyvus dalykas, tai ką ji tokio gali pasiūlyti? Kažin ar dar kas šiais laikais eina į biblioteką? Gal geriausiai būtų vietoj bibliotekų steigti kokius kitus centrus <...>“ [PAS7]. Kiti informantai pozityviau vertino bibliotekos galimybes pasiūlyti verslui inovatyvias paslaugas, tačiau vėl gi akcentavo (kaip anksčiau jau buvo minėta) informacijos apie bibliotekos paslaugas stoką ir tvirtino, kad „<...> sunku šiuo metu yra kažką siūlyti, kai nežinome, kokias paslaugas teikia biblioteka. Šiuo atveju, manau, yra būtinas verslo atstovų bei bibliotekos darbuotojų wokrshop‘as, kuris tiesiogiai, generuojant idėjas, skatintų abipusį naudingą bendradarbiavimą

ir norą kažką kartu visiems nuveikti“ [PAS16], „<...> tikrai per mažai turiu informacijos, kad galėčiau ką nors pasiūlyti. Pirmiausia reikia žinoti bibliotekos galimybes, ko iš jos galima tikėtis ar kokią galimai teikiamą paslaugą galėtų sukurti, kuri būtų naudinga ir inovatyvi verslui“ [PRA3]. Viena paslaugų verslo įmonę atstovaujanti ir tyrime dalyvavusi pažymėjo, jog „<...> biblioteka ir šiuo metu teikia daug paslaugų, todėl dar kažką naujo ir inovatyvaus būtų sunku sugalvoti“ [PRA7]. Pastarieji informantų pasisakymai atskleidžia, kad verslo bendruomenė nevienareikšmiškai vertina tokių paslaugų poreikį, o ir bibliotekos galimybes bei pajėgumus kurti ir pasiūlyti verslui inovatyvias paslaugas, kurios galėtų būti pagrindas abipusiam bendradarbiavimui. Kita vertus, 2019 m. tarptautinės rinkos ir žiniasklaidos tyrimų kompanijos „Kantar“ bendradarbiaujant su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka atliktas tyrimas akivaizdžiai parodė per dešimtmetį įvykčius pokyčius ir atskleidė bibliotekų kuriamą vertę. Tyrime teigiama, kad bibliotekos ne tik prisideda prie skaitmeninės atskirties problemų sprendimo, bet ir realiai padeda žmonėms bei verslo įmonėms spręsti kasdienes problemas, skatina naujų produktų ir paslaugų atsiradimą įvairiose vietovėse. Tai leidžia daryti prielaidą, kad biblioteka šiandien yra pajėgi kurti ir teikti inovatyvias paslaugas, tame tarpe ir verslui, tik tai priklauso nuo pačių darbuotojų kompetencijų, iniciatyvos, potencialo ir organizacijos vizijos / siekio tapti modernia / inovatyvia.

Remiantis informantų apmąstymais ir pateiktomis rekomendacijomis bibliotekai (kokios inovatyvios paslaugos būtų aktualios ir reikšmingos verslo bendruomenei), išskirtos kelios esminės subkategorijos, kontekstualizuojančios „**G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų verslui galimybės**“ kategorijos turinį: skaitmenizuota ir virtuali informacija, mobili biblioteka, verslumo skatinimas ir ugdymas, edukacijos / mokymai, bibliotekos erdvių panaudojimas, vertėjo paslaugos ir renginiai (žr. 10 lentelę.).

10 lentelė. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų verslui turinio kategorizacija

Subkategorijos	Empirinių indikatorių (teiginių) pavyzdžiai	n
Skaitmenizuota ir virtuali informacija	„<...> patogesnė dokumentų paieška, pvz., virtuali bibliotekos sukurta erdvė, kur būtų galima nesunkiai surasti valstybinius viešai skelbiamus Lietuvos ir užsienio dokumentus, kurie glaudžiais susiję su statybos verslu“ [PRA5]; „<...> suteikti prieigą prie specializuotų verslo, finansų, statistinių informacijos duomenų bazių“ [PAS31]; „<...> tai, jeigu būtų prenumeratos ir būtų galima tas prenumeratas užsisakyti per bibliotekos puslapį <...> arba videoteką tokią turėtų, kur būtų skaityklos leidiniai ir naujausios knygos visos sudėtos, nes dabar knygos laukti yra tikrai eilės milžiniškos, aš kiek prisimenu, norėjau kelis skaitinius populiarius paskaityti, tai nu, tiesiog, nesulaukiau. <...> ar tai platformą legalią sukurti, tai labai ženkliai jie savo skaitytojų skaičių padidintų, virtualių greičiausiai“ [PAS4]; „Jeigu būtų platus virtualios informacijos pasirinkimo portfelis pasiekiamas greitai be didelių pastangų ar laiko gaišaties. Tam tikri filtrai,	16

	turiniai, skirsniai padėtų iš toli greitai susirasti reikiama informaciją, ar šabloninių pavyzdžių“ [PRA3]; „Mano manymu reikėtų orientuotis į informacijos pateikimą elektroniniu būdu“ [PRA4]; „Manau dabar kaip tik yra tinkama laikas visą medžiagą patalpinti į elektroninę erdvę“ [PRA5]; „Domintų knygų užsakymas internetu ir jų pristatymas bei surinkimas iš verslo įmonės“ [PRA10]; „Duomenų bazės sukūrimas su kurios pagalba būtų galima rasti tam tikras knygas ir jas skaityti „online‘u“ būtų patrauklus variantas“ [PRE15]; „<...> galėtų leisti knygas pasiskolinti elektroninėje formoje ir nereiktų lankytis bibliotekoje rizikuojant savo sveikata, ypač šiuo laikotarpiu“ [PRA27]; „<...> biblioteką galima kelti online, patalpos tam nereikalingos. Reikia tik serverio, domeno ir gero programuotojo <...>“ [PAS7].	
Mobili biblioteka	„Kai ateini į biblioteką ir ten randi jų paruoštas temines ekspozicijas, tai matai ištrauktus tokius leidinius, apie kuriuos net nepagalvotum. Tai jei verslui pasiūlytų pagal jų sritį įdomios ir naudingos literatūros ar periodikos, tai manau, verslas ir susimokėtų, nes tų rėmėjų bibliotekai visada trūksta <...> aš įsivaizduoju, atvažiuoja į įmonę ir tuos leidinius pristato, o paskui tuos leidinius galima ir įsigyti, skaityti“ [PAS4]; „Taip pat reklamuodami save galėtų reklamuoti Panevėžio įmonės“ [PRA6]; „Būtų reikalinga ir tokia paslauga kaip panaudotų ir nebereikalingų knygų surinkimas. Knygų mesti nesinori, nes tai itin vertingas dalykas. G. Petkevičaitės-Bitės biblioteka teikia knygų surinkimo paslaugas, bet knygas reikia nešti į pačią biblioteką“ [PRA7]; „Darbuotojai galėtų užsisakyti knygas, o mobili biblioteka pristatytų į darbovietę“ [PRA8]; „Manychiau mobili biblioteka galėtų verslo įmonėms pristatyti naujausius verslo/ mokslinius leidinius (žurnalai ar pan.)“ [PAS8]; „Pavyzdžiui, konkrečios leidyklos naujausios knygos važinėja po įvairias vietas, būna pristatomos švenčių, renginių metu, padaromos tokios teminės būtent konkrečios leidyklos dienos ar savaitė ar panašiai“ [PAS9]; „Darbuotojos (bibliotekos) galėtų atvykti į įmonę ir supažindintų su naujausia literatūra, sudarytų sąlygas užsisakyti knygas darbuotojams ir jas atvežtų“ [PRA15].	11
Verslo skatinimas ir verslumo ugdymas (verslo klubai, vietos verslininkų sėkmės istorijos ir kt.)	„Biblioteka galėtų bendradarbiauti su verslo žmonėmis, kurie galėtų pasidalinti savo ilgamete patirtimi. Didelės erdvės su jaukia aplinka skatintu susitikti žmonėms, bendrauti ir diskutuoti apie naujas galimybes, mokytis vieni iš kitų, bei skatinti verslumą mūsų šalyje“ [PAS1]; „Organizuoti specializuotų verslų ir jų atstovų susitikimus su įmonei naudingais asmenimis“ [PRE7]; „Bibliotekos patalpose bent kartą į mėnesį organizuoti Panevėžio verslininkų susibūrimus“ [PAS28]; „Tarkim, bibliotekininkas ateina į verslą, jis gauna tam tikrų žinių, galbūt marketingo, vadybos ar kitose srityse, o verslui bibliotekininkas suteikia žinių iš savo pusės – rengia tam tikras informacijas, publikacijas, ieško medžiagos, galbūt pasiūlo tam tikrus sprendimus. Mums, kaip leidyklai, tai būtų visai įdomus variantas. Čia būtų ne pasiūlymas, o abipusiai mainai labiau“ [PAS9]; „Gal kokį rajono verslininkų žemėlapių suformuoti <...> tada jie žinotų, kad tokie ir tokie	9

	<i>verslai teikia tokias ar tokias paslaugas“ [PRA2].</i>	
Edukacijos / mokymai	<i>„Suderinus su verslu, galima siūlyti skaitmeninius edukacinius kursus, apimant nebūtinai tik profesines kompetencijas“ [PRA17]; „Darbuotojų švietimas <...>“ [PAS20]; „<...> būtų galima vesti tarpdisciplininius mokymus / konferencijas panaudojant bibliotekos erdves ir e-išteklius, įvesti knygų tematiką, kalbėti svarbiomis ir aktualiomis pagal auditoriją temomis, taip rekomenduojant knygas ir kitus bibliotekos projektus. Tai padėtų ypač šviesti jaunimą, neskubėti palikti gimtojo miesto ir išvykti į didmiesčius ar užsienį, įtraukti jį veiklas“ [PAS30]; „Manau, kad būtų įdomu ir naudinga, naujoms įmonėms, daryti tam tikrus mokymus, apie verslo kūrimą, plėtrą <...> galbūt tai galėtų būti, paskaitų ciklas, nevienadienis projektas“ [PRE14]; „<...> bibliotekoje turėtų būti vedami seminarai ar paskaitos tiems, kurie ruošiasi pradėti savo verslą arba tiems, kuriems nepavyko su pirmuoju verslu. Tai būtų labai naudingos paskaitos ir žmonės išmokytų ar suprastų kur buvo padarytos klaidos, įgautų patirties iš jau bandžiusių ir t.t.“ [PRE15].</i>	8
Bibliotekos erdvių panaudojimas	<i>„<...> kaip pavyzdys galėtų būti tam tikrų erdvių įkūrimas, kuriose verslas galėtų pristatyti save, savo paslaugas. Žinau, kad nacionalinėje bibliotekoje yra <...> susitikimų kambariai, kuriuose galima naudotis informacinėmis technologijomis, rengti susitikimus ir panašiai“ [PAS9]; „Galėtų nuomoti kompiuterių salę mokymams. Aišku, jeigu tokias paslaugas siūlytų, turėtų pasiūlyti ir kavos su užkandžiais, kad dalyviams būtų patogiu ir nereikėtų ieškoti dar kitos įmonės, kuri tuo pasirūpintų“ [PRE6]; „Susitikimų erdvė. Susitikimams su verslo partneriais ar verslo pristatymui“ [PAS27]; „Įrengta interaktyvi erdvė verslininkams reklamuoti savo produkciją ir diskutuoti aktualiais klausimais, bibliotekos erdvė galėtų būti pritaikyta įvairių sričių darbuotojų mokymams, ateities kartų lyderiams, integruojant išmaniąsias technologijas“ [PAS29]; „<...> įrengti ir pasiūlyti verslui darbo vietas, kurios galėtų būti ne iš namų, o iš bibliotekos“ [PRA27].</i>	5
Vertėjo paslaugos	<i>„Vertėjo paslauga būtų vertinga [PAS2]“; „Gal vertimo paslaugas galėtų suteikti, nes ne visi moka tą pačią ir anglų kalbą, gal būtų ne tiek profesionaliai, bet bent jau šnekama kalba, surašyti laišką, ar atsakyti į laišką, na tikrai būtų naudinga. Ne visi verslininkai tą gali ir manyčiau tai tikrai būtų populiariu <...> [PAS2]“; „Būtų labai aktualu vertimo paslaugos mažesne kaina nei pas pačius vertėjus <...> Manau ne vienai įmonei tai būtų aktualu [PAS26]“.</i>	3
Renginiai	<i>„Kalėdinių, gal teminių, įmonės vakarėlių organizavimas“ [PRA6]; <...> įžvalga mano būtų tokia, mes jau esame tai darę savo įmonėje, esame turėję kino vakarą ir įmonėje pabandyta praktika filmo žiūrėjimas drauge, labai pasiteisino <...> tai manau bibliotekose turėtų būti multimedijos, jaukios patalpos su pufais su dar kažkuo, kur galėtų vykti kino vakarai, jaunimui, manau, bibliotekininkė automatiškai galėtų pasiūlyti filmus su</i>	3

	<i>turiniu ir jų aptarimu <...> po to diskusijų vakarai“ [PAS10]; „tie patys protmūšiai, kurie šiai dienai yra tikrai populiarūs ir ko gero, aš taip galvoju, turėtų sugrįžti stalo žaidimai <...> tai turėtų būti tikrai įdomios veiklos, kuriose aš manau būtų tikrai įdomu“ [PAS10].</i>	
--	---	--

Remiantis tyime dalyvavusių verslo bendruomenės atstovų nuomonėmis, reikšmingiausia bibliotekos teikiama inovatyvi paslauga verslui galėtų būti **„Skaitmenizuota ir virtuali informacija“**. Šios kokybinės subkategorijos turinys grindžiamas 16 prasminių kontekstų ir atskleidžia virtualios informacijos, leidinių, knygų ir / ar dokumentų paieškos bei patogesnio ir greitesnio prieinamumo verslo įmonėms poreikį, kurį galėtų patenkinti G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka. Vienas informantas siūlo bibliotekai sukurti videoteką, kurioje būtų talpinami visi skaityklos leidiniai ir naujausios knygos, nes „<...> dabar knygos laukti yra tikrai eilės milžiniškos, aš kiek prisimenu, norėjau kelis skaitinius populiarius paskaityti, tai nu, tiesiog, nesulaukiau <...> Tai labai labai numuša motyvaciją, ir jeigu bent dalis knygų persikeltų į internetinę erdvę kažkokią, kur galėtum skaityti, tai būtų daug aktualiau“ [PAS4], kitas gi akcentuoja galimybę „<...> bibliotekos leidinius rasti E-platformoje“ [PAS21]. Keli tyime dalyvavę paslaugas teikiančios įmonės atstovai rekomenduoja bibliotekai sukurti internetinę erdvę leidiniams (knygoms, publikacijoms ir pan.) ir dokumentams, kurioje tam tikri filtrai, turiniai, skirsniai padėtų iš toli greitai ir patogiai susirasti reikiamą informaciją, o viena informantė pateikia net imitacinę situaciją: „Įsivaizduoju tokią situaciją – ateina jauna mergina mechaniniam veido valymui, veido oda itin problematiška, galbūt yra jos tinkamos priežiūros trūkumas. Kaip paaiškinti šiuolaikiniam jaunimui apie matomą problemą jo neįžeidžiant? Po procedūros pasišnekant su kliente būtų galima pasiūlyti prisijungti jai prie virtualios bibliotekos ir parekomenduoti jai tam tikras knygas ir publikacijas, kuriose būtų aiškiai ir šiuolaikiškai pateikiami duomenys apie tokią problemą, kurią turi klientė, virtualiai pasiskaityti ir pasidomėti tikrai patikima informacija, nes deja, bet popierinė informacija tampa vis mažiau madinga“ [PAS30]. Teikiami ir konkretesni tyrimo dalyvių pasiūlymai nagrinėjamu klausimu: prieigos prie specializuotų verslo, finansų, statistinių informacijos duomenų bazių, knygų prenumerata ar užsakymas internetu ir jų pristatymas bei surinkimas iš verslo įmonės ir kt. Tačiau tenka pripažinti, kad daugelis tyime dalyvavusių verslo bendruomenės narių vieningai pritaria ir rekomenduoja bibliotekos teikiamas paslaugas perkelti į virtualią erdvę ar platformą, kuri būtų patogi jos naudotojams, o galbūt pritrauktų ir naujų bibliotekos paslaugų vartotojų.

„Mobili biblioteka“ yra antra pagal reikšmingumą ir svarbą subkategorija (paminėta 11 kartų), kurios turinys identifikuoja dar vieną verslo įmonių atstovų rekomenduojamą inovatyvią paslaugą, kurią galėtų teikti G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka. Daugelio informantų pasisakymuose mobilios bibliotekos idėja yra siejama kaip aktuali ir reikšminga paslauga visų pirma rajono gyventojams („mobili biblioteka tikrai galėtų paplatinti jeigu ne regiono tai bent jau rajono, ar to miesto, kaimo reklamą, na skrajutes kažkokias apie būsimus renginius ar paslaugas <...> galėtų toje vietoje pasitarnauti ir žmonėms kurie neturi kompiuterio ar prieigos prie interneto“ [PAS2]) ar senesniems ir negalią turintiems žmonėms („Mano nuomone tai aktualu senyvo amžiaus žmonėms, kurie gyvena ne mieste, o kaimo vietovėse ir yra problemų

susisiekti, taip pat tai aktualu žmonėms su negalia“ [PAS19]). Visgi, mobilios bibliotekos idėją ir panaudojimo galimybę informantai mato ir verslo bendruomenėje, „visada skubantiems ir nespėjantiems darbuotojams“, pateikdami gan vertingų šios paslaugos pritaikymo verslo įmonėms pavyzdžių: biblioteka galėtų atvežti į įmonę ir / ar surengti tikslingų verslo ir mokslo leidinių ar konkrečios leidyklos naujausių knygų ekspoziciją, taip supažindindama skaitytojus ir pralėsdama potencialių vartotojų skaičių; mobilios bibliotekos pagalba biblioteka galėtų reklamuoti save ir Panevėžio miesto verslo įmones ar atvežtų užsakytas knygas bei surinktų panaudotas ir nebereikalingas knygas ir kt. Vienas paslaugų sektorių atstovaujantis tyrimo dalyvis pateikia labai originalias ir žymiai platesnes mobilios bibliotekos paslaugos panaudojimo galimybes ir paaiškina savo įsivaizdavimą: „<...> gal per kokius renginius, muges būtų galima atvažiuoti ir mobilioje bibliotekoje per didesnę ekraną rodyti pristatomuosius, trumpametražius ar 3 D filmukus <...> organizacijos galėtų parengti ir paleisti įrašus, ką jos dirba, kaip dirba ir tai gal būtų įdomu visuomenei pamatyti tam tikros organizacijos vidų, darbo eigą, produkto gaminimą, cechus, ofisus. Tačiau tam turi būti užtikrintas geras interneto ryšys, gera vaizdo kokybė, didesnis ekranas“ [PRA21].

Interviu turinio analizė padėjo išskirti trečią kokybinę subkategoriją – „**Verslumo skatinimas ir ugdymas**“, kurios turinys grindžiamas 9 prasminiais teiginiais ir atskleidžia informantų teikiamus inovatyvius siūlymus bibliotekai – įgyvendinti ir užtikrinti verslo skatinimo ir verslumo ugdymo, pasitelkiant pvz., verslo klubų steigimo, vietos verslininkų sėkmės istorijų viešinimo ir pan., funkciją. Kitaip tariant, „<...> barterinius mainus „Verslas kultūrai, kultūra verslui“ [PRA9]. Analizuojant informantų pasisakymus šioje subkategorijoje pastebėta tendencija, kuri skatina biblioteką daugiau prisiimti verslo skatinimo ir verslumo ugdymo vaidmenį, nors priemonės ir instrumentus tam tyrimo dalyviai siūlo gan skirtingus. Vieni verslo atstovai rekomenduoja į šį procesą įtraukti žymius ir žinomus verslininkus („<...> galėtų supažindinti su žymiais rajono verslininkais mus, gal pradėtų bendradarbiauti vieni su kitais“ [PRA2]; „Biblioteka galėtų bendradarbiauti su verslo žmonėmis, kurie galėtų pasidalinti savo ilgamete patirtimi. <...> bendrauti ir diskutuoti apie naujas galimybes, mokytis vieni iš kitų, bei skatinti verslumą mūsų šalyje“ [PAS1]), kurie galėtų pasidalinti savo sėkmės istorijomis ir taip „užkrėstų“ kitus imtis verslo; be to didintų ir savo žinomumą. Kiti tyrime dalyvavę verslo bendruomenės nariai mąsto apie galimybes bibliotekoje steigti ir suburti „<...> verslo žmonių klubą, organizuoti mėnesio susitikimus, kurių metu būtų generuojamos idėjos, kaip galėtų vieni su kitais bendradarbiauti, ką naudingo nuveikti kartu“ [PAS18], nes pasak kito informanto „<...> labai trūksta tokių platformų, kurios apjungtų tiek stambius, tiek smulkius verslus, tiek verslo įmonių klientus, kurie tarpusavyje komunikuotų, diskutuotų, padėtų vieni kitiems, taip išvengtume toksiškos konkurencijos ir išgrynintume verslų teikiamas paslaugas, o ši puiki miesto biblioteka tam būtų ideali jungtis“ [PAS30]. Taigi, remiantis interviu dalyvių nuomonėmis, G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka galėtų būti puiki vieta, kurioje susitinka ne tik verslo, bet ir miesto bendruomenės, o šių susitikimų, diskusijų ir idėjų generavimo tikslas būtų bendradarbiavimas, verslo skatinimas ir verslumo ugdymas. Kadangi verslo bendruomenė

išreiškia poreikį tokiai iniciatyvai, biblioteka galėtų prisiimti jos iniciatorės vaidmenį, taip prisidėdama prie pridėtinės vertės verslui ir miestui kūrimo.

Subkategorijos „**Edukacijos / mokymai**“ turinys, kuris atsiskleidžia 8 – iuose prasminiuose kontekstuose, išryškina verslo įmonių atstovų dalyvavusių apklausoje pamąstymus apie G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos, kaip kokybiško edukacinio centro regione funkcionavimą, kuris galėtų organizuoti ir teikti aktualias nūdienoje mokymo paslaugas įvairioms socialinėms grupėms, tame tarpe ir verslo bendruomenei. „<...> bibliotekos daugiau dėmesio galėtų skirti vyresnės kartos atstovų lavinimui. Tai galėtų apimti tų pačių išmaniųjų klasių įrengimą, kuriose būtų lavinami vyresnio amžiaus žmonių įgūdžiai, naudojantis išmaniosiomis technologijomis. Tai padėtų jiems ilgiau išlikti produktyviems darbo rinkoje“ [PAS15], – teigia vienas informantas. Kitas pažymi, kad biblioteka „<...> galėtų vaikams organizuoti kokias nors vairavimo-žaidimo forma pamokėles“ [PAS19] ar užsiėmimus jaunimo švietimui, kuris neskubėtų „<...> palikti gimtojo miesto ir išvykti į didmiesčius ar užsienį <...>“ [PAS30]. Keletas tyrimo dalyvių net pateikia konkrečias mokymų tematikas („<...> galima siūlyti skaitmeninius edukacinius kursus, apimant nebūtinai tik profesines kompetencijas“ [PRA17], „<...> vesti tarpdisciplininius mokymus / konferencijas panaudojant bibliotekos erdves ir e-išteklius, įvesti knygų tematiką, kalbėti svarbiomis pagal auditoriją temomis“ [PAS30]), kurios, anot jų, yra aktualios ir reikšmingos šiandienos kontekste. Gilinantis į informantų pasisakymus šioje subkategorijoje išryškėja du labai reikšmingai niuansai – biblioteka prisiėmusi inovatyvių edukacinių paslaugų teikėjos vaidmenį, galėtų jas siūlyti ir naujam verslui ar ketinantiems kurti verslo įmones, nes kaip pažymi vienas prekybos įmonės atstovas, „<...> būtų įdomu ir naudinga naujoms įmonėms, daryti tam tikrus mokymus, apie verslo kūrimą, plėtrą <...> galbūt paskaitų ciklas, nevienadienis projektas“ [PRE14]. Kita vertus, biblioteka, bendradarbiaudama su verslo įmonėmis, į šį procesą galėtų įtraukti ir verslo specialistus, kurie prisidėtų prie šios iniciatyvos teikiant konsultacijas ir / ar mokymus.

Peržvelgus 5-iuose teiginiuose atsiskleidusį subkategorijos „**Bibliotekos erdvių panaudojimas**“ turinį galima teigti, kad tyrime dalyvavusių verslo atstovų požiūriu, bibliotekos erdvės yra puikiai tinkamos įvairioms veikloms ir projektams, todėl jas galima būtų išnaudoti pritraukiant verslo įmones („<...> kaip pavyzdys galėtų būti tam tikrų erdvių įkūrimas, kuriose verslas galėtų pristatyti save, savo paslaugas“ [PAS9]), ar suteikiant joms patalpų nuomos paslaugas („<...> įrengti ir pasiūlyti verslui darbo vietas, kurios galėtų būti ne iš namų, o iš bibliotekos“ [PRA27]). Tačiau sėkmingam tokių iniciatyvų vystymui, informantų pasisakymuose atsiskleidžia ir tam tikras bibliotekai keliamas reikalavimas: „<...> aišku, jeigu tokias paslaugas siūlytų, turėtų pasiūlyti ir kavos su užkandžiais, kad dalyviams būtų patogu ir nereikėtų ieškoti dar kitos įmonės, kuri tuo pasirūpintų“ [PRE6].

Panašų ir gan nedidelį (po 4) prasminių teiginių skaičių surinko net dvi subkategorijos: „**Vertėjo paslaugos**“ ir „**Renginiai**“, kurių turinys atskleidžia, kad verslo įmonėms aktualios būtų G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiamos vertimo paslaugos, tačiau jos, anot vieno iš informantų turėtų būti „<...> mažesne kaina nei pas pačius vertėjus <...>“ [PAS26]. Kiti tyrimo

dalyviai biblioteką mato kaip renginių organizatorę, kuri galėtų pvz., rengti įmonėms Kalėdinius ar teminius vakarėlius, organizuoti protmūšius ar populiarių stalo žaidimus. Vienas paslaugų verslo įmonę atstovaujantis informantas, remdamasis savo įmonės praktika, rekomenduoja bibliotekai organizuoti kino vakarus: „*manau bibliotekose turėtų būti multimedijos, jaukios patalpos su pufais, kur galėtų vykti kino vakarai, jaunimui, manau, bibliotekininkė automatiškai galėtų pasiūlyti filmus su turiniu ir jų aptarimu <...> po to diskusijų vakarai*“ [PAS10].

Gilinantį į G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų verslui galimybes, tikslinga apžvelgti ir pavienes, į nagrinėtas subkategorijas nepapulusias idėjas bei jų turinį. Pastarųjų idėjų detalesnė analizė ir tolimesnis vystymas galėtų tapti bibliotekos inovatyvių paslaugų verslo bendruomenei pagrindu. Keletas informantų įsitikinę, kad biblioteka galėtų teikti inovatyvias nūdienos kontekste paslaugas: „*3D modeliavimo, kūrimo ir spausdinimo paslaugas*“ [PRA24], „*<...> lazerinis pjovimas, kūrybinės dirbtuvės*“ [PAS13], nes pasak jų, dabar aktualu „*<...> supažindinti su naujausiomis technologijomis, kaip nano <...> vystyti tvarų tekstilės panaudojimą – perdirbti senus audinius ir verpalus*“ [PRA15]. Be to, biblioteka galėtų pasiūlyti ir simuliacinių, pvz., vairavimo technologijų. Kita tyrimo dalyvių grupė rekomenduoja bibliotekai organizuoti „*3 D ekskursijas <...> įėjus į bibliotekos internetinę svetainę galima būtų pavaikščioti po biblioteką, apžiūrėti kokie pokyčiai vyksta. Jeigu yra eksponuojami meno dirbiniai, jais pasigrožėti. Tiesiog kažkas naujo ir įdomaus. Manau tai padidintų internetinės svetainės lankomumą<...> čia ir atsirastų galimybė verslui bendradarbiauti su biblioteka*“ [PRA21]. Keli apklausoje dalyvavę verslo bendruomenės atstovai pateikia bibliotekai siūlymus, susijusius su leidinių „logistika“ ar jų pasiekiamumo didinimu: „*galėtų būti įrengiamos spintelės su užraktais šalia bibliotekos, kad žmonės galėtų atsiimti užsakytas knygas, bet kuriuo paros laiku*“ [PAS1] ar „*<....> galėtų būti daugiau patogių vietų atiduoti nebeskaitomas knygas, pavyzdžiui populiariuose prekybos centruose tokiuose kaip „RYO“, „Babilonas*“ [PRA7], „*Įmonėse, pavyzdžiui, darbuotojų poilsio kambariuose, valgyklėlėse gali pasiūlyti biblioteka leidinių, kurie gali būti pristatomi pagal konkrečias temas ar pobūdį*“ [PRA17]. Neabejotinai originalią ir inovatyvią idėją bibliotekai siūlo viena iš prekybos įmonės atstovių: „*Visiškai netikėta, bet mūsų pokalbio metu man kilo idėja, kad visi bibliotekos darbuotojai būtų rengiami mūsų prekiaujamais drabužiais ir aunami mūsų avalyne, ant kurių, ar aptarnaujančio personalo darbo vietos baldų, būtų užklijuoti specifiniai kodai, kuriuos nuskenavus naudojantis bibliotekos programėle būtų nukreipti į mūsų parduotuvę, kur būtų galima įsigyti būtent tas prekes. O gal netgi organizuoti temines aprangas darbuotojams paskelbus tam tikras šalių autorių knygų savaites, pvz. Prancūzija, Ispanija ir t. t., o programėlėje susieti temines knygas su mūsų rekomenduojamomis aprangos ar jų detalių tendencijomis. Bibliotekos lankytojai galbūt tokiu būdu būtų įkvėpti knygų norėtų įsigyti tokių drabužių ir batų*“ [PRE12]. Įdomią idėją išsakė ir vienas iš paslaugų įmonę atstovaujančių informantų, kuris savo siūlymą sieja tiesiogiai su verslo svečių užimtumu: „*<...> sakym, galbūt dienotvarkės sudarymo, jeigu atvyktų kažkokie svečiai iš kito miesto ar užsienio, galėtų padėti suplanuoti ką gero, pasiūlyti, ką gero pažiūrėti, pamatyti būtent tam mieste*“ [PAS2]. Šalia rekomendacijos bibliotekos patalpose įrengti kavinukę, verta atkreipti dėmesį ir kitą idėją, kuri prisidėtų prie bibliotekos gyvavimo ir viešinimo bei

tarpininkavimo su miesto verslais: „Manau inovatyvu būtų įkurti kaip kokią „Virtualų Panevėžio jungtinį verslų centrą“, kad tiek pačioje bibliotekoje, tiek jų tinklapyje, sistemingai būtų galima apžvelgti visus įkurtus verslus mūsų mieste, išskirstyti juos pagal kategorijas, kad verslai galėtų tarpininkauti vieni su kitais, tapti socialiniais partneriais“ [PAS30].

3. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos SSGG analizė

Vidaus situacijos (SSGG) analizė – vienas svarbiausių strategijos ar strateginių kryptų formavimo etapų, kuris dažniausiai įtraukiamas į visus strategijos formavimo modelius ir koncepcijas.

SSGG (stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės) analizės tikslas – išsiaiškinti, kokios modifikacijos ir patobulinimai leistų geriau patenkinti vartotojų poreikius bei įgyti organizacijai konkurencinį pranašumą. Atliekant vidinę organizacijos analizę svarbu nustatyti, kokių išteklinių potencialu, kurį sudaro žmonių, finansiniai, operacijų ir kt. ištekliai, organizacija disponuoja šiandien.

Organizacijos vidaus potencialo analizė svarbi dviem aspektais:

- pirma, ši analizė atskleidžia realų organizacijos profilį;
- antra, vidaus veiksmų analizė rodo, ar organizacija turi priemonių / potencialo eliminuoti grėsmes ir pasinaudoti galimybėmis, kurios buvo identifikuotos išorinių veiksmų analizėje.

Taigi, SSGG analizė leidžia susisteminti organizacijos išorinės ir vidinės aplinkų bei įvairių suinteresuotų grupių santykio su organizacija rezultatus, kurie yra reikšmingi numatant organizacijos strategines verslo kryptis.

Siekiant identifikuoti G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu kryptis ir gairės, orientuotas į Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų inovatyvius strateginius sprendimus ir galimai naujas paslaugas, patrauklias Panevėžio stambiam, vidutiniam, o ypač smulkiam verslui, remiantis kokybinio tyrimo rezultatais, atlikta G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos SSGG analizė (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos SSGG analizė

Stiprybės	Silpnybės
1. Moderni ir šiuolaikiška bibliotekos infrastruktūra. 2. Patogi bibliotekos lokacija (pvz., verslo įmonių reklamai, užsienio svečiams, renginių vykdymui). 3. Prieinamos bibliotekos patalpų nuomos kainos. 4. Socialinės erdvės ir kultūringo laisvalaikio praleidimo vieta 5. Biblioteka vykdo neformalaus ugdymo ir kitas edukacines veiklas. 6. Kompetentingi bibliotekos darbuotojai (komunikaciniai, informacijos paieškos gebėjimai, intelektualumas, paslaugumas).	1. Bibliotekos vaidmuo vartotojų požiūriu vis dar lieka tradicinis. 2. Bibliotekos veiklos (misijos) nuvertinimas. 3. Maitinimo paslaugų stoka (pvz., kavinukė). 4. Fragmentiškas bendradarbiavimas su verslu (pvz., projektinė veikla, renginių organizavimas). 5. Nepakankamas bibliotekos paslaugų viešinimas. 6. Informacijos apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslui stoka. 7. Tobulintinas bibliotekos internetinis puslapis. 8. Skaitmenizuotų šaltinių stoka. 9. Naujausios technologinės įrangos trūkumas (pvz., interaktyvios lentos, vaizdo projektoriai).

Galimybės	Grėsmės
1. Patalpų skolinimas įvairiems verslo renginiams, susitikimams ar mokymams. 2. Laikinų darbo vietų suteikimas. 3. Vietų verslo įmonių reklamai. 4. „Mobili biblioteka“. 5. Virtuali biblioteka ir naujas renginių formatai. 6. Panevėžio verslo įmonių verslo klubo įkūrimas. 7. Verslo atstovai kaip socialiniai bibliotekos ambasadoriai. 8. Socialiniai tinklai (paslaugų viešinimui ir ryšių su verslu užmezgimui, pvz., Facebook, Instagram ir kt.). 9. Informacinės paslaugos verslui: e-leidinių užsakymas ir pristatymas, priėjimas prie skirtingų duomenų bazių, specializuotų informacinių išteklių verslui pasiūla, informacijos pateikimas su bibliotekininko pagalba, specializuotos informacijos paieška, sisteminimas ir kt., videotekos sukūrimas. 10. Edukacinės ir mokymo paslaugos verslui. 11. Pažintinių-edukacinių ekskursijų (po Panevėžį, jo regioną) organizavimas, bendradarbiaujant su kelionių agentūromis, informaciniais centrais ir muziejais. 12. Pagalba verslo įmonėms rengiant projektines paraiškas. 13. „Vertėjo paslaugos“.	1. Informacijos gausa ir prieinamumas internete. 2. Verslo įmonių nesuinteresuotumas bendradarbiauti su biblioteka. 3. Verslo įmonių išankstinės neigiamos nuostatos, skepticizmas bibliotekos atžvilgiu. 4. Konkurentai: verslo konsultaciniai centrai, turizmo agentūros, dailės galerijos ir mokymo(-si) paslaugas teikiančios įmonės. 5. Naujoji karta.

Apibendrinti SSGG analizės metodu duomenys leidžia sistemiškai pažvelgti į viešosios bibliotekos profilį, derinant ir išnaudojant jos potencialą su aplinkos galimybėmis, saugantis grėsmių ir stiprinant silpnąsias puses. Kaip matyti 11 lentelėje, verslo įmonių atstovų dalyvavusių apklausoje nuomonėmis, G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka turi daugiau silpnųjų nei stipriųjų. Visgi, reikšminga yra tai, kad interviu dalyviai įžvelgia daug bibliotekos veiklos plėtojimo ir / ar tobulinimo galimybių, pasitelkiant vidinės aplinkos stiprybes (potencialą), kurios galėtų būti reikšmingos kaip bendradarbiavimo su verslu priemonės.

4. G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu kryptys ir gairės

Interviu metodu atlikta Panevėžio mieste veikiančių pramonės, prekybos ir paslaugų įmonių atstovų – didelių, vidutinių ir smulkių verslo įmonių aukščiausio, vidurinio ir žemiausio lygio vadovų apklausa ir remiantis jos rezultatais tyrimo organizatorių parengta G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos SSGG analizė padėjo identifikuoti reikšmingiausias G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos bendradarbiavimo su verslu strategines kryptis ir gaires:

1. Produktų portfelio matrica. Ši strateginė alternatyva padeda subalansuoti organizacijos teikiamų paslaugų portfelį, kuriame produktai gali skirtis vienas nuo kito užimama rinkos dalimi, rinkos augimo tempais, piniginių išteklių generavimu ir kt.

Remiantis kokybinio tyrimo rezultatais, G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka į savo produktų portfelį turėtų įtraukti tokius papildomus produktus, kuriuos galėtų pasiūlyti verslui:

- **patalpų skolinimas įvairiems verslo renginiams, susitikimams ar mokymams.** Šią bibliotekos bendradarbiavimo su verslu galimybę identifikavę informantai pažymi, kad „<...> kaip pavyzdys galėtų būti tam tikrų erdvių įkūrimas, kuriose verslas galėtų pristatyti save, savo paslaugas“ [PAS9]; „Galėtų nuomoti kompiuterių salę mokymams. Aišku, jeigu tokias paslaugas siūlytų, turėtų pasiūlyti ir kavos su užkandžiais, kad dalyviams būtų patogu ir nereikėtų ieškoti dar kitos įmonės, kuri tuo pasirūpintų“ [PRE6]; „nuomotis patalpas renginiams, paskaitoms vesti yra labai sveikintina“ [PAS33]; „išsinuomoti patalpas verslo renginiui, didesniai sambūriui“ [PRA7]; „daryti konferencijas, kartu su verslo klientais atvykusiais iš užsienio“ [PRA27]; „organizuoti diskusijas, mokytis vieni iš kitų“ [PRA1];

- **laikinos darbo vietos suteikimas.** Tyrimo metu apklaustieji išreiškę poreikį tokiai paslaugai detalizuoja ir jos naudą: „kaip atvykstančių verslo svečių privati erdvė darbui“ [PRA23]; „du kartus per metus kada mes ieškom darbuotojų, <...> ofisuose ne visą laiką užtenka kompiuterių, tai priėmus papildomą žmogų, darbuotoją, mes su problema susidurtume <...>“ [PAS2]; „įrengti mini ofisiukai, su rašomu stalu, kompiuteriu bei spausdintuvu ar kitomis reikmėmis“ [PRE15];

- **vieta verslo įmonių reklamai,** kaip puiki alternatyva plėtoti ateityje bendradarbiavimą su verslo įmonėmis. Vienas iš tyrimo dalyvių pateikia pavyzdį, kurį iliustruoja remdamasis savo patirtimi: „Bibliotekai reikėjo mūsų paslaugų, tai bibliotekos atstovas pirmiausia kreipėsi į mus. Mainais už suteiktą paslaugą, pasiūlė pareklamuoti mūsų įmonę“ [PAS28];

- **pagalba verslo įmonėms rengiant projektines paraiškas.** Tokia G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos teikiama paslauga būtų itin patraukli verslo įmonių atstovams, kurie tvirtina, kad „E-paraiškų projektams pildymas labai palengvintų darbus <...>“ [PAS18]; „tai sutaupytų mūsų laiko, jei tai atliktų specialistai, tikrai išmanantys, tai ką daro“ [PAS18]; „Projektų rašyme smulkesniems verslininkams irgi sunkiau, galėtų padėti tikrai prie projektų paraiškų teikimo ir rašymo“ [PRA2]; „Mūsų įmonei aktualus paraiškų susijusių su Europos

Sąjunga pildymas <...>“ [PRA7]; „E-paraiškų projektams pildymas atrodo viliojančiai. Būtų galima išmėginti šią paslaugą“ [PRA21]; „<...> tokio tipo bendradarbiavimas būtų naudingas ir įmonei, ir pačiai bibliotekai plečiant partnerių ratą“ [PRE12];

- **„Vertėjo paslaugos“.** Dar vieną patrauklią alternatyvą bibliotekai, kuri būtų paklausi verslo bendruomenei, pateikiantys tyrimo dalyviai pažymi, jog *„Gal vertimo paslaugas galėtų suteikt, nes ne visi moka tą pačią ir anglų kalbą, gal būtų ne tiek profesionaliai, bet bent jau šnekama kalba, surašyt laišką, ar atsakyt į laišką, na tikrai būtų naudinga. Ne visi verslininkai tą gali ir manyčiau tai tikrai būtų populiariu <...> [PAS2]“; „Būtų labai aktualu vertimo paslaugos mažesne kaina nei pas pačius vertėjus <...> Manau ne vienai įmonei tai būtų aktualu [PAS26]“; „Vertėjo paslauga būtų vertinga [PAS2]“.*

Pasirinkusi šią strateginę kryptį G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka turėtų galimybę ne tik sukurti ir pasiūlyti naujus / inovatyvius produktus, kurie būtų patrauklūs verslo įmonėms, bet ir plėtoti bendradarbiavimą, taip užtikrinant abipusiai naudingus, ilgalaikius santykius su Panevėžio miesto bendruomene.

2. Skverbimosi į rinką strategija. Įsiskverbimas į rinką apibūdinamas kaip siekimas su esamais produktais užimti didesnę rinkos dalį, pasitelkiant įvairios rinkodaros priemones.

Kokybinio tyrimo rezultatai atskleidžia, kad G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka galėtų stiprinti ir plėtoti bendradarbiavimą su verslu, pasitelkusi tokias papildomas rinkodaros priemones:

- **Panevėžio verslo įmonių verslo klubo įkūrimas**, kuriame turėtų galimybę susiburti įvairių veiklos sričių įmonės ir savo patirtimi dalintis įvairių specialybių ir profesijų vadovai / specialistai. Kaip pažymi interviu dalyviai, *„<...> tai gali būti sportininkai, verslininkai, sukūrę sėkmingus verslus ir noriai pasidalinantys savo sėkmės formulėmis, o ne sėdintys ofisuose ir neturintys ryšio su išoriniu pasauliu“ [PRA19]; „<...> ne tai, kad paklaustyti įžymaus žmogaus, kaip jam kažkas sekasi, bet, kad jis galbūt perduotų savo patirtį, kurią mes galėtume pritaikyti versle“ [PRE5]; „<...> susitikimai su užsienio verslininkais, jų paskaitos, padėtų praplėsti verslo vystymo žinias, galbūt padėtų rasti bendraminčių ir plėsti pažinčių ratą“ [PRA1]; „Įmonių vadovai, atstovai, galėtų pasidalinti savo patirtimi su ne tiek daug išmanančiais apie verslą verslininkais“ [PRA27];*

- **verslo atstovai kaip socialiniai bibliotekos ambasadoriai.** Ši strateginė alternatyva būtų itin reikšminga pačiai bibliotekai, kuri savo vartotojų – verslo bendruomenės dėka galėtų skleisti informaciją apie bibliotekos rengiamus ir / ar vykdomus projektus, inovatyvius ir patrauklius verslo įmonėms veiklas. Tai sudarytų galimybę ne tik informuoti esamus ir potencialius vartotojus, bet ir užmegzti santykius, bendradarbiauti. Šią idėją siūlanti interviu dalyvė dalinasi savo patirtimi: *„<...> turiu pažįstamų, kurie sėkmingai organizuoja renginius išsinuomoję bibliotekos erdves, biblioteka yra moderni ir jos lokacija puiki, todėl pritraukti klientų į ją,*

padaryti savo verslo ir jo paslaugų ar produktų reklamą, gaunasi abipusė nauda. <...> manau stambiausia šios vietos reklama yra žmonių kalbėjimas iš lūpų į lūpas“ [PAS30];

- **socialiniai tinklai** (paslaugų viešinimui ir ryšių su verslu užmezgimui, pvz., Facebook, Instagram ir kt.), kaip galimybė G. Petkevičaitės – Bitės viešajai bibliotekai pasitelkti šiuolaikines informacines priemones ir informuoti apie save, savo veiklas verslo bendruomenę, kuri didžiąją laiko dalį praleidžia virtualioje erdvėje. Kokybinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad tik 4 informantai bibliotekos teikiamą informaciją aptiko internete, o vienas jų konkretizuoja: „*Dažnai pamatome planuojamus bibliotekos renginius socialinėje bendravimo erdvėje Facebook“ [PAS18].*

Pasirinkusi šią strateginę kryptį G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka ne tik turėtų galimybę skleisti informaciją potencialiems ir esamiems vartotojams patraukliausiais informacijos kanalais, bet ir suformuoti didesnę vartotojų ratą. Pasitelkusi esamus vartotojus – verslo bendruomenės atstovus, kaip socialinius ambasadorius, biblioteka galėtų plėsti savo vaidmenų spektrą ir tapti socialine erdve verslo bendruomenei bei kultūringo laisvalaikio praleidimo vieta.

3. Produkto tobulinimo strategija. Šia strategija siekiama padidinti susidomėjimą teikiamomis paslaugomis, tobulinant esamus produktus ar plečiant jų funkcijas, tam kad geriau patenkinti esamų vartotojų poreikius ir pritraukti naujų vartotojų. Šios strategijos tikslas – paskatinti esamus vartotojus išbandyti kiek patobulintus produktus, akcentuojant tai, kad jei vartotojai buvo patenkinti dabartiniais įmonės produktais, tai naujieji turėtų dar labiau tenkinti jų poreikius.

Remiantis interviu metu išsakytais dalyvių pastebėjimais ir nuomonėmis, G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka galėtų atnaujinti ar suteikti daugiau naujų funkcijų jau teikiamoms tokioms paslaugoms ar jas patobulinti:

- „**Mobili biblioteka**“. Šią inovatyvią verslo idėją siūlantys informantai detalizuoja ir jos poreikį verslo bendruomenei: „*biblioteka galėtų atvežti į įmonę ir / ar surengti tikslingų verslo ir mokslo leidinių ar konkrečios leidyklos naujausių knygų ekspoziciją, taip supažindindama skaitytojus ir pralėsdama potencialių vartotojų skaičių; mobilios bibliotekos pagalba biblioteka galėtų reklamuoti save ir Panevėžio miesto verslo įmones ar atvežtų užsakytas knygas bei surinktų panaudotas ir nebereikalingas knygas ir kt.*“ [PRA8]; „*Darbuotojai galėtų užsisakyti knygas, o mobili biblioteka pristatyti į darbovietę*“ [PRA8]; „*Manyčiau mobili biblioteka galėtų verslo įmonėms pristatyti naujausius verslo/ mokslinius leidinius (žurnalai ar pan.)*“ [PAS8]; „*<...> gal per kokius renginius, muges būtų galima atvažiuoti ir mobilioje bibliotekoje per didesnę ekraną rodyti pristatomuosius, trumpametražius ar 3 D filmukus <...> organizacijos galėtų parengti ir paleisti įrašus, ką jos dirba, kaip dirba ir tai gal būtų įdomu visuomenei pamatyti tam tikros organizacijos vidų, darbo eigą, produkto gaminimą, cechus, ofisus. Tačiau tam turi būti užtikrintas geras interneto ryšys, gera vaizdo kokybė, didesnis ekranas*“ [PRA21];

- **virtuali biblioteka ir naujas renginių formatas** galėtų būti itin patraukli galimybė verslo bendruomenei patogiau ir greičiau sužinoti apie G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos

teikiamas paslaugas ir vykdomas veiklas, į kurias galėtų jungtis ir verslo įmonės. Tyrimo dalyviai detalizuoja šią idėją ir pateikia savo įsivaizdavimą: „Programuotojai galėtų sukurti bibliotekos programėlę, kad būtų galima paprasčiau ir greičiau užsisakyti, prasitęsti leidinius [PAS18]; 3 D ekskursijos <...> Įėjus į bibliotekos internetinę svetainę galima būtų pavaikšėti po biblioteką, apžiūrėti kokie pokyčiai vyksta. Jeigu yra eksponuojami meno dirbiniai, jais pasigrožėti. Tiesiog kažkas naujo ir įdomaus. Manau tai padidintų internetinės svetainės lankomumą. Reikėtų ir informatikų/programuotojų pasikviesti, kad būtų galima įgyvendinti šią idėją. Tai čia ir atsirastų galimybė verslui bendradarbiauti su biblioteka [PRA21]; „<...> būtų gana patogų turėti e. pagalbą gyvai el. puslapyje, kuri nukreiptų informacijos ieškotoją reikiama linkme“ [PRA5]. Tuo tarpu naujas renginių formatas, kaip tiesioginė transliacija internetu, nuotoliniai seminarai, virtualūs turai ar net įrašyti knygų pristatymai su žymių žmonių rekomendacijomis kaip trumpametražiniai filmukai, atvertų naujas bibliotekos paslaugų naudojimo galimybes ir palengvintų jos teikiamų paslaugų pasiekiamumą / prieinamumą, praplėstų jos vartotojų, tame tarpe ir verslo, skaičių ir didintų jos prestižą;

- **informacinės paslaugos verslui (e-leidinių užsakymas ir pristatymas, priėjimas prie skirtingų duomenų bazių, specializuotų informacinių išteklių verslui pasiūla, informacijos pateikimas su bibliotekininko pagalba, specializuotos informacijos paieška, sisteminimas ir kt., videotekos sukūrimas)** tyrimo dalyvių bene dažniausiai minėta idėja, kurią galėtų įgyvendinti G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka ir taip stiprinti bendradarbiavimą su verslu. Interviu metu verslo įmonių atstovai teigė, jog „mums aktualu viskas, kas susiję su žmonių laiko taupymu, <...> juk patogų <...> gauti korespondenciją, kurią užsisakai e. būdu, ar gauti kokius naudingus skaitinius el. paštu, neišeinant iš darbo vietos“ [PRE9]; „<...> tai itin aktualu jauniems verslams“ [PRA19]; o taip pat „<...> trūksta nemokamo priėjimo prie mokslinių duomenų bazių – dauguma sertifikuotų ir originalių bazių yra prieinamos tik už nario mokesį <...>“ [PAS30]; „<...> būtų gana patogų turėti e. pagalbą gyvai el. puslapyje, kuri nukreiptų informacijos ieškotoją reikiama linkme“ [PRA5]; „<...> duomenų paieškoje šimtą procentų galėtų padėti. Informacijos paieškos, duomenų paieškos susiaurinant, kokios konkrečiai ieškai informacijos <...>“ [PRA9]; „bibliotekoje yra daug naudingų duomenų, tik reikia kompetentingo asmens, padedančio surasti informaciją ir ją susisteminti“ [PRA7]; „<...> galėtų sutvarkyti įmonės dokumentaciją (darbo žurnalai, darbo saugos dokumentai, priešgaisrinės darbų saugos dokumentai)“ [PRE2];

- **edukacinės ir mokymo paslaugos verslui.** Galima daryti prielaidą, kad nors viešoji biblioteka teikia panašias paslaugas, tačiau verslo bendruomenės požiūriu, jos galėtų būti įvairesnės ir labiau adaptuotos būtent verslo įmonėms: „Mokymai gamybinėms įmonėms aktualūs <...>, inžinerinių programų mokymai gamybininkams“ [PRA19]; „<...> mokymai <...> iš inžinerinės pusės. Kaip pavyzdžiui, 6S, LEAN ir kiti, pasikviečiant kvestinius lektorius“ [PRA27]; „Dažnai šventiniu laikotarpiu įmonės darbuotojai eina į teatrus, vadovai nuperka bilietus į spektaklį, kodėl gi negalėtų palepinti savo darbuotojų ir suorganizuoti kažką kito, pavyzdžiui dalyvavimas bibliotekos edukacinėje programoje arba suorganizuotoje ekskursijoje“ [PRA12];

- **pažintinių-educacinių ekskursijų (po Panevėžį, jo regioną) organizavimas, bendradarbiaujant su kelionių agentūromis, informaciniais centrais ir muziejais** informantų įvardijama kaip galimai aktuali ir patraukli paslauga verslo įmonėms. Tyrime apklausti verslo įmonių atstovai teigia, kad

„<...> labai aktualu trumpos išvykos po Panevėžį atvykstantiems svečiams iš užsienio anglų kalba“ [PAS17]; „<...> reikėtų su jais susisiekti ir gal už reklamą ar klientų pritraukimą būtų galima bendradarbiavimo sutartį pasirašyti. <...> sudaromi maršrutai, visos dienos programa, lankytinos vietos ir gana nebrangiai“ [PAS18]; „<...> verslo klientų pažintinės kelionės. Susiduriame su problema, kai atvyksta verslo partneriai ir norisi pristatyti miestą, bet trūksta informacijos ir žinių“ [PRA4]; „<...> atvykusiems būna įdomu susipažinti su mūsų kraštu“ [PRA6]; „<...> pažintinės ekskursijos po Panevėžį verslo svečiams“ [PAS11]; „<...> į kitus miestus netoliese galimos ekskursijos ir verslo svečiams, pvz. Anykščiai ir kt. miestą“ [PAS26]; „Laisvalaikio užimtumo veiklų organizavimas / koordinavimas <...> Suorganizuot, susitart su kitom įstaigom edukacines keliones <...>“ [PAS2].

Pasirinkusi šią strateginę kryptį ir suteikusi įvairesnių funkcijų ar formų jau teikiamoms paslaugoms G. Petkevičaitės – Bitės viešoji biblioteka turėtų galimybę siūlyti verslo bendruomenei didesnę paslaugų įvairovę, kuri būtų paklausī verslo įmonių tarpe, taip įgydama didesnes bendradarbiavimo su verslu ateityje galimybes.

Literatūra

1. American library association strategic directions (2015). Prieiga per internetą: <http://www.ala.org/aboutala/sites/ala.org.aboutala/files/content/governance/StrategicPlan/Strategic%20Directions%20June%2028%202015.pdf>
2. Bibliotekų plėtros strateginės kryptys 2016–2022 metams (2016). Prieiga per internetą: <https://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/Biblioteku%20pletros%20kryptys.pdf>
3. Bitinas, B. (2005). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
4. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija. II dalis*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla.
5. Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design. Choosing among five approaches*. Thousand Oaks: Sage Publications.
6. Juodaitytė, A. (2003). *Vaikystės fenomenas: socialinis – edukacinis aspektas*. Šiauliai: VŠĮ ŠU leidykla.
7. Kokybinis verslininkų ir laisvai samdomų specialistų tyrimas dėl bibliotekų potencialo kurti erdves verslui ir laisvųjų profesijų atstovams (2015). Spinter tyrimai. Prieiga per internetą: http://3erdve.lt/media/public/Ataskaitos/ataskaita_-_verslas.pdf
8. Kulikauskienė, K. (2019). Socialiai įtraukios bibliotekos samprata besikeičiančioje visuomenėje. *Socialiniai tyrimai / Social Research*. Vol. 42 (1), 67–78.
9. Kvale, S. (1996). *Interviews. An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks: Sage.
10. Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C83B3A35D7D6>
11. Manžuch, Z., Macevičiūtė, E., Adomavičius, B. (2014). *Lietuvos valstybinės reikšmės ir apskričių viešųjų bibliotekų paskirties, funkcijų, paslaugų ir valdymo plėtros galimybių studija*. Vilnius.
12. Mayring, Ph. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Social Research*, 1 (2). Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/215666096_Qualitative_Content_Analysis
13. Schwandt, T. A. (1997). *Qualitative Inquiry*. Thousand Oaks. London, New Delhi: Sage.
14. Silverman, D. (2003). *Interpreting qualitative data: methods for analysing talk, text and interaction*. London: Sage Publications.
15. Stasėnaitė, V., Orlakaitė, G. (2018). Viešųjų bibliotekų inovatyvių paslaugų taikant projekcinę veiklą vertinimas. *Informacijos mokslai*, 81, 27-46.
16. Žydžiūnaitė, V. (2007). *Tyrimo dizainas. Struktūra ir strategijos*. Kaunas: Technologija.

PRIEDAI

INTERVIU KLAUSIMYNAS

Šiuolaikinė biblioteka nebėra vien tik tradicinė biblioteka, kaupianti knygas ir įvairius leidinius ir išduodanti juos skaitytojams į namus. Šiais laikais – tai moderni infrastruktūros erdvė, siūlanti įvairias paslaugas įvairioms visuomenės grupėms ir verslui taip pat.

Interviu su verslo įmonių atstovais metu siekiame identifikuoti Panevėžyje veikiančio verslo sektoriaus informacinių ir infrastruktūrinių paslaugų poreikį miesto viešosiose bibliotekose bei nustatyti Panevėžio miesto viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo galimybes su Panevėžio miesto verslo sektoriumi.

Klausimai informantams:

1. Kaip dažnai tenka lankytis G. Petkevičaitės – Bitės viešojoje bibliotekoje?
2. Kokiomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis jūs naudojotės / naudojātės?
3. Kokiomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis naudojasi / naudojosi jūsų įmonė?
4. Kaip jūsų įmonė sužinojo apie bibliotekos teikiamas paslaugas verslui?
5. Ar jūsų įmonė bendradarbiauja / bendradarbiavo su G. Petkevičaitės – Bitės viešąja biblioteka? Duokite konkretų pavyzdį / papasakokite kas tai buvo?
6. Kokias matote bendradarbiavimo su biblioteka galimybes / naudą ateityje? Kokiose veiklose? Gal jūsų įmonė turi kokių nors idėjų / pasiūlymų bibliotekai? Kokias paslaugas ji galėtų jūsų įmonei suteikti?
7. Pateikite bent vieną inovatyvią idėją – ką biblioteka galėtų pasiūlyti verslui inovatyvaus? Kokia tai būtų paslauga?
8. Gal biblioteka galėtų suteikti Panevėžio verslo įmonėms informacines paslaugas. Kas būtų aktualiausia? Jūsų idėjos?
9. Kaip galėtų Panevėžio verslas išnaudoti bibliotekos infrastruktūrą?
10. Kaip jūs galvojate, ar verslo bendruomenei būtų įdomūs / patrauklūs susitikimai su žymiais Lietuvos / užsienio žmonėmis? Ką dar šioje srityje matytumėte svarbaus ar vertingo savo įmonei?
11. Ar domintų verslo bendruomenę tokios bibliotekos teikiamos paslaugos, kaip mobilios bibliotekos paslauga, specializuotų vasaros stovyklų / renginių organizavimas ir vedimas; edukacinės kelionės / išvykos po Lietuvą; pažintinės ekskursijos po Panevėžį verslo svečiams ir kt.? Ką dar šioje srityje matytumėte svarbaus ar vertingo savo įmonei?